

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 05.02.1996

KOM(96) 29 endelig udg.

BERETNING FRA KOMMISSIONEN

TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET,
DET ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG
OG REGIONSUDVALGET

OM FÆLLES FORANSTALTNINGER
MED INDVIRKNING PÅ TURISMEN

(RÅDETS AFGØRELSE 92/421/EØF)

FORORD.....	1
 I INDLEDNING.....	 3
1. TURISMEN I FÆLLESSKABET	3
2. Væksten i EUROPÆISK TURISME 1994	4
3. EN EF-HANDLINGSPLAN FOR TURISME I 1994	4
3.1. Baggrund	4
3.2. Beretningens opbygning.....	5
 II DIREKTE FÆLLESSKABSFORANSTALTNINGER MED INDVIRKNING PÅ TURISMEN	 9
1. ØGET OG BEDRE KENDSKAB TIL TURISMEOMRÅDET - PROGRAMMER OG FORANSTALTNINGER MED INDVIRKNING PÅ TURISMEN	10
1.1. Statistik.....	10
1.2. Undersøgelser.....	11
1.3. Undersøgelse af konkrete tilfælde.....	13
1.4. Konferencer og messer.....	14
1.5. Brochurer.....	16
2. SPECIFIKKE EF-HANDLINGSPLANER FOR EUROPÆISK TURISME	16
2.1. Tværnationale initiativer	16
2.2. Turisterne som forbrugere.....	18
2.3. Turisme med kulturelt sigte.....	19
2.4. Turisme og miljø	21
2.5. Turisme i landdistrikter	22
2.6. Turisme med socialt sigte.....	23
2.7. Ungdomsturisme	24
2.8. Uddannelse og oplæring.....	24
2.9. Markedsføring i tredjelande	26

3.	SAMARBEJDE OG KOORDINERING FOR AT SKABE EN BEDRE SAMMENHÆNG I FÆLLESSKABETS FORANSTALTNINGER.....	26
3.1.	Styrelsesudvalget for turisme	26
3.2.	Det rådgivende udvalg for turisme og industriens repræsentanter	27
3.3.	Samarbejde med formandskabet	27
3.4.	Intern konsultation og samarbejde mellem fællesskabets institutioner	27
3.5.	Ekspertgrupper.....	29
III	ANDRE FÆLLESSKABSFORANSTALTNINGER MED INDVIRKNING PÅ TURISMEN	31
1.	TURISTERNE	31
1.1.	Turistens fri bevægelighed	31
1.2.	Beskyttelse af turisten som forbruger.....	33
1.3.	Andre foranstaltninger for at lette adgangen til turisme.....	36
2.	TURISTINDUSTRIEN	38
2.1.	Det indre marked - en dynamisk struktur til støtte for en konkurrencedygtig udvikling af turismen	39
2.2.	En række specifikke interventioner, der bidrager til en afbalanceret turismeudvikling	58
3.	TURISMERESSOURCER	79
3.1.	Arkitektonisk og kulturel arv	79
3.2.	Det naturlige og det menneskeskabte miljø	82
	BILAG	89
Bilag 1	Hver regions andel i internationale turist-ankomster og - indtægter på verdensplan, 1960 - 1994 (i %).	91
Bilag 2	Iværksættelse af rådets afgørelse 92/421/EOF om en ef- handlingsplan for turisme-budget 1994.....	93
Bilag 3	Gennemførelse af rådets afgørelse 92/421/EOF om en ef- handlingsplan for turisme - detaljeret opstilling pr. sektor af undersøgelser, håndbøger og projekter 1994.....	95

Bilag 4	Momssatser for HORECA-sektoren.....	99
Bilag 5	Samhørighedsfonden	103
Bilag 6	Fællesskabets initiativer	105
Bilag 7	EKSF-Lån Art. 56 (turismesektoren)	109
Bilag 8	"EC investment partners" eller ECIP	111
Bilag 9	Subventioner til AVS- og OLT-lande i forbindelse med udviklingsprogrammer og -aktioner (1990-1994)	113
Bilag 10	Eksempler på stimulerende foranstaltninger under KALEJDOSKOP-programmet	115
Bilag 11	Forskningsteknologier til Brug for Miljøbeskyttelse og Bevarelse af den Europæiske Kulturarv	117
Bilag 12	Ef-handlingsprogram til bevarelse af kulturarven - RAPHAEL programmet	119
Bilag 13	LIFE 1994: Fremme af bæredygtig turisme, iværksættelse	121
Bilag 14	THERMIE & ALTENER 1994: Udvalgte projekter på energiområdet med relevans for turisme	123

FORORD

Formålet med denne beretning er at give et overblik over de af Fællesskabets aktiviteter, som påvirker turismen, med fokus på driftsåret 1994, og i henhold til Rådets afgørelse 92/421/EØF af 13.7.1992¹, hvori det påpeges, at det er hensigtsmæssigt at iværksætte en fælles handlingsplan for turismen.

I 1994 fremlagde Kommissionen sin første årsberetning for Rådet, Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg med titlen "Fælles aktioner med indvirkning på turismen"², som er opdateret til og med udgangen af 1993. Man forsøgte også at give et overblik over den lovgivnings- og budgetmæssige baggrund forud for 1993, referenceåret for disse foranstaltninger.

Denne beretning er den anden, der bliver udarbejdet i henhold til afgørelsens artikel 5. Efter samme mønster som den forrige beretning, opstilles de foranstaltninger, som for hver af de pågældende fællesskabsaktiviteter er iværksat af Kommissionen op til december 1994.

Denne beretning er inddelt som følger:

- del I er et generelt kapitel om turismens indvirkning på den europæiske økonomi, hvori der gives en statistisk analyse af Europa som turistmål samt et overblik over Fællesskabets aktioner på turismeområdet;
- del II analyserer de fællesskabsforanstaltninger, som er gennemført i henhold til Rådets afgørelse (92/421/EØF);
- del III præsenterer de fællesskabsforanstaltninger, som ikke falder ind under Rådets afgørelse.

Eftersom referenceåret for nærværende beretning, 1994, er det andet år for gennemførelsen af handlingsplanen, har det været muligt at give mere nøjagtige oplysninger om de direkte foranstaltninger, som er gennemført i henhold til handlingsplanen for turisme, end det var tilfældet i 1993-beretningen. De fælles aktioner med indvirkning på turismen, falder ind under Fællesskabets politikker og programmer, men uden for rammerne af afgørelse 92/421/EØF, har man forsøgt at præsentere fra en mere generel synsvinkel.

¹ Jf. artikel 5: "En gang årligt efter vedtagelsen af handlingsplanen foretager Kommissionen i en rapport til Europa-Parlamentet og Rådet en evaluering af de af Fællesskabets aktiviteter, der påvirker turismen." EFT L 231, 13.8.1992, s. 28.

² KOM(94) 74 endelig udg., af 6.4.1994.

I INDLEDNING

1. *TURISMEN I FÆLLESSKABET*

Turisme er en økonomisk og social aktivitet, som er karakteriseret ved at være af tværfaglig og tværgående art med indbyrdes forbindelser til forskellige andre aktiviteter. Turismeindustrien producerer en bred vifte af produkter og tjenester, som påvirker en lang række industrier, men er beregnet på én bestemt type forbruger: turisten

I den europæiske økonomi yder turismen et væsentligt bidrag til bruttonationalproduktet (5,5% i gennemsnit), til beskæftigelsen, regionaludviklingen og udlandshandelen. Ikke blot genererer turismen et værdifuldt overskud på handelsbalancen i mange europæiske lande, men den er også en betydningsfuld jobskabelsesfaktor, idet den sørger for 6% af alle arbejdspladser i Unionen, i direkte tilknytning til turismeaktiviteter og -produkter. Dette tal er højere, hvis man medregner den beskæftigelse, som genereres indirekte i andre sektorer, som påvirkes af turismen. Beskæftigelse i forbindelse med turisme er ofte stærkt sæsonbetinget og i nogen grad usikker. Disse kendetegn kan være til hinder for en langsigtet og bæredygtig udvikling af en turismebeskæftigelse, der er baseret på kvalitet og professionalisme. Dette er en udfordring for de forskellige uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemer, som findes i Fællesskabet eller på nationalt og regionalt plan i Europa.

Turismen er en faktor i forbindelse med økonomisk udvikling i mindre begunstigede regioner, landdistrikter, såvel som områder med industriel tilbagegang. Turismeindtægter og -beskæftigelse i disse egne yder et værdifuldt bidrag til fjernelsen af uligheder og til tilnærmelsen af regionale og perifere økonomier til den gennemsnitlige udviklingstakt i Fællesskabet. Endvidere kan turismen bidrage til at opnå kulturel såvel som økonomisk tilnærmelse, eftersom turismen skaber en mere udbredt bevidsthed om de forskellige europæiske kulturer, hvorved den bidrager til at skabe respekt for europæernes forskellige måder at leve på. Turismen bidrager også til udvikling af den sociale dimension inden for Fællesskabet og til bekæmpelsen af social udelukkelse i Europa. Dette sker hovedsagelig ved, at mindre begunstigede grupper, som for eksempel unge og personer med et handicap, får adgang til turismen, enten som turister eller som ansatte i turismeindustrien.

Turismen kan være et redskab til anvendelse af bæredygtige udviklingsteknikker, der sigter mod at bevare og respektere det miljø, hvori turismeindustrien fungerer. Det er indlysende, at turismeaktiviteter - og de fordele de giver - ikke kan finde sted i et nedprioriteret og/eller forurenat naturligt, landligt, menneskeskabt eller kulturelt miljø. Det er også indlysende, at turismeudvikling, hvis den gennemføres på en bæredygtig måde, skaber fordele for lokaløkonomierne på lang sigt.

2. *VÆKSTEN I EUROPÆISK TURISME 1994*

I 1994 oplevede turismeindustrien på verdensplan en hurtig udvikling som følge af den gradvise afslutning på konjunkturtilbagegangen i de fleste vestlige økonomier og begyndelsen på en økonomisk opgang³. Med 60% af alle internationale turistankomster og 50% af alle internationale turistindtægter, sætter Europa sig stadig på den største andel af disse ankomster og indtægter, samt hotelovernatninger. Skønsmæssige overslag viser, at i 1994 er antallet af ankomster og indtægter steget i Europa, hvorved man har vendt tendensen i vækstraten for turismeindtægter, der gik fra en 5% nedgang i 1993 til en stigning på 4%, svarende til verdensgennemsnittet det følgende år. Dette var en nøglefaktor for væksten i internationale turismeindtægter i 1994⁴.

Inden for Europa er Frankrig stadig verdens førende turistmål hvad angår internationale ankomster og indtægter, fulgt af Spanien, Italien, Ungarn og Det Forenede Kongerige. Den højeste vækstrate blev registreret i Den Tjekkiske Republik, den alvorligste nedgang i Østrig. Middelhavsdestinationerne, Spanien, Italien og Grækenland registrerede også en betydelig fremgang i turistankomsterne, hovedsagelig på grund af politisk uro på konkurrerende destinationer, og fordi deres valutaer stod i en fordelagtig kurs.

Europas markedsandel på verdensplan udviser imidlertid en støt nedadgående tendens, der truer dets førerposition på længere sigt (se Bilag 1). Statistiske sammenligninger med de foregående tiår bekræfter faktisk, at mens Europa i 1970 tegnede sig for 70% af de internationale ankomster og de 62% af internationale turismeindtægter, var disse faldet til kun henholdsvis 60% og 50% i 1994. I den samme periode registrerede Østasien og Stillehavsområdet den største stigning for begge disse indikatorer.

Samtidig viser prognoseindikatorer, at hvis der ikke træffes relevante foranstaltninger i tide, vil denne nedadgående tendens fortsætte endnu længere og give Europa en årlig vækstrate på kun 2,7% om året, mens gennemsnittet på verdensplan er 3,8% og 6,8 for Østasien og randområderne i Stillehavet.

3. *EN EF-HANDLINGSPLAN FOR TURISME I 1994*

3.1. *BAGGRUND*

Kommissionen, der forsøger at holde trit med tidens tendenser i Unionen og er klar over den vigtige rolle, som turismen spiller for den europæiske økonomi, har (med aktiv støtte fra Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg) siden de tidlige firser arbejdet hen mod at give turismen den plads, den fortjener i Fællesskabet. Dette arbejde er fortsat og intensiveret i 1994.

³ En mere detaljeret analyse, specielt med henblik på Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, findes i "Tourism in Europe", EF Eurostat-GDXXIII, Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, Luxembourg, 1995.

⁴ "Tourism Market Trends Europe 1985-1994", Verdensturisme-organisationen.

I 1994 skete der afgørende udviklinger på fællesskabsplan, som forventes at påvirke udviklingen af europæisk turisme i de kommende år. I forbindelse hermed bør det noteres, at 1994 var det første hele år efter iværksættelsen af Traktaten om Den Europæiske Union, hvor turismen for første gang nævnes.

Hvidbogen "Vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse" og dens opfølger præsenterer nye ideer og begreber til "vejen frem", hvoraf de fleste forventes at påvirke turismen eller blive påvirket af turismen: nye kilder til og områder for beskæftigelse, transeuropæiske netværk for transport, telekommunikation og energi, "Informationssamfundet" og betydningen af en bæredygtig udvikling.

1994 var endvidere det andet år af gennemførelsen af "EF-handlingsplanen for turisme", som Rådet traf afgørelse om den 13.7.1992⁵. Denne første handlingsplan for turisme opstiller rammerne for alle direkte fællesskabsforanstaltninger med indvirkning på turismen, baseret på elleve prioriterede foranstaltninger for en treårig periode fra 1.1.1993.

Det uformelle rådsmøde i Athen den 15.4.1994 gav Kommissionen inspiration til at påbegynde arbejdet med en grønbog om Unionens fremtidige rolle på turismeområdet med henblik på den internationale regeringskonference i 1996 om revision af Maastricht-traktaten.

I løbet af 1994 blev Kommissionens arbejde på turismeområdet aktivt støttet af andre fællesskabsinstitutioner, som for eksempel Europa-Parlamentet med beslutningerne om turismen på vej mod år 2000⁶ og om fællesskabsforanstaltninger med indvirkning på turismen⁷, der handlede om Kommissionens årsberetning for 1993, og Det Økonomiske og Sociale Udvalg med udtalelsen om turisme⁸. Endvidere blev der inden for det nyoprettede Regionsudvalg, i erkendelse af turismens betydning, nedsat et Underudvalg 2 om turisme i landdistrikter til behandling af turismespørgsmål i forbindelse med landdistrikter.

3.2. *BERETNINGENS OPBYGNING*

Eftersom en del af fællesskabsforanstaltningerne med indvirkning på turismen falder ind under fællesskabspolitikker og -programmer uden for rammerne af afgørelse 92/421/EØF, er disse foranstaltninger behandlet i to dele: de direkte fællesskabsforanstaltninger, og andre fællesskabsforanstaltninger med indvirkning på turismen⁹.

- Der er i 1994 opnået en højere grad af sammenhæng ved behandlingen af gennemførelsen af de direkte fællesskabsforanstaltninger med indvirkning på turismen, som er baseret på Rådets afgørelse, hvilket skyldes øget ekspertise og bedre planlægning. De aktioner, som blev udviklet, svarede i højere grad til målsætningerne for de tre hovedfelter i "Fælles aktioner med indvirkning på turismen":

⁵ Rådets afgørelse 92/421/EØF, EFT L 231 af 13.8.1992.

⁶ EP. 178.920/endelig udg. af 18.1.1994.

⁷ EP. 185.379/endelig udg. af 15.12.1994. EFT C 18 af 23.1.95, s. 159.

⁸ ECS 453/94 endelig udg. af 4.8.1994.

⁹ Sidst i denne beretning findes en række bilag, som indeholder kvantitative oplysninger af relevans for turismeudviklingen i Den Europæiske Union.

1) Øget og forbedret viden om turismeindustrien. Dette omfatter udarbejdelse af pålidelige turismestatistikker på europæisk plan med henblik på en undersøgelse af tilstrømningen af turister/besøgende, idet man benytter et "fælles sprog" til fremme af forståelse og sammenlignelighed, offentliggørelse af undersøgelser og brochurer om emner af interesse for den europæiske turismeindustri og offentlige myndigheder, såvel som organisering af europæiske konferencer og deltagelse i messer med temaer af interesse for turismen i henhold til de prioriterede områder i "Fælles aktioner med indvirkning på turismen".

2) Specifikke foranstaltninger og aktioner til fremme af tværnationale, grænseoverskridende samarbejde mellem den offentlige og private sektor på forskellige områder. I 1994 var disse områder: turistinformation, aktioner i Central- og Østeuropa, forbrugere/turister, turisme og miljø, turisme med kulturelt sigte, i landdistrikter og med socialt sigte samt ungdomsturisme, turismeuddannelse og oplæring og fremme af europæisk turisme i udvalgte ikke-europæiske lande. De fleste af de projekter, der modtager finansiel støtte fra Kommissionen, er pilotprojekter og har karakter af demonstrationsprojekter.

3) Udvikling af bedre samarbejde og koordinering. Dette vedrører foranstaltninger, som skal sikre et mere effektivt samarbejde og en bedre koordinering mellem Fællesskabsinstitutionerne, internationale organisationer, offentlige og private myndigheder og organisationer og - gennem disse - de nationale, regionale og lokale myndigheder i medlemsstaterne. Koordinering mellem medlemsstaterne og Kommissionen foregår hovedsagelig gennem to nedsatte turismeudvalg, det ene til støtte for gennemførelsen af afgørelse 92/421/EØF og det andet som rådgiver for Kommissionen i turismespørgsmål¹⁰. Tourism Inter Service Group, der koordineres af Europa-Parlamentets Udvalg om Transport og Turisme, yder også værdifuld bistand ved koordineringen mellem Europa-Parlamentet, Kommissionen og turismesektoren i Den Europæiske Union. Inden for Kommissionen er samarbejdet baseret på det arbejde, der udføres i Tourism Inter-Service Group, og på den gensidige konsultation mellem de relevante tjenestegrene vedrørende alle nye aktioner, som påregnes iværksat. Andre af Kommissionens interne grupper har også behandlet turismespørgsmål i 1994. Derudover er der fra Kommissionens side blevet nedsat eller givet støtte til ekspertudvalg på forskellige turismeområder som for eksempel turisme med socialt sigte og turisme i landdistrikter.

Udviklingen af et bedre samarbejde og øget koordinering inden for de europæiske institutioner, med medlemsstaterne og med turismeindustrien er en fortsat proces i konstant udvikling. Med Rådets afgørelse som grundlag har der fundet nogen intervention sted i andre politikker og foranstaltninger med henblik på at fastslå og tage højde for turismens indvirkning inden for disse og deres indvirkning på udviklingen af turismen. Men hvis der på længere sigt skal gennemføres bæredygtige turismeaktioner, skal denne metode udvikles på en mere struktureret og systematisk måde.

• De andre fællesskabsforanstaltninger med indvirkning på turismen omfatter en oversigt over de foranstaltninger, som ikke falder ind under Rådets afgørelse 92/421/EØF, men hvis indvirkning på turismen i Unionen var eller kunne blive afgørende i fremtiden. Foranstaltningerne er præsenteret i dette kapitel sammen med et

¹⁰ Rådets afgørelse af 22.12.1986 om indførelse af en konsultations- og samarbejdsprocedure på turismeområdet. EFT L 384 af 31.12.1986, s. 52.

forsøg på at vurdere deres indvirkning på turismen. Disse foranstaltninger kan inddeles i tre områder:

1) Det første område omfatter foranstaltninger, der påvirker turisten som en person, der lever og arbejder inden for et geografisk område uden fysiske eller fiskale grænser. Denne turist er beskyttet af en specifik forbrugerlovgivning vedrørende sundhed og sikkerhed samt økonomiske og juridiske aspekter. Desuden støtter Fællesskabets foranstaltninger ved en styrkelse af den sociale dimension alle menneskers ret til at rejse som turist: alder, fysisk eller psykisk handicap eller social status bør ikke være årsag til udelukkelse fra turismen.

2) Det andet område omfatter alle de foranstaltninger i forbindelse med det økonomiske og sociale miljø, som inden for Unionen sigter mod at skabe fælles strukturer for økonomiske og sociale aktiviteter som for eksempel turisme. Med hensyn til det interne aspekt (dvs. kun inden for Den Europæiske Union) har foranstaltningerne tilknytning til forskellige overvejelser som for eksempel gennemførelsen af det indre marked, konkurrence- og virksomhedspolitik, økonomisk og social samhørighed, regionalpolitik, transeuropæiske netværk, transport, forskning og udvikling, informations- og telekommunikationsteknologier, beskæftigelse, socialpolitik samt området almen uddannelse, erhvervsuddannelse og ungdom. Med hensyn til det eksterne aspekt (dvs. ikke-europæiske lande) forbindes Fællesskabets foranstaltninger og aktioner på turismeområdet med Unionens samlede økonomiske og politiske relationer til resten af verden.

3) Det tredje område omfatter foranstaltninger på kultur- og miljøområdet. Disse to aspekter udgør det bredere område, hvor turismeaktiviteter udvikles, og som turismen er relateret til gennem forbindelser og gensidig påvirkning. Fællesskabets foranstaltninger sigter mod at udvikle et bæredygtigt forhold mellem turisme og arkitektonisk og kulturel arv, naturligt og menneskeskabt miljø i Europa.

En sammenhængende og strategisk indfaldsvinkel til turismeudvikling, baseret på samarbejde og koordinering inden for de europæiske institutioner med medlemsstaterne og industrien, byder på de største muligheder for at producere en global turismepolitik, baseret på en række fælles eller supplerende målsætninger, som kan anvendes inden for rammerne af alle Unionens aktiviteter. En sådan indfaldsvinkel, hvis den blev anvendt i forbindelse med specifikke aktioner til opfyldelse af definerede behov, kunne føre til mere effektive og bæredygtige resultater og være et supplement til målsætningerne for de direkte fællesskabsforanstaltninger med indvirkning på turismen.

II DIREKTE FÆLLESSKABSFORANSTALTNINGER MED INDVIRKNING PÅ TURISMEN

Gennemførelsen af den treårige EF-handlingsplan for turisme, vedtaget ved Rådets afgørelse af 13.7.1992 og med virkning fra 1.1.1993, gik ind i den mellemste fase af sit forløb. De prioriterede foranstaltninger, der var påbegyndt i 1993 blev videreført og så vidt muligt afsluttet i 1994 med henblik på rapportering om de opnåede resultater. Samtidig og inden for rammerne af denne handlingsplan, igangsatte Kommissionen efter aftale med styrelsesudvalget for turisme yderligere foranstaltninger med henblik på at nå de tre overordnede målsætninger for handlingsplanen for turisme:

- bedre kendskab til den europæiske turismeindustri;
- udvikling af specifikke fællesskabsaktioner til støtte for udviklingen af en række forskelligartede kvalitetsprodukter og -tjenesteydelser på turismeområdet;
- styrkelse af samarbejdet og koordineringen inden for Kommissionen og sammen med andre institutioner (nationale og lokale offentlige myndighedsorganer, internationale eller europæiske faglige organisationer), med medlemsstaterne og endvidere med tredjelande for at sikre en harmonisk og konsistent udvikling af turismen.

For at nå de målsætninger, der er opstillet i handlingsplanen blev et årligt budget på 6 mio. ECU af Fællesskabets midler af budgetmyndigheden stillet til rådighed. I 1994 blev dette beløb suppleret med yderligere 566.000 ECU fra Østrig, Finland, Sverige, Norge og Island, medlemmer af Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde. Dette bidrag gjorde det muligt for dem at deltage i udarbejdelsen af handlingsplanen, dvs. i alle de initiativer, som blev iværksat under arbejdsprogrammet, og i de konsultationer, som Kommissionen fra 1.1.1994 arrangerede om turisme. De væsentligste elementer af udgifterne var for det første støtten til projekter vedrørende turismeuddannelse og udviklingen af netværk for kulturturismen og for det andet forberedelserne til en række undersøgelser, der skulle forsyne beslutningstagere med flere oplysninger, og for det tredje formidling af oplysninger, tilrettelæggelse af brochurer, konferencer, tekniske workshops osv. Et antal aktioner, som ikke var specificeret i arbejdsprogrammet, men af værdi for udviklingen af handlingsplanen blev også samfinansieret.

En budgetmæssig fordeling af alle udgifterne i 1994 og tabeller over projekter, der blev udvalgt til samfinansiering, findes i Bilag 2 til denne beretning.

I 1994 foretog man også en fremadrettet planlægning, der omfattede forberedelse af de aktioner, der skulle påbegyndes og iværksættes i 1995, samt overvejelser over efterfølgende fremtidige aktioner på mellemlang sigt. Ved forberedelserne til dette arbejde overvejede man nogle aspekter: behovet for så vidt muligt at afslutte gennemførelsen af de aktioner, der var opstillet i Rådets afgørelse af 1992, opfølgning af de allerede nåede mål, yderligere styrkelse af samarbejdet, vægt på kvalitet, ennemsigtighed samt behovet for at evaluere det allerede udførte arbejde ved hjælp af forskellige metoder¹¹.

¹¹ Den eksisterende beretning "Fælles foranstaltninger med indvirkning på turismen" bør også tages i betragtning i denne sammenhæng.

I løbet af 1994 blev en række foranstaltninger udpeget til at modtage finansiel støtte i 1995, undersøgelser af forbrugerspørgsmål, ungdomsturisme, det kontraktlige forhold mellem turismeformidlere og leverandører af tjenesteydelser, pilotprojekter vedrørende forvaltning af besøgende og trafik, et forbedret samarbejde med og overførsel af knowhow til turismepartnere fra Central- og Østeuropa og Maghreb-landene. Endvidere blev en reklamekampagne overvejet.

Fællesskabsaktioner på turismeområdet på mellemlang sigt blev også overvejet med henblik på afslutning og opfølgning af den igangværende EF-handlingsplan for turismen.

Udarbejdelse af en grønbog om Den Europæiske Unions rolle for turismen blev iværksat, som et middel til at åbne for debatten i løbet af 1995 med henblik på den kommende regeringskonference om revision af Maastricht-traktaten i 1996.

1. ØGET OG BEDRE KENDSKAB TIL TURISMEOMRÅDET - PROGRAMMER OG FORANSTALTNINGER MED INDVIRKNING PÅ TURISMEN

Det er af afgørende betydning at øge den viden, som turismeindustriens operatører har, samt deres adgang til oplysninger om markedet, dets karakteristika, komponenter og udvikling, hvis de skal kunne udtænke strategier til udnyttelse af markedets muligheder, efterhånden som de opstår. Da mange turismeoperatører er små og endda meget små firmaer, har de de færreste ressourcer til rådighed til at gennemføre bekostelige markedsundersøgelser og -analyser. Derfor er dette et område, hvor Kommissionen har taget forskellige initiativer, navnlig for at forbedre tilgængeligheden af informationer for turismeindustrien ved hjælp af forskellige medier: undersøgelser, konferencer, messer, brochurer osv.

Forskning, som blev bestilt i 1994, bør videreføres i løbet af 1995 samt offentliggøres og distribueres, hvis man skal opnå en værditilvækst. Fortsat tilstedeværelse ved større messer vil blive koordineret, og endvidere er der planer om at udarbejde brochurer, som samler resultaterne af de igangværende pilotprojekter, foruden bestillingen af yderligere forskning i den aktuelle situation på turismeområdet.

1.1. STATISTIK

Rådets afgørelse 92/421/EØF har som prioriteret foranstaltning: "Forbedring af kendskabet til turisme ... iværksættes med følgende midler ... a) udvikling af Fællesskabets statistikker for turisme"

I henhold til arbejdsprogrammet for 1994 blev der opnået resultater på to hovedområder:

- færdiggørelse af de nødvendige retlige og tekniske instrumenter til udarbejdelse af et europæisk statistisk system om turisme;
- forbedrede informationsværktøjer til formidling af indsamlede data og resultater af udført arbejde.

Retslige og tekniske instrumenter:

Der er udarbejdet en håndbog over statistisk metodologi, som vil danne grundlag for en specifik anbefaling, og som skal hjælpe leverandører af turismestatistikker til at producere harmoniserede data og lette brugernes forståelse. Nye metodologiske emner blev udviklet, hovedsagde på kongresse og konferencer, som generelt blev godkendt af de faglige sammenslutninger og Arbejdsgruppen om turismestatistikker. På basis af konsultationer med medlemsstaterne og relevante erhvervssammenslutninger, er der også udarbejdet et udkast til direktiv om indsamling af harmoniserede statistikker på europæisk plan. Disse spørgsmål var endvidere genstand for to møder i EU/EFTA-arbejdsgruppen om turismestatistikker, der blev afholdt i Luxembourg i februar og november 1994.

Bedre informationsværktøjer:

Indikatorer, som er udarbejdet på års- eller månedsbasis, er med jævne mellemrum blevet offentliggjort. En opdateret analytisk rapport over den senere tids tendenser i Europa er afsluttet og klar til offentliggørelse i slutningen af 1995. Databasen TOUR er også blevet forbedret, og den bliver gradvist udvidet til at omfatte EFTA-lande. En sektion om turisme er blevet medtaget på den CD-ROM, som er produceret af Eurostat og Publikationskontoret, og som indeholder alle de relevante tal, der er af Kommissionen er indsamlet på europæisk plan.

På et internationalt ekspertseminar, organiseret i fællesskab af OECD og de østrigske myndigheder i Wien i juni 1994, analyserede man de metodologiske problemer, der blev fremført ved gennemførelsen af et europæisk statistisk system; resultaterne heraf forventes offentlige i 1995.

Arbejdsprogrammet for 1995 på dette område vil fokusere på vedtagelsen og gennemførelsen af både forslaget til Rådets direktiv, som er nævnt ovenfor, og den fortsatte forbedring af formidlingen af resultater af det hidtil udførte arbejde. Med henblik på gennemførelsen over en treårig periode af det kommende direktiv og henstillingen i medlemsstaterne blev 1,5 mio. ECU overført fra 1994, som i løbet af 1995 skal hensættes til dette projekt.

1.2. UNDERSØGELSER

Rådets afgørelse 92/421/EØF har som en af målsætningerne "iværksættelse af grundige undersøgelser for at uddybe kendskabet til turismeerhvervet, at vurdere virkningen af Fællesskabets eksisterende politikker til fremme af turismen og analysere forslag til nye former for turisme samt at udvikle strategier, der er tilpasset udviklingen i efterspørgslen".

Incitamentet til specifikke emner inden for dette forskningsområde stammer fra forskellige kilder: EF-handlingsplanen for turisme, anbefalinger fra Europa-Parlamentet, medlemsstaterne og erhvervsorganisationers repræsentanter.

Desuden har turismen optrådt i andre undersøgelser, som gennemføres årligt til gavn for europæisk industri i almindelighed. Således er den senere tids udvikling inden for turismen og visse væsentlige erhvervsgrene med tilknytning hertil præsenteret i 94-udgaven af "Panorama de l'industrie Communautaire". Denne publikation giver en

grundig analyse af den aktuelle situation og udsigterne for fremstillingsindustrierne og servicesektorerne i Den Europæiske Union¹².

I 1994 blev nogle af de undersøgelser, som i 1993 blev bestilt specielt med fokus på turisme, gennemført med henblik på udgivelse af publikationer.

"Who's who in tourism"

Med henblik på operatører i turistbranchen bestilte man et kompendium med udførlige oplysninger om organisationer, institutter, internationale organer, branchesammenslutninger osv. inden for turisme. Undersøgelserne er afsluttet, og man er i gang med at forberede formidling af oplysningerne.

Praktisk vejledning for fælles foranstaltninger til fordel for turismen

På grundlag af en fuldstændig analyse af de forskellige fællesskabspolitikker, fonde, programmer og foranstaltninger, som direkte eller indirekte indvirker på turismeudviklingen, er der til gavn for professionelle turismeoperatører udarbejdet en praktisk vejledning, som på en tydelig og ligefrem måde skal give oplysninger, der kan gøre det muligt for dem at drage nytte af fællesskabets initiativer og aktioner med indvirkning på turismen. Den endelige rapport blev afsluttet i 1994 til offentliggørelse i 1995.

Undersøgelse af skatte- og budgetpolitik med indvirkning på turismen

Denne undersøgelse er grundlæggende en sammenlignende analyse af skatte- og budgetpolitikker, som påvirker turistaktiviteter inden for Den Europæiske Unions medlemslande og i lande, der konkurrerer på de samme turismemarkeder uden for EU. Desuden er det interessante turismens indvirkning på skatte- og budgetpolitikker, hvor sådanne findes. I betragtning af dette projekts omfang forventes det, at denne undersøgelse afsluttes i 1995.

"Et handicapvenligt Europa - en rejsehåndbog for handicappede turister"

Denne håndbog er beregnet på hovedgruppen af turismeoperatører, som ønsker at betjene handicappede kunder, og indeholder råd om og eksempler på bedste praksis og oplysninger om nogle aspekter ved tjenesteydelser for turister: planlægning af rejse, transport, indlogering, turistattraktioner, rejsebureauers og turoperatørers tjenesteydelser. Undersøgelsen blev afsluttet i 1994 og den ventes udgivet i 1995.

På grundlag af indkaldelser af bud blev der i 1994¹³ bestilt nogle undersøgelser, som skulle behandle forskellige emner af interesse for turismeindustrien.

Undersøgelse af "Yield Management" i små og mellemstore turismevirksomheder

"Yield management"-teknikkerne består i en optimering af edb-styringen af bestillinger på turistfaciliteter (hovedsagelig transport og indlogering). Et meget indgående kendskab til visse kundegrupper brug af disse faciliteter giver navnlig mulighed for at tilpasse priserne for faciliteterne inden for meget korte tidsintervaller med henblik på at begrænse tabet ved de yderst sårbare, ubenyttede turisttjenesteydelser. Formålet med denne undersøgelse er at undersøge mulighederne for og metoderne til at tilpasse "yield management"-teknikkerne, der allerede anvendes i visse dele af turismen, til sektorens små og mellemstore virksomheder (SMV'er).

Undersøgelse af "forretnings- og konferenceturisme"

Formålet med denne undersøgelse er at give en kvantitativ og kvalitativ evaluering af udbud og efterspørgsel inden for forretnings- og konferenceturisme (herunder bonusturisme). Evalueringen skal endvidere undersøge problemerne i forbindelse med udvikling heraf.

¹² GD III-Eurostat, "Panorama de l'industrie communautaire 1994". Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, Luxembourg, 1995.

¹³ Indkaldelser af bud, EFT C122 af 8.5.1994, s. 7.

De endelige rapporter om de to undersøgelser, der blev bestilt i 1994, forventes i sidste kvartal af 1995.

I 1994 blev der også bestilt andre forskningsprojekter, som skulle give turister en kilde til praktisk forbrugeroplysning dækkende hele Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde.

1.3. UNDERSØGELSE AF KONKRETE TILFÆLDE

Inden for de rammer og målsætninger, der er opstillet for handlingsplanen for turisme, er der truffet fælles foranstaltninger til fremme af en bedre sæsonmæssig fordeling af turismen.

I 1994 blev der truffet foranstaltninger til støtte for etableringen af internationale rammer for udveksling af oplysninger og overvågning af de statslige myndigheders og turismeindustriens aktiviteter. Der blev også truffet foranstaltninger til fremme af bedre koordinerede aktioner og strategier med sigte på fremme af brugen af turismeinfrastrukturen og -faciliteterne uden for højsæsonen.

Som en opfølgning af konferencen om spredning af ferieperioder, der blev afholdt i Noordwijk i 1991, blev der arrangeret en konference i Düsseldorf den 6./7.12.1994. Repræsentanter for Kommissionen, Europa-Parlamentet, 13 nationale myndigheder og forskellige organisationer fra turismesektoren deltog.

Hovedmålsætningen var at klarlægge mulige teknikker til en mere jævn spredning af ferieperioderne over hele året med henblik på at lette presset i højsæsonerne. Medlemsstaterne blev bedt om at udveksle oplysninger om vellykkede metoder, som var blevet anvendt for at fremme turismen uden for sæsonerne.

Der var generel enighed om, at lovgivning på europæisk plan ikke var en hensigtsmæssig metode til spredning af ferieperioderne i Europa, men at det snarere skulle baseres på frivillighed. I erkendelse af behovet for bedre koordinering medlemsstaterne imellem af de oplysninger, man har om ferieperioder, fremlagde Kommissionen et forslag til et nyt Europa-dækkende initiativ, HODEO.

Holiday Dates Exchange Operation (udveksling af oplysninger om ferieperioder) er beregnet på at lette udvekslingen af oplysninger om skole- og industriferier medlemsstaterne imellem. Oplysningerne indsamles mindst én gang om året fra medlemsstater og regioner, i standardformat og på frivillig basis.

På udbudssiden vil undersøgelsen af "yield management"-teknikkerne, som blev bestilt i 1994, også efter afslutningen supplere dette arbejde.

Udarbejdelse af en undersøgelse til indsamling af oplysninger om turistadfærd er under overvejelse som et nødvendigt redskab for planlægning af foranstaltninger til justering af udbuddet med henblik på en bedre spredning af ferieperioderne.

1.4. KONFERENCER OG MESSER

I de senere år er der været udført et stort arbejde på forskellige områder inden for turisme; i pilotprojekter har man beskæftiget sig med turisme i landdistrikter, turisme med kulturelt sigte og miljøspørgsmål samt flere undersøgelser, hvor man har analyseret en række fænomeners indvirkning på turismeindustrien. En af de væsentligste målsætninger er at formidle resultaterne og den bedste praksis, som er udledt heraf. I 1994 blev der arrangeret konferencer til udveksling af oplysninger og bedste praksis med det formål at styrke samarbejdet og koordineringen.

"Eurotourism - Research and Perspectives", Halkidiki, Grækenland, 15/16.5.1994

Hovedformålet med denne konference, der var organiseret i fællesskab af Kommissionen og det græske trafikministerium under det græske formandskab, var at drøfte og evaluere Europa-Kommissionens program for undersøgelse af turismen 1990-1993, som blev iværksat med henblik på måling af europæiske politikkers og teknikkers indvirkning på turisttilstrømningen, arbejdspladser og infrastrukturer, samtidig med at den også undersøgte de forskellige former for turisme og fremmet af disse. Desuden skulle man på konferencen forsøge at fastsætte bestemmelser for gennemførelsen af forskningsprogrammets forslag såvel som behovet for fremtidig forskning. I løbet af fem sessioner blev der holdt nogle og tyve indlæg for et publikum på 150 deltagere fra både private og offentlige sektorer. Sessionerne omhandlede "en strukturel analyse af turismesektorerne", "udviklingsmulighederne i turismesektoren", "turiststrømme til og i Europa", en brainstorming-session om "fremtidig turismeforskning og europæiske turismeaktioner" samt en konklusion. Konferencen tjente til at understrege vigtigheden af forskning som et nødvendigt forstadium til udvikling af effektive turismepolitikker og behovet for nært samarbejde mellem den europæiske turismeindustri og de europæiske institutioner.

"Eurotourism - Culture and Countryside", Athen, 27/28.5.1994

Denne konference om turisme i landdistrikter og turisme med kulturelt formål blev organiseret i fællesskab af Kommissionen og det græske formandskab. Formålet med konferencen var at præsentere specifikke fællesskabsaktioner til fremme for turisme i landdistrikter og turisme med kulturelt sigte, opmuntre til netværksforbindelser mellem de pågældende aktører og forelægge nogle af de mest fremtrædende projekter for landdistrikter og kultur, som blev finansieret i årene forud for gennemførelsen af handlingsplanen. Der blev udarbejdet en brochure med oplysninger om 48 landdistrikt- og kulturprojekter, som havde modtaget støtte fra Kommissionen, og den forelå på engelsk, fransk og tysk¹⁴. Hvert projekt beskrives kortfattet med vægt på dets karakteristika som nyskabende eller model for god praksis og med oplysninger om de involverede parter.

Tekniske møder om foreslået lovgivning

Når man betragter turisten som forbruger, skal der skabes en balance mellem det at sikre det størst mulige udvalg for kunden, dennes fysiske sikkerhed og juridiske og økonomiske rettigheder og det at skabe gunstige betingelser for en fortsat udvikling af turismeindustrien. Med det for øje blev der i 1994 organiseret adskillige tekniske møder for at give turismeindustrien bedre oplysninger om den potentielle indvirkning, som den

¹⁴ "Eurotourism: Culture and Countryside", ISBN 92-826-8836-4, Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, Luxembourg, 1994.

foreslåede og den gældende forbrugerlovgivning kunne have. I tilfældet med det foreslåede direktiv om fjernsalg og direktivet om pakkerejser blev mange i turismeindustrien overraskede over at opdage, at deres aktiviteter ville falde ind under lovgivningen, og de var bekymrede over de eventuelle konsekvenser af deres aktiviteter.

I samarbejde med tjenestegrenen for forbrugerpolitik blev der organiseret to tekniske workshops.

Den 22.2.1994 blev der i Bruxelles afholdt en teknisk workshop om fremskridtene med det foreslåede direktiv om beskyttelse af køber i forbindelse med visse aspekter af kontrakter om brugsret til fast ejendom på timeshare-basis¹⁵. Hovedformålet var at føre repræsentanter for alle interesserede parter, timeshare-sektoren, forbrugerorganisationerne, nationale eksperter og de europæiske institutioner, sammen for at drøfte direktivets gang gennem de europæiske institutioner og at overveje den potentielle indvirkning af den vedtagne lovgivning på turismesektoren. Man konkluderede, at der var behov for en hurtig vedtagelse af direktivet, og enedes om at overveje en eventuel frivillig forretningskodeks for at tage højde for yderligere hurtige forandringer, som kunne forekomme i sektoren, men som ikke var medtaget i direktivet.

Den 29.4.1994 blev der i Bruxelles afholdt endnu en teknisk workshop om direktivet om aftaler -vedrørende fjernsalg¹⁶ og om følgerne af, at medlemsstaterne gennemfører direktivet om pakkerejser¹⁷ eller ej. Også dette møde havde deltagelse af alle interesserede parter: europæiske og nationale eksperter, erhvervsfolk fra industrien og forbrugerrepræsentanter. Med hensyn til gennemførelsen af pakkerejsedirektivet foregik der en udveksling af oplysninger om de forskellige typer garantiordninger, som i henhold til direktivets artikel 7 blev indført i de forskellige medlemsstater, som allerede havde gennemført lovgivningen, og indvirkningerne på turismeindustrien. For de lande, som ikke havde gennemført direktivet, var der her lejlighed til at påpege de vanskeligheder, man havde haft.

Konferencen "Spredning af ferieperioder", Düsseldorf, d. 6.-7.12.1994 (se undersøgelse af konkrete tilfælde)

Messer

Kommissionen får på messerne mulighed for direkte kontakt med alle aspekter og niveauer af turismeindustrien og for at fremlægge resultaterne og modellerne for bedste praksis, som er fremkommet af de projekter, den har støttet. "Internationale Tourismus Börse", der afholdes årligt i Berlin ("ITB" er den største årlige turismemesse), blev udpeget som et velegnet sted for deltagelse af Kommissionens tjenestegrene med ansvar for turisme inden for rammerne af en "europæisk dag", med temaet "turisme og miljø"¹⁸. Som supplement til denne begivenhed blev der også udarbejdet en brochure til belysning af de projekter, der er gennemført på området turisme og miljø¹⁹.

¹⁵ KOM(93) 487 endelig udg.

¹⁶ (KOM(93) 396 endelig udg., EFT C 308 af 15.11.93, s. 18.

¹⁷ Rådets direktiv af 13. juni 1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure. EFT L 158 af 23.6.1990, s. 59.

¹⁸ Formålet var at præsentere resultaterne af indkaldelsen af forslag 92/c 51/16, EFT C 51 af 26.2.1992 om turisme og miljø.

¹⁹ Tourism and the Environment in Europe, An introduction along with reports on some European projects in tourism. ISBN 92-826-9916-1.

1.5. BROCHURER

Den virkelige værditilvækst ved støtte til innovations- og demonstrationsprojekter på turismeområdet skal findes i formidlingen af oplysninger om disse til alle interesserede parter med henblik på overførsel til andre steder i Den Europæiske Union. Med det formål udarbejdede man i 1994 to brochurer, én om projekter for turisme i landdistrikter og turisme med kulturelt formål i Europa og én om projekter for turisme og miljø i Europa.

2. SPECIFIKKE EF-HANDLINGSPLANER FOR EUROPÆISK TURISME

Idet man bygger på den øgede viden blandt fagfolk i turistbranchen og i forventning om bedre koordinerings- og samarbejds mekanismer mellem de relevante parter, er hensigten med den anden målsætning, nemlig at yde bistand til særforanstaltninger, at den skal føre til udviklingen af aktioner, som er innovative, egnede til overførsel og af eksemplarisk art, og som kan anvendes til at formidle oplysninger om den bedste praksis.

De specifikke EF-handlingsplaner til støtte for europæisk turisme, som præsenteres i dette afsnit, er opstillet i samme orden som i Bilag 1 til Rådets afgørelse 92/421/EØF. Dog gøres der opmærksom på, at presentationen af disse handlingsplaner i fremtiden kunne følge en logik, som bedre illustrerer, hvorledes de kan tjene til udvikling af et mere konkurrencedygtigt turismeudbud, som beror på en varieret og bæredygtig udvikling, og som kan medvirke til at opfylde turisternes behov og forventninger.

2.1. TVÆRNATIONALE INITIATIVER

Rådets afgørelse 92/421/EØF siger: "Fællesskabets foranstaltning har til formål at fremme tværnationale initiativer inden for de forskellige dele af turismebranchen."

Pilotprojekter, der blev udvalgt under handlingsplanen for 1993²⁰ (med et samlet bidrag fra Fællesskabet på 808.778 mio. ECU) blev afsluttet i 1994 med henblik på gennemførelse af flere tværnationale målsætninger²¹, som for eksempel:

- forbedrede samarbejdsstrukturer mellem offentlige, private og erhvervsfaglige organer og enkeltpersoner fra turismesektoren fra grænseregionerne eller lignende regioner i forskellige lande, som ofte er karakteriseret ved en decentralisering, med henblik på at muliggøre fuld udnyttelse af fordelene ved det indre marked;
- bedre turistinformation, med hensyn til de teknikker, der anvendes til overførsel af oplysninger til turismeerhvervene og derefter til publikum samt udviklingen af direkte turistinformationsværktøjer ved hjælp af ny teknologi.

²⁰ EF-handlingsplan for turisme, Indkaldelse af bud og indkaldelse af forslag (EFT C 128 af 8.5.93. s. 7).

²¹ Se bilag med tabel over projekter iværksat under handlingsprogrammet 1993 og afsluttet i 1994.

Tværnationale aktioner 93/94: Udvalg af projekter på området turistinformation ved hjælp af teknologi
Koordinator: Automobile Association (UK), ATIS Projekt: CIRT-Cross-border Information for Road & Travel I projektet, der køres inden for ATIS-konsortiet, medvirker automobil- og turistsammenslutninger i 6 lande: Det Forenede Kongerige, Nederlandene, Tyskland, Spanien, Italien and Schweiz som brugere. Hovedformålet er at tilvejebringe den nødvendige standardiserede generelle rejse- og lovgivningsmæssige information for bilture og andre rejseformer i europæiske lande. Systemet fungerer under en grafisk brugergrænseflade i en Windows-opsætning til lagring og vedligeholdelse af data. Dette databasesystem giver mulighed for at distribuerede elektroniske kommunikationsfaciliteter kan overføre information over mange knudepunkter i hele EU. Informationerne indeholder adresser på konsulater, nationale hastighedsgrænser, maksimalt tilladte alkoholpromille hos bilister, krav om kørekort, import- og eksportbestemmelser/restriktioner; osv.
Koordinator: Regione Toscana (Italien) Projekt: ETI-European Tourism Information & Booking Iværksættelse af et pilotprojekt til opstilling af et homogent og integreret system, for at tilbyde turister bedre og mere fuldstændig information, som gør det muligt for disse i højere grad at profitere af turismeudbuddet i de pågældende regioner i Spanien, Italien og Frankrig. Oprettelse af interaktive "informationscentre", som giver turister lejlighed til at fremkalde og printe alle de nødvendige oplysninger om de regioner, der er på nettet. Ligeledes har man undersøgt mulighederne for tilkobling til reservationssystemer. I projektet har man udarbejdet en metode og et fælles logo.
Koordinator: TIRS (Tyskland), Projekt: Regionet Saar-Lor-Lux Hele begrebet og ideen med gennemførelse af "Regionet" er at gøre det muligt for mindre europæiske regioner at slå sig sammen og dermed udgøre større enheder, som markedsfører flere tilbud til turister ved hjælp af et fælles informationssystem, hvilket samtidig medvirker til at reducere omkostningerne. Projektets fire målsætninger er: - En bedre kvalitet af den information, der gives om turisme og kultur i de 3 samarbejdende regioner; - Udvikling af synergi ved sammenkobling af eksisterende regionale informationssystemer; - Oprettelse af et grænseoverskridende netværk baseret på internationale standarder (EDI, osv.); - Levering af ovennævnte til offentligheden og private og offentlige organer ved hjælp af de elektroniske informationscentre. Kommunikation mellem de forskellige partnere er mulig ved hjælp af en central server installeret i Luxembourg, der bruges som "Clearing-center". Den information, der distribueres af "Regionet", omhandler sightseeing, indlogering, restauranter, begivenheder, fritid/sport, pakkearrangementer, adresser og kurfaciliteter.

I 1994 blev der i arbejdsprogrammet opstillet metoder til udvikling af samarbejdet med central- og østeuropæiske lande, navnlig som et middel til at supplere eller forberede aktioner, der skal gennemføres under PHARE-programmet:

- kampagner til fremme af den generelle bevidsthed om problemerne med turisme i en markedsøkonomi;
- uddannelsesaktiviteter rettet mod mellemledere og overordnede i turismesektoren;
- dybtgående forskning med henblik på at fremme udviklingen af specifikke typer turisme eller turismeprodukter, i samarbejde med medlemsstater.

Projekter for central-og østeuropæiske lande 1993-94
"Bulgaria & Slovakia Tourism Training Programme" Inden for rammerne af målsætningerne i EF-handlingsplanen for turisme fulgte man kun på grundlag af konsultation fremskridtene i projektet for Bulgarien og Slovakiet i 1994. Formålet med projektet omfatter fremme af en begyndende turismeøkonomi i Bulgarien og Slovakiet, som er i overensstemmelse med internationale standarder og et styrket samarbejde mellem disse lande og Den Europæiske Union med henblik på en fremskyndelse af deres deltagelse i et udvidet økonomisk område, der omfatter Central- og Østeuropa. "Tourism Co-operation with Belarus: Tourism - a vehicle for development" Projektet i Hviderusland modtog støtte med det formål at medvirke til at etablere en turismeindustri i Hviderusland ved af oprette turistkontorer og overføre knowhow inden for rammerne af et uddannelsesprogram. Arbejdet kan betragtes som en forberedelse til den planlagte indførelse af et "turisme-TACIS"-program i Hviderusland.

Projekter for central- og Østeuropæiske lande 1994-1995
"Conference on transferring skills and know how to Central and Eastern Europe" Målsætningerne er at vurdere den aktuelle status af turisme og uddannelse i Central og Østeuropa, at undersøge det faktiske forhold mellem uddannelse og oplæring og arbejdsmarkedets behov i industrien med henblik på at påvise eksisterende huller i tilbuddene, at udarbejde handlingsplaner for central- og østeuropæiske lande, som beskæftiger sig med de emner, der er identificeret i de nationale rapporter samt at etablere et EU/central- og Østeuropæisk netværk til støtte for gennemførelsen af handlingsplanerne. "Promotion of Youth Travel in Central Europe" Formålet er at fremme ungdomsturisme i Centraleuropa blandt personer under 21 år gennem levering af en speciel turistinformation og vejledning. Hensigten er at skabe et godt samarbejde på baggrund af fælles interesser mellem unge i Central- og Østeuropa og EU. Udviklingen af dette projekt vil blive bakket op af vejledning fra erfarne fagfolk i Vesten, reklame og markedsføring.

I 1994 blev det påvist, at en styrkelse af samarbejdet med central- og østeuropæiske lande, Maghreb, Cypern og Malta krævede større opmærksomhed med hensyn til overførsel af knowhow om uddannelse, udvikling af markedsføringsstrategier, markedsføring af bestemte turismeprodukter og oprettelse af SMV'er i turismebranchen.

2.2. *TURISTERNE SOM FORBRUGERE*

Rådets afgørelse 92/421/EØF siger: "Fællesskabets foranstaltning tager sigte på at støtte initiativer til forbedring af turistinformation samt -beskyttelse på områder som f.eks. de eksisterende klassificeringssystemer, tegn og symboler, timeshare, overbooking og klageprocedurer."

Som supplement til den kampagne for forbrugerbevidsthed, som i marts 1993 blev iværksat af de af Kommissionens tjenestegrene, som er ansvarlige for forbrugerpolitik, udsendte Kommissionen den 4.5.1994 en indkaldelse af bud (94/C 122/07), vedrørende fremsendelse af forslag til udarbejdelse af en brugervenlig håndbog, som skulle give relevant forbrugeroplysning om EØS-landene med henblik på at hjælpe turisterne til at beskytte deres rettigheder som forbrugere, når de rejste i Europa. Håndbogen vil endvidere blive støttet af et informationsteknologisk værktøj. Når arbejdet er afsluttet, vil det, også med henblik på promovering af arbejdet, blive distribueret på diskette til et net af 5.000 interesserede. Arbejdet forventes afsluttet ved udgangen af 1995.

Problemet med overbooking på hoteller og den ulempe, det påfører gæsterne, gav i 1994 anledning til bekymring. Formanden for Europa-Parlamentets Udvalg om Transport og Turisme indbød repræsentanter for nøgleorganisationer til at drøfte dette emne. Kommissionen var også inviteret til at deltage og lovede at undersøge årsagerne til og omfanget af overbooking på hoteller inden for EØS.

Hendover vil turisten, som forbruger, gerne have mulighed for et bredt spekter af indkøb til konkurrence dygtige priser. der er en tæt sammenbæng mellem turisme og handelssektoren; en landsby uden forretninger er mindre attraktiv end en landsby med. Dette emne blev berørt under seminaret i Bruxelles d. 2.12.1994. "Service i mindre landsbyer-fremtiden for detailhandel i landområder". Turister kan også lide en livlig midtby, med butikker typisk for området som tilbyder lokale produkter. Derfor at tilfredsstille turister bidrager desuden til ideal udvikling.

2.3. TURISME MED KULTURELT SIGTE

Rådets afgørelse 92/421/EØF siger: "Fællesskabets foranstaltning har til formål dels at udnytte kulturarven i turistmæssig henseende, dels at fremme et bedre kendskab til de europæiske landes kulturer, traditioner og levevis."

Fremme af turisme med kulturelt sigte er et nøgleelement i en strategi, der går ud på at koordinere foranstaltninger på fællesskabsplan, til diversificering og højnelse af de udbudte turisttjenesteydelser i Europa. Stigende interesse for arv, i regionale og lokale kulturer, betoning af kulturelle faciliteter som en drivkraft for økonomisk udvikling (byfornyelse, udvikling af landdistrikter eller industriområder i tilbagegang) og en øget bevidsthed om synergien mellem turisme, fritid og kunst har i forening skabt en større opmærksomhed om turisme med kulturelt sigte.

På et stadig mere konkurrencepræget verdensmarked bliver man i stigende grad bevidst om behovet for at skabe identiteter for europæiske turistmål (produktpakker med europæiske turisttilbud, som "Kunstbyer i Europa", "Routes to the Roots" osv.). Informationsteknologiske udviklinger giver i stadig højere grad mulighed for at markedsføre turisme med kulturelt sigte ved hjælp af markedsføringsværktøjer som for eksempel GDS (Global Distribution Systems).

Skønt det er almindeligt anerkendt, at kulturpolitik og turismepolitik til gavn for begge bør supplere hinanden, med passende strukturer for udveksling af oplysninger mellem fagfolk i begge brancher, mangler sådanne på europæisk niveau. Det kommer til at stå mere og mere klart, at der er behov for et tættere samarbejde mellem Kommissionen og andre hovedaktører på området turisme med kulturelt sigte, f.eks. Europarådet og UNESCO, hvis man skal opnå den maksimale gevinst og synergi af de kulturelle pilotprojekter, som disse organer hver især iværksætter.

Der er stadig uløste problemer, som for eksempel mangelen på sammenlignelige data om efterspørgslen efter og udbuddet af kulturelle turismeprodukter, oplæring af studerende, udøvende og ledere på områderne kultur og turisme. Man må bestræbe sig på at skabe synergier inden for de relevante fællesskabsprogrammer.

Som et resultat af arbejdsprogrammet for 1993 blev 18 forslag, som var indsendt efter en indkaldelse af forslag²², i 1994 udvalgt med henblik på udvikling af tværnationale kulturelle turismeprodukter, nemlig nye kulturelle turistmål i Europa, som nævnt i Rådets afgørelse. Fællesskabets bidrag på cirka 1,2 mio. ECU udgjorde omkring 50% af de samlede budgetudgifter.

Med henblik på udveksling af erfaringer mellem turismeorganisationer og kulturinstitutioner, navnlig hvad angår understregning af værdien af den kulturelle arv, iværksatte Kommissionen en indkaldelse af forslag, 94/C 122/07 af 4.5.1994. 11 projekter, som hver især etablerede et kulturelt netværk, blev udvalgt mellem 156 indsendte forslag og modtager i øjeblikket fællesskabsmidler for omkring 1 mio. ECU, hvilket beløber sig til omkring 46% af det samlede budget på 2,124 mio. ECU.

I anden halvdel af 1995 vil de kulturelle netværk, som blev udvalgt i 1994, være etableret. Det forventes, at de mest innovative projekter derefter bliver præsenteret på en større international turismemesse. Formålet vil være at stimulere effektivt netværkssamarbejde og overførsel af knowhow.

Projekter, der blev iværksat og afsluttet i 1994 på området turisme med kulturelt sigte og finansieret af Tourism Unit er opført og beskrevet i tabellen nedenfor. Flere projekter har frembragt eller er i gang med at frembringe mønstergyldige resultater.

Projekter for turisme med kulturelt sigte iværksat i 1993 (93/C 128/09) og videreført i 1994 (94/C 122/07) til afslutning i 1995
Naturfreunde Saarland e.V. Projekt:(NEKTAR) Kultureerlebniswege-Saar-Lor-Al-Lux / Netzwerk Europäische Kultur Partnere: D, F, L Projektet sigter mod at udvikle særlige kulturelle rejseruter i regionerne Lothringen, Alsace, Luxembourg and Saarland over temaerne historie og forandringer i landbrug og industri. Dette gøres ved at etableret samarbejdsnetværk mellem de ovennævnte regioner, som skal føre til udarbejdelse af turisthåndbøger. Blandt flere nyskabende attraktioner tildeles begreberne "arbejdskultur" og "forandring i landbruget" de centrale roller, da disse afgørende elementer i regionens tradition og historie alt for ofte overses af turisterne., Det forventes, at der eventuelt oprettes miljø-museer, og at der vil være en stigende interesse i Fællesskabet for industrikultur. Som et resultat af dette arbejde kan principperne nu overføres til andre egne i Europa, hvorved man kan udvide netværket og udveksle erfaringer.
Forschungsstelle Niedersächsische Auswanderer in den USA, University of Oldenburg Projekt:Routes to the Roots Partners: IRL, DK, D, NL, UK, GR, N, FIN, S, IS Projektets målsætning er at udvikle og markedsføre allerede afstukne ruter i D, UK, IRL, NL og DK, som forbinder disse regioner med havne som for eksempel Liverpool, Bremerhaven, hvorfra et antal af emigranter drog af sted til et nyt liv i Nordamerika. Tanken er, at amerikanske turister, som er interesserede i deres aner, vil få lejlighed til at rejse ad disse ruter og besøge mindre kulturelle attraktioner, som normalt ikke ville tiltrække denne målgruppe. Foruden udvidelsen af det eksisterende netværk har partnerne til hensigt i fællesskab at producere en produkthåndbog, som er tilpasset turismeindustriens krav (i Europa og USA), en video og endvidere skabe kontakter til den amerikanske rejsebranche med multiplikatoreffekten for øje.

²² EF-handlingsplan for turisme. Indkaldelse af bud og indkaldelse af forslag, 93/C 128/09, offentliggjort i EF-Tidende af 8.5.1993.

Royal National Institute for the Blind Projekt: European Cities within Reach Partnere: UK, F, I, S Dette projekt sigter mod at fremstille en serie publikationer i blindskrift og med store typer for turister med synshandicap. Publikationerne vil præsentere den kulturelle arv i den pågældende by for blinde turister, som besøger kunstsamlinger eller går på opdagelse efter arkitektur og livsstil på byvandring. Begrebet "taped touch tours/toccare l'arte" ("rør ved kunsten") vil blive udvidet ud over det eksisterende netværk, hvis partnere er i gang med at intensivere deres samarbejde.
FYN-TOUR Projekt: Cultural Historical Cruises in the Baltic Sea Partnere: DK, D, S, N, PL, EST Dette projekt vil udvide den geografiske rækkevidde af et tidligere projekt til hele den baltiske region med krydstogt over tre historiske temaer. Ved hjælp af samarbejde og udveksling af erfaringer partnerne imellem vil der blive udviklet et nyt kvalitetspræget turismeprodukt. Gennem udarbejdelse af et kort og definitionen på nye finansieringsmodeller, vil projektet bidrage til en værdiforøgelse af Balticum som maritimt turistmål og således medvirke til at bevare maritime traditioner og erhverv i regionen. Efter at have udført forskning ved skrivebordet og i marken vil projektlederne fremlægge deres resultater på et seminar efterfulgt af en international turismekonference i den baltiske region.

Et udvalg af projekter for turisme med kulturelt sigte iværksat i 1994 (94/C 122/07) til afslutning i 1995

Fédération des Offices af Tourisme des Villes Européennes (FOTVE / FECTO) Projekt: Art Cities in Europe Partnere: A, B, DK, F, D, UK, L, NL, P, E, CH, Malta Programmet "Art Cities in Europe" etablerer et europæisk netværk af 31 kunstbyer beliggende i 11 EØS-lande. Ved hjælp af et effektivt samarbejde mellem kulturinstitutioner og turismeerhverv i både de offentlige og private sektorer, som beskæftiger sig med turisme med kulturelt sigte, vil kulturarvens betydning for turismen - og navnlig byturismen - blive højnet. Der er planlagt et diskussionsforum og udvikling af kulturelle turistpakker samt effektive markedsførings/distributionsværktøjer. Dette vil omfatte lagring af pakkeinformationer på edb-reservationssystemer som for eksempel Amadeus/START, BTX og Minitel. FECTO vil organisere en konference til formidling af information, udveksling af erfaring og evaluering af projektets resultater, idet man lægger vægt på effektivt samarbejde og god praksis.
Baltic Tourism Co-operation Projektets navn: BTC Cultural Tourism Project Partnere: S, DK, D, N, FIN Baltic Tourism Co-operation, markedsføringsorganet for den baltiske turismeindustri, har næsten 100 medlemmer i de ti baltiske stater og på markeder uden for området. Alle medlemmer opfordres til at deltage i projektet. Man forventer en værdistigning af regionens kulturarv, idet man sikrer, at den integreres fuldtud i markedsføringsaktiviteterne i den baltiske turismeindustri. Således, foreslår BTC, at der organiseres en kulturel turismekonference og workshop, at der udvikles en historisk hanseatisk sejlroute og skabes et specifikt netværk for turisme med kulturelle formål. Den indledende fase, der er samfinansieret af Kommissionen, er en del af en strategi på mellemlang sigt, som i sidste ende vil markedsføre historiske baltiske krydstogter i anden halvdel af årtiet. Det første krydstogt vil blive organiseret for medierne og turoperatører i sommeren 1995.

2.4. TURISME OG MILJØ

Rådets afgørelse 92/421/EØF siger: "Fællesskabets foranstaltning vedrørende samspillet mellem turisme og miljø har til formål at fremme større hensyntagen til miljøet."

Kommissionen har i samarbejde med medlemsstaterne indstiftet en europæisk pris for turisme og miljø, som skal medvirke til at øge bevidstheden i hele turismesektoren om

samspillet mellem turisme og miljø. Kommissionen ansatte konsulenter til at stå for administrationen og bistå medlemsstaterne ved den nationale udvælgelsesprocedure.

Med denne pris søger man at identificere turistregioner eller destinationer, som udviser fremragende praksis i planlægning, udvikling og ledelse af "bæredygtig turisme". Prisen er områdebaseret og søger ikke at erstatte eksisterende priser, der fokuserer på bestemte produkter (f.eks. hoteller) eller på bestemte temaer (f.eks. transport). Deltagerne (som ofte er lokale eller regionale myndigheder) har i partnerskab med turismeindustrien på destinationen, turoperatører, miljøgrupper og andre relevante organisationer skullet fremsætte bud. Prisen, der er tænkt som en prestigegivende belønning for den vindende region, skal uddeles hvert andet år, efter en åben konkurrence organiseret på regionalt eller nationalt niveau af kompetente turismemyndigheder.

Et andet samfinansieret projekt i 1994 på området turisme og miljø var Earthwatch Network (som dækkede D, NL, I, ES), der var beregnet på at skabe større bevidsthed om bevarelse i turismebrancherne og beslægtede erhverv.

Endvidere vil Kommissionen for at støtte et initiativ, der fremmer alle former for miljøvenlig turisme, etablere et Europa-dækkende netværk, som skal samle hovedinteresserne fra miljø- og turismeområderne og bidrage til formidling af information og vejledning til turismeindustrien, den offentlige sektor og andre parter.

2.5. TURISME I LANDDISTRIKTER

Rådets afgørelse 92/421/EØF siger: "Fællesskabets foranstaltning på dette område har til formål at udvikle turisme i landdistrikter."

Det er nødvendigt, at turismen udgør en del af en samlet udviklingsplan for landdistrikter. Mens landdistrikter byder på store muligheder for udvikling af europæisk turisme, spiller turismen en lige så vigtig rolle i udviklingen af landdistrikter. I regioner hvor lokalsamfundene på grund af deres beliggenhed er i fare for at opløses, kan turisme i landdistrikterne også medvirke til at bevare disse samfund. Det er bestemt værd at notere, at under LEADER I-initiativet (afsluttet i 1994), der var beregnet på via lokale aktionsgrupper at fremme en "bottom-up"-metode til udvikling af landdistrikter, blev turismen defineret som et højt prioriteret område (Se Bilag 6, "Fællesskabets initiativer", der indeholder yderligere oplysninger om "LEADER").

Der blev blandt andet gennem nogle fællesskabsforanstaltninger ydet støtte til bedre oplysning af turismeoperatører i landdistrikter og bedre adgang til forskellige EF-støtteprojekter, som er til rådighed for turisme i landdistrikter. Iværksættelsen og udarbejdelsen af "Praktisk vejledning for fælles foranstaltninger til fordel for turismen" giver en fuldstændig analyse af de forskellige EF-politikker, fonde, programmer og foranstaltninger, som påvirker turismeudviklingen, herunder dem der påvirker udviklingen af turisme i landdistrikter.

En bedre turismekvalitet i landdistrikter og gennemførelse af bedste praksis med hensyn til udbudte produkter og tjenesteydelser er stærkt afhængig af oplæring. Kommissionens opfordring i 1994 til at forelægge projekter²³ vedrørende etablering af oplæring inden for turisme og metoder til at skabe interesse hos unge mennesker for at gå i gang med en

²³ 94/C 122/07 af 4.5.1994.

karriere inden for de forskellige grene af turismeindustrien, var også yderst relevant for udvikling af turismen i landdistrikter.

En frivillig definition på og harmonisering af kvalitetskriterier og symboler inden for Europa for landdistrikternes turismeprodukter (f.eks. turistindlogering i landdistrikter) og udvikling af en metodologi for harmoniseret gennemførelse betragtes af eksperter som værende afgørende for definitionen på og markedsføringen af landdistrikternes turismeprodukter (f.eks. kriterier for edb-reservationssystemer). Europa-Parlamentet²⁴ og Regionsudvalget²⁵ gav udtryk for behovet for fælles kvalitetskriterier og symboler for europæisk turisme i landdistrikter. Som en reaktion herpå lod Kommissionen en gruppe eksperter i turisme i landdistrikter gå i gang med udarbejdelse af frivillige kvalitetskriterier til brug for industrien.

Konferencen "Europe - Culture and Countryside" tjente til at fremme turismen i landdistrikter, netværk og udveksling af bedste praksis.

2.6. *TURISME MED SOCIALT SIGTE*

Rådets afgørelse 92/421/EØF siger: "Fællesskabets foranstaltning på dette område har til formål at hjælpe persongrupper, der af f.eks. sociale eller helbredsmæssige årsager har vanskeligt ved at tage på ferie."

For at fremme en bedre udveksling af informationer om de forskellige metoder, der anvendes i medlemsstaterne til at fremme ferieture for visse kategorier af turister, blev der igangsat undersøgelser²⁶ med henblik på en håndbog for turister med handicaps, som rejser i Europa, samt på en håndbog i god praksis for de af erhvervets udøvere, som eventuelt får at gøre med handicappede rejsende.

Forundersøgelserne til "Et handicapvenligt Europa - en rejsehåndbog for handicappede turister" blev afsluttet i 1994, og det er planlagt, at landsdækkende håndbøger og en generel brochure med gode råd skal være til disposition i 1995. Som supplement til de almindelige håndbøger er meningen med denne publikation at give handicappede turister nyttige oplysninger om valg, planlægning og booking af ferierejser, eventuelle fondsmidler, forsikring og sygesikring, rejser og oplysninger om rejsemålet samt nyttige oplysninger om specialistkontakter.

Gruppen "Et liv i uafhængighed - Turisme for alle" blev nedsat inden for rammerne af EF-handlingsplanen for turismen og "Helios II", det tredje EF-handlingsprogram for handicappede²⁷ og samledes to gange i 1994. Dette initiativ repræsenterer et første skridt på vejen til at realisere Kommissionens hensigt at yde støtte til koordinering medlemsstaterne imellem af foranstaltninger, som sigter mod at nedbryde barrierer for udvikling af turisme for handicappede og for udveksling af oplysninger på dette område.

Ældre borgere udgør et stadig mere betydningsfuldt segment af turismemarkedet og kræver som sådan større hensyntagen til deres behov som turister, hvis de skal opmuntres til at tage på flere ferier, end de allerede gør. Da den mest anvendte transportform på

²⁴ Udtalelse fra Udvalget om Transport og Turisme, EP.210.138 af 20.10.1994.

²⁵ Resolution CDR 209/94 endelig udg.

²⁶ Indkaldelse af forslag og indkaldelse af bud (93/C 128/09, EFT af 8.5.1993.

²⁷ EFT L 56/93 af 9.3.1993

ferierejser er privatbilen, blev der ydet støtte (11.000 ECU) til Alliance Internationale de Tourisme/Fédération Internationale d'Automobile (AIT/FIA) til gennemførelse af en undersøgelse, hvori man skulle se på ældre menneskers mobilitet med særlig opmærksomhed rettet mod turismeaspektet og brugen af bil. Rapporten blev afsluttet i 1994.

2.7. UNGDOMSTURISME

Rådets afgørelse 92/421/EØF siger: "Fællesskabets foranstaltning på dette område har til støtte for eksisterende fællesskabspolitikker på dette område til formål dels at forbedre de unges kendskab til kultur og levevis i medlemsstaterne, dels at lette deres adgang til at tage på ferie."

Frekvensen og variationen af turistoplevelser, som unge mennesker har, vil påvirke deres rejse- og turistvaner senere i livet." Med en undersøgelse og pilotprojekter på området ungdomsturisme i 1994 undersøgte man mulighederne for at forbedre turismen for unge og dermed styrke deres kendskab til kultur og levevis i de forskellige medlemsstater. Med henblik på at udvikle konceptet "europæiske klasser", blev et forskningsprojekt i fire faser bestilt; det skulle dække forskning, gruppediskussion på en ekspert-workshop, udvikling af modeller, som var udformet til gennemførelse af en skoleudvekslingsplan, et praktisk projekt baseret på den udvalgte model og en endelig rapport om resultaterne med anbefalinger for fremtidige aktioner, som Kommissionen kunne tænkes at iværksætte.

Det udvalgte projekt til et beløb på 167.615 ECU vil forsøge at etablere to typer udvekslingsmodeller for hver identificeret ungdomsgruppe og endvidere overveje resultatet af udvekslinger organiseret i industriområder eller landdistrikter. Den udvalgte model vil blive gennemført i fire lande med et prøveudsnit på 100 unge mennesker.

Det er afgørende at forstå efterspørgselen, hvis turismeudbuddet skal være hensigtsmæssigt. Således blev der i 1994 som supplement til dette arbejde ydet støtte (50.000 ECU) til The European Travel Committee, der gennemførte en undersøgelse af ungdomsrejsemarkedet og identificerede de særlige markedssegmenter, tilstrømningen af unge turister til og fra Europa med en socioøkonomisk analyse af unge turister.

2.8. UDDANNELSE OG OPLÆRING

Turisme er en vigtig kilde til beskæftigelse i Europa, og i mange regioner næsten den eneste kilde til jobskabelse og indkomst. Til trods for det faktum at turismen er en vigtig arbejdsgiver, kan det forekomme, at et utilstrækkeligt antal personer føler sig motiverede til at arbejde i sektoren. Årsagen hertil skal søges i det relativt dårlige image, beskæftigelse i denne branche har. Uddannelse og oplæring i turisme søger at give både ledere og medarbejdere de tilstrækkelige kvalifikationer, der vil kunne resultere i et højt kvalitetsniveau i turistmetjenesten.

På det grundlag siger Rådets afgørelse 92/421/EØF, at "Fællesskabets foranstaltning på dette område har til støtte for eksisterende fællesskabspolitikker til formål at øge turismeerhvervets konkurrenceevne ved at støtte en forbedring af det faglige niveau i turismebranchen i Fællesskabet".

I 1994 støttede og fremmede Fællesskabet, blandt de fem foranstaltninger opført i denne afgørelse, tværnationale og grænseoverskridende pilotprojekter med sigte på²⁸:

- at give de unge kontakt til arbejdet i turismebranchen, navnlig ved at give dem oplysninger om aktiviteter i branchen, karriereforløb og krævede egenskaber;
- at etablere tværnationalt og grænseoverskridende samarbejde, der har til formål at forbedre uddannelse og oplæring inden for alle områder af turismen, men navnlig på læreruddannelsesområdet. Samtidig hermed skal der etableres kontaktnetværker for derigennem at kunne forbedre de tilbudte tjenesters kvalitet.

De ti udvalgte projekter var repræsentative for de ovennævnte foranstaltninger, idet de undersøgte spørgsmål med relevans for uddannelse og oplæring i turismebranchen: i Alpe-regionerne, udvikling og overførsel af oplæringsmetodologier for små og mellemstore turismevirksomheder, herunder uddannelse/oplæring til bæredygtig turisme²⁹. Det finansielle bidrag, som Fællesskabet i 1994 hensatte til disse projekter, var på 1,260.000 ECU. Overvågningen af projekterne vil fortsætte i 1995.

Udvalg af projekter om uddannelse og oplæring i turismebranchen 1994
"European Education & Training Initiative in Sustainable Tourism Management" Ved udarbejdelse af en forsøglæseplan, der kan anvendes og tilpasses i flere forskellige kulturelle miljøer i hele EØS, og ved formidling af god praksis gennem eksisterende tværnationale netværk giver projektet et virkningsfuldt og kosteffektivt middel til forbedring af kvaliteten af uddannelse og oplæring i turismebranchen. I dette projekt undervises ledere i at styre en bæredygtig turismeudvikling med henblik på at sikre, at europæisk turisme forbliver konkurrencedygtig, bevarer sin økonomiske bæredygtighed og bibeholder sine kulturelle og miljømæssige ressourcer.
"Familiarisation of young people in Greece with careers in tourism: An Anglo-Greek comparison" Formålet med denne aktion, der er udviklet i Athen og Nottingham, er at gøre unge mennesker bekendt med arbejdet i turismebranchen, især ved formidling af information om turistaktiviteter, karrierer og færdigheder i Grækenland, sammenlignet med Det Forenede Kongerige. De faktiske målgrupper vil blive fastsat efter de forudgående gruppedrøftelser og undersøgelser, som er hører under projektet. Skolebørn i alderen 15-16 år er den væsentligste målgruppe. Dette projekt, som har karakter af en sammenligning, giver en dybtgående indsigt ved måling af indvirkningen af denne orientering ved at gennemføre spørgeskema-undersøgelser på skoler og ved at analysere og fremlægge resultaterne heraf.
"Impact & Challenges of Future Labour markets for Systems of Education and Training in Tourism in the Alpine Regions of Austria, Italy & France" Ved at fokusere på Alpe-regionerne sigter dette projekt mod at undersøge de skiftende tendenser i turismebeskæftigelse som et resultat af de meget langsigtede ændringer i struktur, adfærd og præstationer i turismens forskellige undersektorer. Navnlig undersøger dette projekt effektiviteten i beskæftigelses- og oplærings-/uddannelsesmarkederne ved at etablere en tilstrækkelig, langsigtet forsyning af arbejdskraft, som kan opfylde de skiftende krav om arbejdskraft i turistbranchen og dens undersektorer.

Samtidig fortsatte samarbejdet og koordineringen med andre af Kommissionens tjenestegrene i 1994, hovedsagelig gennem programmerne FORCE og EUROTECNET.

²⁸ EFT C122 af 4.5.1994.

²⁹ I bilag 3 findes en tabel over de ti projekter.

2.9. *MARKEDSFØRING I TREDJELANDE*

Rådets afgørelse 92/421/EØF siger: "Fællesskabets foranstaltning på dette område har til formål at gøre Europa mere attraktivt som feriemål for turister fra fjerne lande".

I de seneste ti år er Europas relative markedsandel af verdensturismen faldet i takt med, at konkurrencen fra nye destinationer er øget. Formålet med Fællesskabets handlingsplan er at opmuntre flere internationale besøgende til at komme til Europa ved at øge bevidstheden om Europa på de markeder, der sigtes mod.

Man har koncentreret sig om at markedsføre Europa som turistmål både på større eksisterende markeder, navnlig USA, og de markeder som er i hurtig vækst, især Japan. Kampagnen henvender sig navnlig til ferierejsende og søger at markedsføre begrebet Europa som en oplevelse snarere end at markedsføre et eller flere af de turismeprodukter, som findes.

Reklamekampagner iværksat i 1994 var henvendt til det amerikanske marked og omfattede annoncering i et stort amerikansk tidsskrift, en række store lyspaneler i syv amerikanske lufthavne, forevisning af 60-sekunders videooptagelser på 15.000 indenlandske flyvninger og i alt 240 minutter, opdelt i to-minutters forevisninger på en amerikansk kabel-tv-station. Hensigten er at opnå en langsigtet påvirkning af potentielle kunder, som kan indplaceres i kategorien "unge og fremadstræbende". For at måle interessen er der oprettet en gratis telefonlinie, som muliggør direkte reaktion fra interesserede kunder. Endvidere omfattede kampagnen en evaluering (en "før og efter"-forbrugerundersøgelse af folks syn på Europa). Resultaterne forventes at foreligge i løbet af 1995.

Et forskningsprojekt til undersøgelse af markedstendenserne i forbindelse med indkommende turister blev i 1994 igangsat af European Tour Operators Association (ETOA). Formålene med dette projekt er at iagttage tendenserne på større europæiske destinationer, at definere nye produkter og markeder samt at tilbyde baggrundsforskning for fremtidige markedsføringskampagner.

3. *SAMARBEJDE OG KOORDINERING FOR AT SKABE EN BEDRE SAMMENHÆNG I FÆLLESSKABETS FORANSTALTNINGER*

Som et resultat af indgående drøftelser forbedredes den institutionelle dialog i løbet af 1994, og der blev truffet foranstaltninger til at styrke samarbejdet og koordineringen på alle niveauer (europæisk, nationalt, lokalt) med henblik på at opnå en mere konsekvent og systematisk indfaldsvinkel til turismen.

3.1. *STYRELSESUDVALGET FOR TURISME*

Styrelsesudvalget for turisme³⁰, der er nedsat for at bistå ved gennemførelsen af handlingsplanen for turisme og sammensat af repræsentanter for medlemslandene, og som under forsæde af Kommissionen afholdt fire møder i 1994 (4.1.1994, 24.3.1994,

³⁰ Rådets afgørelse om en EF-handlingsplan for turisme, artikel 3, stk. 2.

28.6.1994 og 14.11.1994) for at vurdere færdiggørelsen af arbejdsprogrammet, der blev iværksat i 1993, samt med henblik på konsultation og godkendelse af arbejdsprogrammet for 1994 og dets forskellige elementer. På mødet den 14.11.94 modtog styrelsesudvalget en kortfattet rapport om de aktioner, der var gennemført i 1994 til støtte for turismen og budgetterne for disse. Derefter blev arbejdsprogrammet, som skal iværksættes under EF-handlingsplanen for turisme i 1995, drøftet og aftalt med Kommissionen.

Udvalget blev udvidet til at omfatte repræsentanter for Finland, Island, Norge, Sverige og Østrig, hvilket skyldes deres medlemskab af Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde og deres finansielle bidrag til EF-handlingsplanens budget for 1994, der gav mulighed for aktiv deltagelse i alle initiativer, som blev iværksat af interesserede parter fra disse lande.

3.2. *DET RÅDGIVENDE UDVALG FOR TURISME OG INDUSTRIENS REPRÆSENTANTER*

Det rådgivende udvalg om turisme³¹ og industriens repræsentanter forsamledes fire gange (4.1.1994, 24.3.1994, 28.6.1994 og 14.11.1994) til mere generelle drøftelser af emner med indvirkning på turismen samt udveksling af oplysninger. Endvidere blev der for første gang afholdt et møde med de enkelte landes turistråd om markedsføring af Europa som rejsemål i tredjelande, navnlig USA, i sammenhæng med de markedsføringsforanstaltninger, der blev gennemført under handlingsplanen. Også her blev deltagelse i det rådgivende udvalg udvidet til at omfatte EØS/EFTA-landene.

3.3. *SAMARBEJDE MED FORMANDSKABET*

Under det græske formandskab fik et uformelt ministerråd (turisme), afholdt i Athen den 15.4.1994, forelagt beretningen "Fælles aktioner med indvirkning på turismen"³² og en endelig rapport om iværksættelse af et toårigt program for udvikling af fællesskabsstatistikken vedrørende turisme.³³ Af endnu større betydning er det, at de drøftelser, der foregik på dette uformelle møde mellem ministrene for turisme, var startsignal til Kommissionen om at åbne debatten om Unionens rolle i udviklingen af turismen i Europa, i første instans ved at udarbejde en grønbog om emnet.

3.4. *INTERN KONSULTATION OG SAMARBEJDE MELLE FÆLLESSKABETS INSTITUTIONER*

For at sikre en konsekvent indfaldsvinkel til turismen i Fællesskabets foranstaltninger og politikker (både direkte og indirekte), hvilket afspejlede målsætningerne i Rådets afgørelse 92/421/EØF, foregik der i 1994 konstant indbyrdes konsultation i

³¹ Rådets afgørelse af 22.12.1986 om indførelse af en konsultations- og samarbejdsprocedure på turistområdet, EFT L384 af 31.12.1986, s. 52.

³² Beretning fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg med titlen "Fælles aktioner med indvirkning på turismen", KOM(94) 74 endelig udg., Bruxelles, 8.4.1994.

³³ Endelig rapport fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg om gennemførelsen af Rådets beslutning 90/665/EØF af 17.12.1990 om iværksættelse af et toårigt program for 1991 og 1992 for udvikling af fællesskabsstatistikken vedrørende turisme, KOM(93) 345 endelig. udg., 1.9.1993.

tjenestegrenene og samarbejde mellem de europæiske institutioner, idet man bestræbte sig på at etablere en proaktiv rolle som rådgiver ved koordinering af de europæiske aktioner med indvirkning på turismen.

3.4.1 Konsultation tjenestegrenene imellem

Kommissionens Tourism Inter Service Group (gruppe sammensat af medlemmer fra flere tjenestegrene med relevans for turismen) blev konsulteret om blandt andet den første årsberetning "Fælles aktioner med indvirkning på turismen", gennemførelse af handlingsplanen såvel som udarbejdelse af forslag til direktiv og anbefaling om indsamling af harmoniserede turismestatistikker.

Turismespørgsmål blev også taget med i overvejelserne i forbindelse med udarbejdelse af forskellige politikker, som blev iværksat af andre tjenestegrene. "Det lokale beskæftigelsesinitiativ" (en opfølgende aktion til hvidbogen om vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse) har udpeget turismen som en vigtig kilde til lokal jobskabelse. Indførelse af "Informationssamfundet" med henblik på at fremkalde øget konkurrenceevne i Unionen og vækst er af interesse for turismesektoren, der i stadig højere grad er afhængig af telekommunikation til markedsføring og salg af turismeprodukter. Med hensyn til udviklingen af en europæisk adfærdskodeks for edb-reservationssystemer bestræbte man sig på at sikre, at der blev taget hensyn til konsekvenserne for turismebranchens erhvervsfolk. Med hensyn til strukturfondene har aftaler om FSR, SPD og operationelle programmer også krævet, at man var opmærksom på turismeelementerne. Turismens indvirkning er også taget ibetragtning i nogle af de særprogrammer for forskning, der er udarbejdet under Fjerde Rammeprogram, som f.eks. programmet for miljø og klima, der drejer sig om forskning i beskyttelse af kulturarv. I forbindelse med udenrigsanliggender fandt der konsultationer sted for at sikre overensstemmelse med Fællesskabets foranstaltninger i tredjelande. I oktober 1994 mødtes Kommissionen med diverse delegationer fra Cypern og Polen for at udveksle oplysninger og holdninger til udviklingen af turisme. "Raphael", det foreslåede program for aktioner på området kulturarv, vil være et supplement til aktioner, der er gennemført på området turisme med kulturelt sigte. Inden for rammerne af udviklingen af "Bæredygtige byer" er der nedsat en arbejdsgruppe, som specifikt skal overveje turismens indvirkning. Fysisk planlægning af Fællesskabets område er af afgørende betydning, hvis man skal opnå en bæredygtig udvikling; i den forbindelse har man nøje overvejet turistaktiviteter og deres placering.

3.4.2 Samarbejde mellem Fællesskabets institutioner

Europa-Parlamentets beslutninger om turismen på vej mod år 2000 (EP. 178.920 endelig udg. af 18.1.1994) og årsberetningen for 1993 om fælles aktioner med indvirkning på turismen (EP. 185.379 endelig udg. af 15.12.1994) støttede aktivt det arbejde med turisme, som Kommissionen havde udført. Denne støtte blev yderligere understreget af de ekstra 3 mio. ECU, som budgetmyndigheden bevilgede til turisme-budgettet for 1995 til udvikling af Fællesskabets turismestatistikker³⁴. Kommissionen var også i stand til at deltage i de uformelle høringer i løbet af 1994 mellem Europa-Parlamentet og turismeindustriens repræsentanter i Tourism Inter Service Group om en række turismespørgsmål.

³⁴ Endelig vedtagelse af Den Europæiske Unions almindelige budget for regnskabsåret 1995, EFT L 369 af 31.12.1994, s. 1096.

Det økonomiske og Sociale Udvalgs egen initiativudtalelse om turisme³⁵ gav støtte til, at der blev ofret mere opmærksomhed på udviklingen af turismeindustrien under drøftelserne af revisionen af Traktaten om Den Europæiske Union. Det anbefalede endvidere en opfølgning af den nuværende handlingsplan for turisme, når programmerne har nået deres afslutning i 1995 og bidrog til debatten om udvikling af turismen i Den Europæiske Union.

På samme måde tjente udarbejdelsen i Regionsudvalgets Underudvalg 2 om turisme og landdistrikter af en udtalelse om udvikling af turismen i landdistrikter det samme formål, idet drøftelserne i dette tilfælde var fokuseret på udviklingen af turismepolitik i landdistrikter i Den Europæiske Unions regioner.

3.5. *EKSPERTGRUPPER*

Turisme i landdistrikter

En arbejdsgruppe bestående af ti eksperter (fra de vigtigste europæiske sammenslutninger, som beskæftiger sig med turisme i landdistrikter) er blevet nedsat for at definere og harmonisere frivillige kvalitetskriterier for turistindlogering i landdistrikter og fastlægge en metodologi med henblik på efterhånden at nå frem til en europæisk standard for definition på og markedsføring af turismeprodukter i landdistrikter.

Arbejdsplanen gik ud på, at der skulle udarbejdes et første udkast til et forslag til kvalitetskriterier for flere forskellige turismeudbud i landdistrikter og en liste over symboler, som medlemsstaterne kunne blive enige om.

Gruppen mødtes to gange, den 21/22.2.1994 og den 18/19.7.1994, for at udarbejde forslag til kvalitetskriterier for flere forskellige turismeudbud i landdistrikter og en liste over symboler for sådanne turismeudbud: "Ferie på landet", "Bondegårdsferie", "Ferielejligheder og huse", "Hoteller og kroer på landet" og "Campingpladser på landet" såvel som "Rideferier". Alle disse er eksempler på temaferier, som udbydes på landet.

Da gruppen omfatter repræsentanter for tre af de største europæiske netværk for turisme i landdistrikter med nationale og regionale medlemsorganisationer, blev forslagene formidlet til generel konsultation for at sikre, at nationale og regionale forskelle blev taget i betragtning, og at de kvalitetskriterier, som endelig vedtages, bliver lette at tilpasse på frivillig basis for turismeoperatørerne i landdistrikterne.

Turisme med socialt sigte - "Gruppen for et liv i uafhængighed - turisme for alle"

Kommissionens tjenestegrene med ansvar for turisme og alle aspekter som indvirker på tilværelsen for handicappede, har arbejdet sammen om at oprette et forum af eksperter på områderne turisme, fysiske og psykiske handicaps. Deltagerne blev udpeget af medlemsstaternes turismeministerier. Gruppen samledes første gang den 8.3.1994. Under betegnelsen "Gruppen for et liv i uafhængighed - turisme for alle" er det hensigten at samle disse eksperter mindst to gange om året og give dem den nødvendige støtte til at udvikle nationale netværk af interesserede grupper, som skal udveksle informationer og koordinere aktioner vedrørende udvikling og fremme af turismen i Europa for handicappede. Det andet møde i denne gruppe fandt sted i Bruxelles den 16.11.1994, og omfattede for første gang repræsentanter for alle medlemslandene i EØS. I 1995 er det

³⁵ ESC 453/94 endelig udg. af 4.8.1994.

hensigten at nedsætte undergrupper, som skal behandle specifikke spørgsmål af relevans for både turismeindustrien og personer med handicaps, f.eks. handicapvenlige standarder, oplysningstjenester, kvalitet osv. Gruppen repræsenterer med sit nationale netværk af interesserede ikke-statslige organisationer endvidere et nyttigt distributionsredskab for formidling af information på nationalt og lokalt plan vedrørende dette særlige aspekt af turismen.

*

* *

Så vidt det i denne fase er muligt at evaluere disse direkte foranstaltninger, er det helt indlysende, at der har været positive resultater med hensyn til deres indvirkning på udviklingen af turismen (navnlig med uddybning af kendskabet til europæisk turisme, udveksling af bedste praksis, styrkelse af det tværnationale samarbejde og den øgede bevidsthed om turismens rolle for opfyldelsen af Den Europæiske Unions grundlæggende målsætninger), om end disse synes at være varierende.

Denne generelle analyse skal yderligere ses i lyset af, på den ene side de mange og forskelligartede foranstaltninger, der kræves i henhold til Rådets afgørelse, og de begrænsede ressourcer, der er til rådighed til støtte for dem, og på den anden side den langsomt vågnende interesse hos forskellige parter for at støtte disse aktioner. Endvidere må det ikke glemmes, at de forskellige involverede aktører, på grund af turismeindustriens heterogene karakter, ikke altid og heller ikke nødvendigvis har fælles målsætninger eller samme grad af ekspertise.

Det andet år af handlingsplanens gennemførelse bekræfter imidlertid for alle involverede parter behovet for at bygge videre på den fælles erfaring, om end med en mere koncentreret indfaldsvinkel og med endnu større vægt på koordinering.

III ANDRE FÆLLESSKABSFORANSTALTNINGER MED INDVIRKNING PÅ TURISMEN

Turismen har vist sig at være et element, som manifesterer sig inden for rammerne af mange andre fællesskabsforanstaltninger.

Nytten af turismen som et middel til at påvirke en politik er i høj grad afhængig af den generelle målsætning for den pågældende foranstaltning og af i hvor høj grad man anerkender turismens potentiel i en given sammenhæng.

På trods af disse foranstaltningers store spredning viser denne beretning imidlertid, hvordan mange af dem relaterer - om end ikke altid på den mest koordinerede måde - til det, der fra et turismesynspunkt betragtes som hovedelementer i en samlet strategi, nemlig turisterne, turismeindustrien og turismeressourcerne.

1. *TURISTERNE*

En af de tre hovedopgaver i en hvilken som helst udvikling af turismen går ud på at sikre, inden for rammerne af turismeudvikling, at turisternes behov opfyldes, og at deres adgang til turistfaciliteterne lettes. Turisten skal for at kunne realisere sine forventninger som turist, kunne rejse med et minimum af restriktioner, kræve tilstrækkelig forbrugeroplysning for at kunne benytte sig af de turistfaciliteter, som forefindes, samt være beskyttet med hensyn til personlig sikkerhed og juridiske og økonomiske rettigheder, mens vedkommende befinder sig uden for sit sædvanlige miljø. I 1994 har man inden for rammerne af Fællesskabets foranstaltninger, om en indirekte, behandlet en lang række emner, som i sidste ende skal tjene til at gavne turisten med hensyn til større bevægelsesfrihed, beskyttelse af personlige interesser og forbedret adgang til turisme.

Nogle er villige til at gå endnu videre og mene, at europæiske borgere har ret til turisme og fritid, ligesom de har ret til beskæftigelse³⁶. I den forbindelse har der inden for Den Europæiske Union været iværksat foranstaltninger, som skulle medvirke til at fjerne de barrierer, som forhindrede visse borgere i at tage på ferie.

1.1. *TURISTENS FRI BEVÆGELIGHED*

I overensstemmelse med Domstolens praksis har Fællesskabets borgere som modtagere af turismetjenesteydelser i forvejen ret til indrejse og ophold.

1.1.1. Afskaffelse af de fysiske grænser

I henhold til traktatens artikel 7A skal der gradvis oprettes et indre marked, som indebærer "et område uden grænser".

Gennemførelsen af denne målsætning, som bidrager til turisternes fri bevægelighed og til udvikling af turismen, bliver ikke problemfri, og Europa-Parlamentet har for eksempel i

³⁶ "Turisme på vej mod år 2000", EP 178.920/endelig udg. af 18.1.1994.

beslutningen af 11.3.1994 udtalt sig om uoverensstemmelsen mellem en række luftfartsselskabers paskontrol og EF-traktatens artikel 7A³⁷.

1.1.1.1. Personkontrol

Inden for rammerne af EF-traktatens artikel 100C, stk. 3 og som en følge af Kommissionens forslag til forordning af december 1993, som udpeger de tredjelande, hvis statsborgere skal være i besiddelse af visum ved passage af medlemsstaternes ydre grænser³⁸ samt forslaget til afgørelse af december 1993 om konventionen om personkontrol ved passage af medlemsstaternes ydre grænser³⁹, fremlagde Kommissionen den 4.8.1994 et forslag til Rådets forordning (EF) om ensartet udformning af visa⁴⁰.

Kommissionen foreslog, at dette visum, der udstedes af medlemsstaterne, fremstilles som et ensartet og tydeligt identificerbart klistermærke, som anbringes på indehaverens rejsehjemmel, idet det indeholder alle nødvendige oplysninger og opfylder særdeles høje tekniske standarder, især med hensyn til foranstaltninger til beskyttelse mod efterligning og forfalskning.

På samme område har Kommissionen ligeledes taget skridt til udarbejdelse af direktivforslag om retten for statsborgere fra ikke-fællesskabslande til at rejse inden for Fællesskabet og om ophævelse af personkontrollen ved de indre grænser.

Det står klart, at alle disse foranstaltninger tjener til på den ene side at lette turisttilstrømningen, både fra Fællesskabets lande og fra tredjelande, og på den anden side at give turisterne fornemmelse af, at Europa som sådan er ét samlet turistmål.

Idet man ligeledes tager højde for de fremskridt, som blev gjort inden udgangen af 1994 med hensyn til Schengen-aftalerne, fastsatte udvalget for gennemførelse af Schengen-aftalerne den 26.3.1995 som ikrafttrædelsdato for Schengen-aftalerne, som er indgået mellem syv lande i Unionen (Belgien, Frankrig, Tyskland, Luxembourg, Nederlandene, Portugal og Spanien).

1.1.1.2. Folkesundhed

Beskyttelse af turisterne er en erklæret målsætning i EF-handlingsplanen for turisme⁴¹. Med større bevægelsesfrihed for turister har denne beskyttelse også noget med folkesundhed at gøre. Listen over EU-politikker og foranstaltninger, som har at gøre med beskyttelse af turisters sundhed, bliver stadig længere. I 1994 foreslog Kommissionen fire fællesskabshandlingsprogrammer for sundhedsfremme, kræftbekæmpelse, bekæmpelse af AIDS⁴² og andre smitsomme sygdomme og forebyggelse af narkomani.

Den 1.6.1994 vedtog Kommissionen en meddelelse ledsaget af et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om et program for Fællesskabets indsats med hensyn til

³⁷ EFT C91 af 28.3.1994, s. 316

³⁸ EFT C 11 af 15.1.1994, s. 15.

³⁹ EFT C 11 af 15.1.1994, s. 6.

⁴⁰ EFT C238 af 26.8.1994, s. 8.

⁴¹ Artikel 4, stk.2(f) (92/421/EØF) EFT L 231 af 13.8.1992.

⁴² En fælles holdning blev den 2.6.94 vedtaget om Rådets og Parlamentets beslutning om at forlænge programmet "Europa mod AIDS" (1991-1993) (4.6.1991, EFT L 175 af 4.7.1991) til 31.12.95 med et budget på 18 mio ECU. "3. aktion under dette program drejer sig om problemer i forbindelse med rejser og turisme; Rådets afgørelse 91/317/EØF.

sundhedsfremme, sundhedsoplysning og sundhedsuddannelse⁴³. Dette program opstiller prioriterede områder for aktioner med henblik på at påvirke adfærden på sundhedsområdet.

1.1.2. Afskaffelse af fiskale grænser

Rådets direktiv 94/4/EF af 14.2.1994⁴⁴ forhøjer værdien af den afgiftsfrie indførsel for rejsende fra tredjelande og af grænsen for afgiftsfrie køb i forbindelse med rejser inden for Fællesskabet.

1.1.2.1. Afgiftsfrie butikker

I henhold til direktiv 94/4/EF hæves grænsen for indkøb af afgiftsfrie varer pr. passager og pr. rejse i butikker, der er fastsat i henhold til artikel 28K i direktiv 77/388/EØF⁴⁵, ændret ved direktiv 91/680/EØF⁴⁶ og direktiv 92/12/EØF⁴⁷, fra 45 ECU til 90 ECU. Medlemsstaterne er blevet pålagt at indføre den nye grænse i deres lovgivning senest 1.4.1994.

1.1.2.2. Rejsende fra tredjelande

Værdien på 45 ECU er sat op til 175 ECU ved ovennævnte direktiv 94/4/EØF. For rejsende fra 15 år og opefter er værdien af den afgiftsfrie indførsel steget fra 23 til 90 ECU. Direktivet omfatter ligeledes de overgangsordninger for Spanien, som var nævnt i beretningen for 1993⁴⁸.

Den dispensation, som Tyskland havde fået, blev endnu en gang ændret ved Rådets direktiv 94/75/EF af 22.12.1994⁴⁹, som ændrede direktiv 94/4/EF og indeholdt en dispensationsbestemmelse med henblik på Østrig: Tyskland og Østrig har indtil senest 1.1.1998 tilladelse til at anvende en grænse for afgiftsfri indførsel på mindst 75 ECU af varer, der indføres af rejsende, som kommer ind på disse landes område via en landegrænse til andre lande end de øvrige medlemsstater og medlemmerne af Den Europæiske Frihandelssammenslutning (EFTA) eller som ankommer med skib i kystsejlsads fra de førstnævnte lande.

1.2. BESKYTTELSE AF TURISTEN SOM FORBRUGER

I det andet år af den anden forbrugerpolitiske handlingsplan (1993-1995)⁵⁰ blev der fortsat fokuseret på forbedring af de vigtigste forbrugerrettigheder - fysisk sikkerhed og sundhed, forbrugeroplysning, retshjælp, forbrugernes økonomiske og juridiske rettigheder.

⁴³ KOM(94) 202, Bull. 6-94, punkt 1.2.201 af 1.6.1994, EFT C 252 af 9.9.1994, s. 3.

⁴⁴ EFT L 60 af 3.3.1994, s. 14.

⁴⁵ EFT L 145 af 13.6.1977, s. 1.

⁴⁶ EFT L 376 af 31.12.1991, s. 1.

⁴⁷ EFT L 76 af 23.3.1992, s. 1.

⁴⁸ Beretningen "Fælles aktioner med indvirkning på turismen" KOM(94) 74 endelig udg., 1.3.1994, s.26

⁴⁹ EFT L 365 af 31.12.1994, s. 52.

⁵⁰ KOM(93) 378 endelig udg. af 28.7.1993; Beretning om fælles aktioner med indvirkning på turismen KOM(94) 74 endelig udg. af 1.3.1994.

Forbrugerdeltagelse,-oplysning og -uddannelse

Forbrugerdeltagelse

Som en følge af Kommissionens afgørelse⁵¹ ændredes Det Rådgivende Forbrugerråds funktion og medlemskab. Det Europæiske Forbrugerforum blev også oprettet med det mål to gange årligt at samle repræsentanter for dem, der var beskæftiget med forbrugeranliggender, nemlig producenter, forbrugere, industrien, eksperter og arbejdsmarkedets parter. Dette forums første møde fandt sted den 4.10.1994⁵². her drøftede man emnerne "garanti og service efter salg" og "forbrugernes adgang til at klage", idet sidstnævnte er af særlig interesse for turister.

Forbrugeroplysning og -uddannelse

I "The European Consumer's guide to the Single Market"⁵³, der giver nyttige oplysninger om forbrugerrettigheder inden for rammerne af europæisk lovgivning på cirka tyve forskellige områder, findes et helt afsnit om turisme og rejser. Den dækker pakkerejsedirektivet og Rådets forordning om erstatning til rutenflypassagerer, som afvises p.g.a. overbooking, billeje i medlemsstaterne, adfærdskodeksen vedrørende edb-reservationssystemer og sygesikring med brug af formular E111 inden for Den Europæiske Union. I betragtning af den stigende interesse for elektroniske udgivelser i almindelighed og INTERNET i særdeleshed er "The European Consumer's Guide to the Single Market" også blevet gjort tilgængelig via World Wide Web (WWW).

"Co-line European Network" er et pilotprojekt, som skal sammenkoble en række databaser i Portugal, Spanien, Frankrig, Luxembourg og Tyskland, og som giver oplysninger (henvisninger plus et resume) om relevant forbrugerlovgivning på fællesskabsplan, nationalt og regionalt. Det omfatter spørgsmål med indvirkning på turismen. Hensigten er at udvide dette netværk til at omfatte Irland, Italien, Grækenland, Belgien og Østrig.

1.2.1. Sundhed og fysisk sikkerhed

1.2.1.1. EHLASS - forebyggelse af ulykker

Med Parlamentets og Rådets beslutning (3092/94/EF)⁵⁴, vedtaget den 7.12.1994⁵⁵, indførtes et fællesskabssystem for informering om ulykker i hjemmet og i fritiden, hvoraf mange sker i forbindelse med turisme. Over en periode på fire år vil man indsamle oplysninger fra hospitaler og husstande om sådanne ulykker med henblik på at træffe forebyggende foranstaltninger. I 1994 modtog medlemsstaterne et bidrag fra Fællesskabet på 80% til sikring af systemets gennemførelse.

1.2.1.2. Sikkerhed mod brande i hoteller

Som reaktion på Europa-Parlamentets beslutning af maj 1994 har Kommissionen taget initiativ til at foretage en undersøgelse af sikkerhed mod brande i hoteller. Målet er at analysere anvendelsen af eksisterende EF- og nationale bestemmelser på dette område i alle medlemsstater og formulere forslag, som ikke nødvendigvis er af lovgivningsmæssig art, om hvordan man forbedrer brandsikkerheden i hoteller.

1.2.1.3. Sikkerhed ved apparater drevet af gas og flydende brændstoffer

I kølvandet på et stigende antal rapporter om ulykker i hjemmet og dødsfald, som finder sted enten i hjemmet eller i turistfaciliteter, forårsaget af mangelfuld installation eller vedligeholdelse af apparater drevet af gas og flydende brændstoffer, iværksatte

⁵¹ Afgørelse 94/146/EC, EFT L 64, 8.3.1994

⁵² EU-Bulletin 10-1994, 1.2.124

⁵³ Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, Luxembourg 1995

⁵⁴ EFT L 331 af 21.12.1994, s. 1.

⁵⁵ Et forslag til Rådets og Parlamentets beslutning til ændring af denne beslutning var under udarbejdelse i 1994.

Kommissionen en undersøgelse af dette problem⁵⁶. Meningen med undersøgelsen er at se på de foranstaltninger, der træffes i medlemsstaterne med hensyn til sikkerhedsaspekter i forbindelse med installation og vedligeholdelse af sådanne apparater, og at overveje raulige forholdsregler til begrænsning af antallet af ulykker. Ved at fokusere på en bestemt sektor, hvor behovet er fastslået, er denne undersøgelse også i tråd med bestemmelserne i "Meddelelse fra Kommissionen om nye retningslinier på området tjenesteydelsesansvar"⁵⁷. Den er endvidere et supplement til de foreslåede ændringer af direktivet om tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om gasapparater⁵⁸.

1.2.2. Økonomiske og juridiske interesser

Turister befinder sig ofte, på grund af arten af turistaktiviteternes art, i en sårbar position med hensyn til deres økonomiske og juridiske interesser. De køber turismeprodukter og -tjenesteydelser, ubeset og i fuld tillid til nøjagtigheden af de modtagne oplysninger, og må, når de er på ferie, stole helt på, at andre beskytter deres interesser. Nogle forbrugerforanstaltninger er af særlig interesse for turismesektoren.

1.2.2.1. Direktiv om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure⁵⁹

Formålet med dette direktiv er indførelse af fælles regler for pakkerejser og mindstekrav til forbrugerbeskyttelsen i medlemsstaterne.

Direktivet er endnu ikke indført i den nationale lovgivning i alle medlemsstater, selv om fristen for gennemførelse var den 31.12.1992 med virkning fra 1.1.1993. Ved udgangen af 1994 havde følgende ni lande meddelt Kommissionen indførelse i den nationale lovgivning: Belgien, Tyskland, Luxembourg, Det Forenede Kongerige, Portugal, Nederlandene, Italien, Frankrig og Danmark. Irland, Grækenland og Spanien manglet endnu i 1994 at indføre direktivet.

Det største problem med gennemførelsen har været forbundet med iværksættelse af garantiordninger til beskyttelse af forbrugernes interesser efter indkøb af en pakkerejse forud for og efter afgang på feriedestinationen. Kommissionen agter at gennemføre en undersøgelse vedrørende direktivets artikel 7 og det problem, som den har forårsaget i medlemsstaterne med hensyn til iværksættelse af garantiordninger.

1.2.2.2. Timeshare

Direktivet om beskyttelse af køber i forbindelse med visse aspekter ved kontrakter om brugsret til fast ejendom på timeshare-basis blev endeligt vedtaget den 26.10.1994⁶⁰. Hensigten er at regulere en hastigt voksende sektor på turismemarkedet, navnlig med hensyn til den type produkter, der udbydes. Direktivet indeholder bestemmelser om de forudgående oplysninger, som køber skal have om indholdet af en timeshare-kontrakt, om procedurerne ved ophævelse af og tilbagetrædelse fra kontrakten (forbrugere har en 10-dages fortrydelsesperiode) samt forbud mod forudbetaling i "fortrydelsesperioden". Dette er et væsentligt skridt hen imod at gøre det muligt for forbrugerne i alle medlemsstater at købe timeshare-rettigheder i fuld tillid til, at deres juridiske og

⁵⁶ Sikkerhed ved apparater drevet af gas og flydende brændstoffer, Offentligt udbud EFT C 235 af 23.8.1994, s. 13.

⁵⁷ KOM(94) 260 endelig udg., 23.6.1994, Bruxelles.

⁵⁸ Rådets direktiv 90/396/EØF

⁵⁹ Rådets direktiv 90/314/EØF, EFT L 158 af 23.6.1990, s. 59.

⁶⁰ Rådets og Parlamentets direktiv 94/47/EF, EFT L 280 af 29.10.1994 s. 83.

økonomiske rettigheder beskyttes. Direktivet burde være indført i alle medlemsstater senest 30 måneder efter dets offentliggørelse i EF-Tidende. Direktivet indeholder ingen bestemmelser om den langsigtede administration og vedligeholdelse af timeshare-ejendomme eller videresalg af timeshare-rettigheder, som allerede foregår på de mere udviklede markeder.

1.2.2.3. Forslag til direktiv om forhandling af kontrakter ved fjernsalg⁶¹

Dette direktivforslag fra Kommissionen opstiller mindstekravene til forbrugerbeskyttelse ved forhandling af kontrakter med leverandører af varer og tjenesteydelser ved fjernsalg gennem medier som f.eks. telefon, telefax eller fjernsyn.

I løbet af 1994 var forslaget genstand for mange drøftelser, men blev ikke vedtaget. Den tekst i forslaget, som var til debat, blev revideret to gange med henblik på vedtagelse af en fælles holdning i 1995.

Det emne, der har været til debat, var spørgsmålet, i hvor vid udstrækning alle tjenesteydelser, herunder "tjenesteydelser med reservation" (f.eks. transport, logi, restaurantvirksomhed og underholdning) vil være omfattet af teksten.

1.2.2.4. Meddelelse om nye retningslinier for tjenesteydelsesansvar⁶²

Den nye holdning i denne meddelelse betyder reelt, en tilbagetrækning af det foreslåede direktiv, som dækker tjenesteydelsesansvar i forbindelse med skadevoldelse på personer eller deres ejendom⁶³, som, hvis det var blevet vedtaget, ville have haft en indvirkning på turismetjenesteydelser, som blev tilbudt individuelt, og som ikke allerede var dækket af pakkerejsedirektivet. I stedet agter Kommissionen nu at fokusere på bedre forbrugeroplysning, udarbejdelse af specifikke lovtekster vedrørende sektorer, for hvilke der er fastslået særlige behov, og støtte til initiativer, som har at gøre med adgang til retshjælp.

1.2.2.5. "Forbrugernes klagemuligheder og bilæggelse af tvister på forbrugerområdet inden for enhedsmarkedet"

Denne grøn bog (KOM(93) 576)⁶⁴, der handler om, hvad der generelt skal til, for at den europæiske forbruger kan søge retshjælp, uanset hvor hans fysiske sikkerhed eller økonomiske og juridiske interesser er bragt i fare eller krænket - et spørgsmål af særlig interesse for turister - blev mødt med positive reaktioner fra Rådet, Europa-Parlamentet. Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget. Alle disse institutioner understregede betydningen af at tage konkrete initiativer på fællesskabsplan med henblik på afgørelse af forbrugertvister.

1.3. ANDRE FORANSTALTNINGER FOR AT LETTE ADGANGEN TIL TURISME

Forskellige foranstaltninger i forbindelse med styrkelsen af europæisk borgerskab eller solidaritet inden for den sociale dimension i Fællesskabet har haft den indirekte virkning at forbedre adgangen til turismen for forskellige kategorier af turister: personer med handicap, ældre osv.

⁶¹ KOM(92) 11 af 20.5.1992, EFT C 156 af 23.6.1992, s. 14.

⁶² KOM(94) 260 endelig udg., 23.6.1994, Bruxelles.

⁶³ KOM(90) 482 EFT C 12, 18.1.1991

⁶⁴ KOM(93) 576 af 16.11.1993.

Sport som middel til at styrke europæisk borgerskab

Sport og turisme er meget nært forbundne i den forstand, at turismeprodukter ofte er meget afhængige af sportsaktiviteter, og også at sportsaktiviteter kan have væsentlige indbyggede turismeelementer i sig.

Inden for Europa-Kommissionen er sporten blevet bevilget et foreløbigt budget på 2 mio. ECU, hvoraf Europa-Parlamentet har tildelt 1,3 mio. ECU til handicapsport og 0,7 mio ECU til EURATHLON-programmet⁶⁵.

EURATHLON, der er det første fællesskabsprogram, som yder støtte til sport for alle, sigter specifikt mod at støtte sport på græsrodsniveau.

1.3.1. Initiativer til støtte for handicappede

Udviklingen af turismeprodukter, faciliteter og tjenesteydelser for turister med handicap og deres ledsagere er et markedssegment med muligheder, som endnu ikke er fuldt udnyttet. Den 6.12.1994 vedtog Rådet en afgørelse (94/782/EF)⁶⁶ om videreudvikling indtil 31.december 1996 af Handynet-systemet inden for rammerne af HELIOS II (93/136/EØF)⁶⁷, Fællesskabets tredje handlingsprogram til fordel for handicappede. "Handynet", det flersprogede edb-baserede informationssystem, der tilbyder database, en elektronisk avis og en netværkfacilitet, er blevet udvidet med det formål at forbedre de eksisterende oplysninger om teknologiske hjælpemidler, som skal hjælpe handicappede i alle tilværelsens aspekter, f.eks. personlig mobilitet, deltagelse i fritidsaktiviteter og dermed turistaktiviteter og generelle forbedringer af deres daglige omgivelser.

Som en følge af Rådets resolution af 16.12.1991⁶⁸ har Kommissionen udarbejdet et EF-handlingsprogram vedrørende bevægelseshæmmede personer i trafikken⁶⁹. Dette program fastsætter de foranstaltninger, som det er muligt at træffe på fællesskabsniveau og nationalt, regionalt og lokalt plan for at lette adgangen til transportmidler. På forespørgsel fra Rådets arbejdsgruppe om transportspørgsmål har Kommissionen efter mødet den 27.4.1994 opstillet en liste med prioriteringer for de forholdsregler, der skal træffes.⁷⁰ På denne liste har man prioriteret udarbejdelse af minimumsforskrifter som for eksempel et typegodkendelsesdirektiv om særlige foranstaltninger, som skal træffes for busser og jernbanevogne for at lette handicappedes adgang på grundlag af eksisterende nationale specifikationer, altså en lovgivning om de forskellige adgangs- og mobilitetsproblemer i lufthavne og fly.

I dette handlingsprogram planlægges ligeledes en koordinering af forsknings- og informationsprogrammer. Aktionen COST 322 for forskning i busser med nedsænket gulv har ligeledes til formål at påvise nødvendigheden af busser med lettere adgang, at samle passagerers og transportørers synspunkter, at evaluere effektiviteten i forhold til andre metoder og til sidst at definere de specifikationskriterier, som skal fastsættes for busser og infrastrukturer. Den nye arbejdsplan TIDE (teknologisk initiativ til fordel for handicappede og ældre borgere) omfatter "den personlige frihed ved ubesværet adgang til offentlige transportmidler" som sikrer opfølgning af projekter i forbindelse med transport i det aktuelle TIDE-program.

⁶⁵ EFT C 297 af 25.10.1994, s. 6

⁶⁶ EFT L 316 af 9.12.1994, s.42.

⁶⁷ EFT L 56 af 9.3.1993, s. 30.

⁶⁸ EFT C 18 af 24.1.1992.

⁶⁹ KOM(93) 433 af 26.11.1993.

⁷⁰ SEK(94) 1590 af 10.10.1994.

Tre pilotprojekter om information

Med det første projekt, der foregår i Newcastle, skal der udvikles et informationssystem om den lokale transport. Målet er at udarbejde retningslinier og anbefalinger, som gør det muligt for bevægelseshæmmede personer at skaffe sig de oplysninger, som er nødvendige for planlægningen af deres lokale transport.

Det andet projekt, der foregår i Barcelona, sigter mod, med oprettelse af en database, at tilbyde personer med motoriske handicap oplysninger om transport i og mellem byer.

Endelig gennemføres der i Wuppertal et tredje projekt, som skal resultere i udarbejdelse af et integreret informationssystem, som er orienteret imod behovene og dækker hele transportkæden.

1.3.2 Aktioner til fordel for ældre

Inden for turismesammenhængen er der behov for større opmærksomhed om behov, interesser og smag hos ældre, hvis man skal kunne betjene sådanne turister på en tilfredsstillende måde.

Europas aldrende befolkning øges hurtigt i forhold til andre aldersgrupper og kræver således mere opmærksomhed, hvis man skal sikre, at den kategori af europæiske borgere ikke marginaliseres i forhold til resten af samfundet, men integreres fuldt ud i alle livets aspekter, og at der er en fortsat solidaritet mellem generationerne.

Parlamentet tog i sin beslutning af 24.2.1994⁷¹ positivt imod resultaterne af både det flerårige handlingsprogram og Det Europæiske År for Ældre.

Som en opfølgning af disse foranstaltninger er der udarbejdet en meddelelse fra Kommissionen med forslag til Rådets afgørelse om fællesskabsstøtte til aktionen for ældre. Denne meddelelse indeholder en evalueringsrapport om de foranstaltninger, der er iværksat i løbet af Det Europæiske År for Ældre, og opstiller målsætninger for denne foranstaltning med et foreslået budget på 23 mio. ECU til udvikling af emner med relevans for Europas aldrende befolkning for perioden indtil år 2000.

2. *TURISTINDUSTRIEN*

Udviklingen af turismeindustrien passer ind i en logik, der går ud på, at konkurrenceevnen for en stor dels vedkommende er betinget af, at markedsmekanismerne i det kommende indre marked fungerer. Men dette ville ikke gå uden ledsageforanstaltninger, som i påkommende tilfælde skal afhjælpe malfunktioner, som kan opstå inden for markedet, og ligeledes, mere generelt, sikre den ligevægt, der anses for at være af afgørende betydning.

I begge tilfælde underkastes aktionens effektivitet en grundig undersøgelse, der baserer sig på højtydende observationsværktøjer, hvori statistik udgør et nøgleelement.

⁷¹ EFT C 77 af 14.3.1994

Fællesskabsstatistikken: et nøgleelement i analysen af turismens udvikling

De bestræbelser der er udfoldet for iværksættelsen af de prioriterede aktioner vedrørende statistiske oplysninger (rammeprogram 1993-1997)⁷² gør det muligt at forbedre betingelserne for analyse og undersøgelse af turismefænomenet takket være de foranstaltninger, der er vedtaget til støtte for kendskabet til andre fællesskabspolitikker. Navnlig det forslag, som Kommissionen har fremsat vedrørende passagertransport og iværksættelsen af det firårige program (1994-1997), der sigter på en regelmæssig⁷³ levering af miljømæssigt relevante statistikker i samarbejde med Det Europæiske Miljøagentur⁷³, hvilket vil skabe grundlag for en bedre forståelse af de karakteristika og tendenser, der kendetegner turiststrømmen såvel som beskaffenheden af det europæiske økosystem, der udgør et af de væsentlige elementer i turismeindustrien.

Revisionen af det integrerede europæiske regnskabssystem, som blev afsluttet i 1994, er ligeledes af interesse for turismen, for så vidt angår sammenligneligheden af de nationaløkonomiske resultater.

Turismen har ligeledes haft gavn af en særlig opmærksomhed inden for rammerne af en kvalitativ og kvantitativ forbedring af formidlingen af de statistiske oplysninger, der er indsamlet på unionsplan, idet den har været medtaget i flere af statistisk kontors publikationer af horisontal art⁷⁴.

2.1. DET INDRE MARKED - EN DYNAMISK STRUKTUR TIL STØTTE FOR EN KONKURRENCEDYGTIG UDVIKLING AF TURISMEN

For tydelighedens skyld skelner man mellem tre forskellige mål for bestræbelserne, alt efter om man navnlig lægger vægt på turistaktiviteterne, turismeerhvervene eller endda aktørerne og de anvendte teknikker inden for turismen.

2.1.1 Lettere adgang til turistaktiviteter inden for rammerne af virkeliggørelsen af det indre marked

Som det tidligere er blevet præciseret, kan turismen vise borgerne og virksomhederne i Fællesskabet de muligheder, som det indre marked byder på, og de fordele, det giver med hensyn til konkurrenceevne, vækst og beskæftigelse.

Blandt de talrige aktioner, som er knyttet til et funktionsdygtigt indre marked, og som er iværksat på grundlag af det strategiske program for det indre marked: "Optimering af det indre marked"⁷⁵ er der nogle, som navnlig er af interesse for turistbranchen.

2.1.1.1. Afskaffelse af de tekniske og lovmæssige grænser

Princippet med et område uden indre grænser for turisme indebærer især fri bevægelighed på den ene side for turister som modtagere af turisttjenesteydelser, og på den anden side for turismeoperatører som leverandører af denne type økonomisk aktivitet. To domstolsafgørelser fra 1994 tjente endnu en gang til at understrege denne dobbelte indvirkning på turismen.

Når det drejer sig om turister, bør man notere sig, at deres fri bevægelighed nødvendigvis indebærer en ikke-diskriminerende behandling. Dette er, hvad Domstolen mindede om i en dom af 15.3.1994 (Sag C-45/93), hvori det præciseres, at "Kongeriget Spanien ved

⁷² Rådets beslutning 93/464/EØF, EFT L 219 af 28.8.1993

⁷³ Rådets beslutning 94/808/EØF af 15.12.1994

⁷⁴ EUROSTAT's katalog over publikationer og elektroniske tjeneste, Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer, Luxembourg, 1995.

⁷⁵ Se endvidere den første beretning (1993) om Fællesskabets indre marked (KOM(94) 55) som Kommissionen vedtog den 14.3.1994.

anvendelse af et system ifølge hvilket spanske statsborgere, fastboende udlændinge og unge under 21 år fra andre medlemslande i Fællesskabet har gratis adgang til de nationale museer, mens statsborgere fra andre medlemslande over 21 år skal betale entre, ikke har opfyldt de forpligtelser, som påhviler det i henhold til Traktatens artikel 7 og 59".

Når det drejer sig om turistbranchens erhvervsfolk kan man nævne Domstolens dom af 22.3.1994 (Sag. C-375/92 - i forlængelse af afgørelserne af 26.2.1991 - vedrørende adgangen til erhvervet som turistguide og sproglig guide og udøvelsen heraf. Blandt de væsentligste mangler, som Domstolen påtalte, noterer man sig:

- den praksis at betinge adgangen til erhvervet som turistguide og sproglig guide af besiddelsen af spansk statsborgerskab;
- den praksis, at man ikke har indført en prøve til kontrol af de kvalifikationer, som en indbygger fra et andet fællesskabsland med et diplom som turistguide eller sproglig guide fra en medlemsstat har erhvervet sig, til sammenligning med dem, der kræves i Spanien;
- den praksis at gøre de tjenester, der ydes af en turistguide på rejse med en gruppe turister fra en anden medlemsstat, betingede af, at denne er i besiddelse af en tilladelse udstedt af "gæstelandet", når disse ydelser består i at ledsage turisterne på andre steder end sådanne museer og historiske monumenter, som kun kan besøges med en specialguide.

Disse domme udgør på samme tid konkrete svar på de særlige problemer med hensyn til den fri bevægelighed for såvel turister som turist erhvervs udøvere.

Det bør noteres, at turismevirksomheder, som ønsker at praktisere tværnationale aktiviteter, enten på permanent basis (i henhold til etableringsretten) eller blot lejlighedsvis (i henhold til et mindre besværligt system for frihed til levering af tjenesteydelser) ikke må være genstand for overdrevne nationale krav og formaliteter. Desuden har turismevirksomheder fortsat gavn ikke blot af den tiltagende harmonisering af medlemsstaternes medlemsstaternes lovgivning vedrørende selskabsret, men også af indførelsen af hensigtsmæssige samarbejdsstrukturer (EØFG) med det formål at øge funktionsdygtigheden på europæisk plan.

2.1.1.2. Afskaffelse af skattemæssige barrierer

Med hensyn til direkte beskatning har Kommissionen i forbindelse med hvidbogen om vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse vedtaget en meddelelse om forbedring af skatteforholdene for små og mellemstore virksomheder⁷⁶ samt en henstilling om beskatning af SMV'er⁷⁷. Begge emner er meget følsomme for de talrige små og mellemstore turistvirksomheder.

Med hensyn til indirekte beskatning har den væsentligste aktivitet på den ene side haft til formål at forbedre og sikre funktionsdygtigheden af de nye fælles systemer⁷⁸, navnlig ved nye foranstaltninger til forenkling, og på den anden side at skære ned på arbejdsbyrden i

⁷⁶ KOM(94) 206 endelig udg. af 25.5.1994.

⁷⁷ EFT L 177 af 9.7.1994, s. 1.

⁷⁸ Se også Kommissionens beretning "Det fælles merværdiafgiftssystem: fremgangsmåderne ved beskatning af transaktioner udgørt af ikke-etablerede afgiftspligtige" (KOM(94) 471 endelig udg. af 3.11.1994) samt "Om virkningen af momsovergangsordningen for samhandelen mellem medlemsstaterne" (KOM(94) 515 endelig udg. af 23.11.1994).

forbindelse med den endelige momsordning. Med henblik herpå vedtog Rådet den 24.10.1994 konklusioner om de vigtigste kriterier for gennemførelsen af det endelige momssystem, nemlig:

- en lettelse af de administrative forpligtelser, som påhviler virksomhederne og administrationerne og en betydelig forenkling af beskatningen;
- ingen nedgang i medlemsstaternes skattemæssige indkomster;
- ingen forøget risiko for skattesvig;
- bevarelse af beskatningsreglernes neutralitet af hensyn til konkurrenceevnen.
- mere specifikt vedrørende spørgsmålet om tilnærmelsen af momssatserne undersøger man i en rapport fra Kommissionen⁷⁹ navnlig moms-aspekter af afgørende interesse for turisterne og industrien;
- den rolle som en tilnærmelse af momssatser spiller for funktionen af det indre marked, for så vidt angår dens indflydelse på mønsteret for privates grænsehandel inden for dette marked;
- omfanget af den reducerede sats og dækningen af leverancer af varer og tjenesteydelser, som fastsat i Bilag H til det sjette direktiv;
- administrationen af visse overgangsbestemmelser for momssatser, som eventuelt anvendes af medlemsstaterne i den overgangsperiode, der er omtalt i direktivets artikel 28, stk. 1.

Hertil må man føje indførelsen af en særordning for moms på brugte genstande, kunstgenstande, samleobjekter og antikviteter, som præciseret i Rådets direktiv 94/5/EF af 14.2.1994⁸⁰ om tilføjelse til det fælles merværdiafgiftssystem og om ændring af direktiv 77/388/EØF (6. momsdirektiv).

Ifølge dette direktiv, som er interessant i forbindelse med udvikling turisme med kulturelt sigte, anvendes en særordning med afgift af den afgiftspligtige videreforhandlers fortjenstmargen i stedet for af varens samlede pris. Salg mellem private er ikke afgiftspligtig og kan uden formaliteter foregå på tværs af Unionens grænser.

Desuden kan medlemsstaterne ved indførsel af kunstgenstande, samleobjekter eller antikviteter med oprindelse i tredjelande, anvende en reduceret takst på mindst 5%. Det Forenede Kongerige kan for sin del indtil 30.6.1999 anvende en effektiv afgift på 2,5% ved indførsel af kunstgenstande, samleobjekter eller antikviteter, der i dette land var omfattet af momsfrigtagelse pr. 1.1.1993.

For leveringer af kunstgenstande, samleobjekter eller antikviteter kan Tyskland indtil 30.06.1999 give afgiftspligtige videreforhandlere valget mellem at svare afgift af fortjenstmargenen eller at anvende en reduceret momssats.

Medlemsstaterne har måttet træffe de nødvendige dispositioner, for at de nye system kunne være trådt i kraft senest den 1.1.1995.

⁷⁹ KOM(94) 184 endelig udg. af 13.12.1994.

⁸⁰ EFT L 60 af 3.3.1994, s. 16.

Med hensyn til turistbranchens tjenesteydelser⁸¹, er den eneste udvikling i forhold til den i 1993-rapporten beskrevne situation den afgiftsordning, der gælder for personbefordring. Kommissionen har fremsat et ændret forslag til Rådets direktiv⁸² som en følge af høringen af Europa-Parlamentet. Selv om tre af de ændringer, som er foreslået af Parlamentet, er vedtaget af Kommissionen, blev en anden, som tog sigte på at lade princippet om beskatning i afrejselandet gælde for alle transportformer fra den 1.1.1997, afvist for ikke at foregribe Kommissionens fremtidige valg for så vidt angår beskatning af personbefordring ifølge den endelige ordning.

Med hensyn til beskatning har Domstolen allerede haft anledning til, i en dom af 5.5.1994 (Sag C-38/93) at fastslå, at artikel 11A, stk 1, litra a/ i sjette momsdirektiv skal fortolkes således "at beskatningsgrundlaget i forbindelse med gevinstgivende spilleautomater ikke omfatter den del af de samlede indsatser, som svarer til de gevinster, der efter bindende regler i lovgivningen er udbetalt til spillerne."

2.1.1.3. Forenkling af betalinger på tværs af landegn timer

Kommissionen har fortsat sin politik til forbedring af grænseoverskridende betalingssystemer på tværs af landegn timer. Den 19.10.1994 vedtog den en meddelelse om et direktivforslag vedrørende tværnationale kreditoverførsler og et udkast til meddelelse om anvendelse af konkurrencereglerne i denne sektor⁸³.

Med hensyn til direktivforslaget som sådan bestemmes det heri, at det skal pålægges bankerne at respektere de kontraktlige aftaler med hensyn til overførselsfrister, at det skal gøres ulovligt at opkræve dobbelt gebyr, at der skal være pligt til erstatning for mistede betalinger samt at gennemsigtigheden skal forbedres.

Mens vi venter på den fælles valuta

Iværksættelsen af anden fase af Den Økonomiske og Monetære Union den 1.1.1994 og forberedelserne til tredje fase, der baserer sig på undersøgelser af de praktiske problemer i forbindelse med indførelsen af ecu'en som fælles valuta, vedrører såvel turismevirksomhederne som borgerne direkte, fordi der kommer til at foregå en omlægning med hensyn til fritid, erhvervsliv og andet.

De fordele, som turismen kan have af overgangen til en fælles valuta er blandt andet:

- afskaffelse af transaktionsomkostninger og kursrisiko, hvilket betyder en forenkling for virksomhederne med hensyn til regnskabsføring og likviditet, og for borgerne, at de kan bevæge sig rundt i Unionen uden at skulle skifte valuta fra det ene land til det andet.
- en bedre sammenlignelighed af priser på varer og tjenesteydelser, som forefindes i de forskellige lande gennem en større gennemsigtighed i de officielle priser.

2.1.2 En styrkelse af turismevirksomheder ved hjælp af virksomheds- og konkurrencepolitikker.

Selv om konkurrencen, der uomtvisteligt har en regulerende virkning, som i det store og hele er til gavn for turismeindustriens konkurrenceevne, retfærdiggør forskelligartetheden af de virksomheder, der drives på dette område, og navnlig det store antal SMV'er, en specifik og tilpasset indfaldsvinkel, især ud fra et virksomhedspolitisk synspunkt.

⁸¹ De gældende momssatser på de væsentligste turistmetjenesteydelser kan ses i 3 tabeller i bilag 4.

⁸² KOM(94) 378 endelig udg. af 7.9.1994, EFT C 266 af 23.9.1994, s. 2.

⁸³ KOM(94) 436 endelig udg. af 18.11.1994, EFT C 360 af 17.12.1994, s. 13.

2.1.2.1. Virksomhedspolitik

Den nye dimension i virksomhedspolitikken, som er lanceret med det integrerede program til fordel for SMV og håndværksfagene, der blev vedtaget af Kommissionen i juni 1994⁸⁴, gør det muligt for turistvirksomheder inden for globale og sammenhængende rammer på den ene side at drage nytte af de foranstaltninger, der sigter på at forbedre det administrative, juridiske og skattemæssige miljø, og på den anden side at skabe en bedre udnyttelse af de specifikke instrumenter, som er indført til at ledsage og støtte udviklingen af SMV'er.

I betragtning af de strukturelle karakteristika ved turismevirksomhederne, der ofte er små og familiedrevne, skulle den henstilling, som Kommissionen forelagde for medlemsstaterne den 7.12.1994 vedrørende overdragelse af SMV'er⁸⁵ og senere vedrørende betalingsfrister ved handelstransaktioner⁸⁶, gøre de virksomheder, som beskæftiger sig med turistaktiviteter, i stand til at tackle de to store problemer, som ofte vanskeliggør virksomheders overlevelse eller udvikling.

For bedre at forstå problematikken med SMV'ers adgang til finansiering og kredit, identificere eksempler på god praksis i medlemsstaterne og udarbejde konkrete forslag til forbedring af denne adgang har man i 1994 afsluttet det arbejde, som højtstående personer i banksektoren udførte ved rundbordsdrøftelser arrangeret af Kommissionen, med udarbejdelse af en endelig rapport med henstillinger. Kommissionen gav i en meddelelse, vedtaget den 28.10.1994⁸⁷, udtryk for sin holdning til denne rapport.

Oprettelsen af et informationsnet for virksomheder (informationskontorer) og tværnationale samarbejdsnet (BRE og BCNET) bidrager til at sikre fortsættelsen og forbedringen af det arbejde, der er udført af korrespondenter i alle Unionens regioner inden for bistand til turismevirksomheder, som er interesserede i et bedre kendskab til relevante fællesskabsprogrammer og aktioner, eller som søger en partner til tværnationalt samarbejde.

Via Bureau de Rapprochement des Entreprises (BRE) er der indgået 116 partnerskaber inden for hotel- og restaurationsvirksomhed, rejsebureaubranchen og turisme i almindelighed.

Størstedelen af henvendelserne drejede sig om samarbejdspartnere til igangsættelse af et arbejde af kommerciel art; derimod var interessen for at igangsætte et partnerskab af finansiel eller teknisk art langt mere begrænset.

Business Cooperation Network (BCNET), som er et fortroligt system til opsøgning af samarbejdspartnere, har i 1994 behandlet omkring tyve henvendelser om samarbejde, der for halvdelens vedkommende drejede sig om hotelvirksomhed og feriecentre.

⁸⁴ KOM(94) 207 af 30.6.1994.

⁸⁵ KOM (94) 3312 af 7.12.94, EFT L 385 af 31.12.1994, s. 14 samt Begrundelse, EFT C 400 af 31.12.94, s.1.

⁸⁶ KOM(94) 3283 af 30.11.1994.EFT L 127 af 10.6.1995, samt Begrundelse, EFT C 144 af 10.6.1995, s. 3.

⁸⁷ KOM (94) 435 endelig udg af 28.10.1994.

Vedtagelsen og iværksættelsen af det flerårige program for fælles aktioner vedrørende kooperativer, gensidige selskaber, foreninger og fonde i Den Europæiske Union⁸⁸ gør det muligt for de virksomheder med en socialøkonomi, som findes i turismebranchen, at bevare deres specifikke organisations- og produktionsteknikker med særlig tilpasning til de forskellige segmenter på turismemarkedet.

2.1.2.2. Konkurrencepolitik

Ved gennemførelsen af konkurrencepolitikken har Kommissionen været opmærksom dels på virkningerne af nedgangen i den økonomiske aktivitet i 1993, som stadig mærkes i år på trods af tegn på økonomisk opsving, og dels på omstrukturingsprocessen, som blev afledt af denne situation i 1993, og som fortsatte i 1994, og endvidere på Medlemsstaternes intervention til fordel for virksomheder, der befinder sig i en økonomisk vanskelig situation.

Under disse omstændigheder sørger Kommissionen fortsat for sanktioner over for visse anti-konkurrencemæssige fremgangsmåder i virksomheder eller medlemsstater, som er tilbøjelige til at ødelægge betingelserne for turismemarkedets funktion.

Med hensyn til det sidste bidrager konkurrencepolitikken således til gennemførelsen af et virkelig grænseløst område, takket være åbningen af markeder, der beskyttes af karteller mod misbrug af en dominerende stilling eller statsstøtte.

- **Anvendelse af konkurrencereglerne på virksomheder**

Den 21.12.1994 vedtog Kommissionen en meddelelse om aftaler af ringe betydning, som ikke falder ind under artikel 85, stk 1, i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab⁸⁹. Med denne meddelelse, som er en ajourføring af meddelelsen fra 1986, hæves tærsklen for omsætningsbeløbet, inden for hvilken virksomhederne kan nyde godt af fordelene ved anvendelsen af denne meddelelse, fra 200 mio. til 300 mio. ECU.

På samme dato vedtog Kommissionen en ny forordning om form, indhold og andre enkeltheder i forbindelse med begæringer og anmeldelser indgivet i henhold til Rådets forordning nr. 17 med en ny fremgangsmåde med henblik på en mærkbar fremskyndelse af procedurerne vedrørende indgåelse af aftaler.⁹⁰

To beslutninger på transportområdet er af indirekte interesse for turismen. Beslutningen af 23.9.1994, hvorved Kommissionen bemyndigede indgåelse af en aftale mellem British Rail, Deutsche Bahn, Nederlandse Spoorwegen, la Société Nationale des Chemins de Fer Français og la Société Nationale des Chemins de Fer Belges - om jernbanetransport af rejsende om natten (drevet af "European Night Services Ltd", den fælles afdeling af jernbaneselskaberne) mellem Det Forenede Kongerige og kontinentet⁹¹. Beslutningen af 13.12.1994, hvori Kommissionen godkendte aftalen mellem Eurotunnel, koncessionshaver på tunnellen under Kanalen, og BR/SNCF, to af de jernbaneselskaber, som har mulighed for at drive de internationale tog⁹².

⁸⁸ KOM(93) 650 af 16.2.1994.

⁸⁹ EFT C 368 af 23.12.1994, s. 20.

⁹⁰ EFT L 377 af 31.12.1994, s. 28.

⁹¹ Beslutning 94/633/EØF, EFT L259 af 7.10.1994, s. 20.

⁹² Beslutning 94/894/EF, EFT L 354 af 31.12.1994, s. 66.

Idet det mere præcist drejer sig om organisation af rejser og ophold, bør det bemærkes, at Bundeskartellamt har forpligtet TUI og NUR til at afslutte de restriktive konkurrenceaftaler, som de to virksomheder har indgået med spanske hotelejer om reservation af senge i vintersæsonen 1994/95 og alle følgende sæsoner. På baggrund af disse kontrakter havde hotelejerne forpligtet sig til dels at nægte visse andre tyske turismevirksomheder reservation af senge i de samme hoteller, dels at begrænse eller ikke uden tilladelse fra samarbejdspartnerne at øge antallet af andre tyske rejseorganisatorer, som indtil da havde haft adgang. De ovenfor beskrevne eksklusivaftaler havde til formål og som virkning at sprede de etablissementer, hvor TUI og NUR havde reserveret senge, nemlig de konkurrenter som tilbød deres kunder mere fordelagtige priser. Sådanne aftaler fører, ifølge Bundesamtkartellamt, til begrænsning af konkurrencen inden for det indre marked og kan påvirke handelen mellem medlemsstaterne. I denne sag har parterne indanket for Kammergericht Berlin.

Hvad Domstolen angår, har den fundet anledning til at præcisere begrebet virksomhed. I en dom af 19.1.1994 (Sag C-364/92) har den fastslået, at Den Europæiske Organisation for Luftfartens Sikkerhed, Eurocontrol, ikke er en virksomhed i medfør af EF-Traktatens artikel 86 og 90. Domstolen siger, at Eurocontrols aktiviteter som helhed er baseret på beføjelser til at udøve flyvekontrolltjeneste og politivirksomhed i luftrummet, der typisk er offentlige myndigheders ansvar. Disse aktiviteter er således ikke af en økonomisk karakter, der berettiger til anvendelse af Traktatens konkurrenceregler. Man minder om, at sagen oprindeligt drejede sig om, at Eurocontrol var kommet i et modsætningsforhold til det tyske luftfartsselskab SAT og vedrørte Eurocontrols opkrævning af en route-afgifter, som SAT skyldte.

Når det drejer sig om kontrol med koncentrationer bestræber Kommissionen sig på at styrke gennemsigtigheden og fremskynde procedurerne, så de bliver mere effektive, og på ikke at være en bremseklo for tilpasningen af virksomhederne til deres økonomiske situation. Således har den i dette år vedtaget adskillige generelle lovtekster vedrørende koncentration.

Også i denne forbindelse henledes opmærksomheden på to domme afsagt ved retten i første instans. Nemlig dommen af 24.3.1994 (Sag T-3/93) hvormed Fællesskabets retsinstanser afviser en første anke fra Air France mod Kommissionen, som den foreholdt ikke at have intervenseret i British Airways' overtagelse af Dan Air, og dommen af 19.5.1994 (Sag T-2/93) vedrørende British Airways' erhvervelse af 49,9% af TAT's kapital, der endte med afvisning af endnu en anke indgivet af Air France.

- *Anvendelse af konkurrenceregler på statsstøtte*

Inden for rammerne af anvendelse af konkurrencepolitikken vedrørende statsstøtte har Kommissionen gennemgået 440 støtteordninger, som den ikke har besluttet at rejse indvendinger imod, og heraf drejede 18 sig specifikt om turisme.

Den positive indstilling, som man generelt har til disse støtteordninger, er således blevet bekræftet i 1994 med den begrundelse, at denne form for støtte gives til turismeprojekter af en art, som ikke formodes at påvirke turismeaktiviteterne i Fællesskabet i en grad, der kan skade det fælles mål.

I flere tilfælde bidrager disse støtteordninger i lige så høj grad til udviklingen i dårligt stillede regioner.

**STATSSTØTTEORDNINGER, PR. LAND, SOM KOMMISSIONEN IKKE GØR INDSIGELSE
IMOD**

Tyskland

N/0242//94	27.7.94	Støtte til fordel for bondegårdsferier (Thüringen)	EFT C 267 af 24.9.94
N/0659//94	21.12.94	Regionalprogrammer i turismesektoren (Bayern)	
N/0735//94	22.12.94	Støtte til turismesektoren (Niedersachsen)	
N/0745/E/94	8.3.95	Program for Hessen til fordel for offentlige turismeinfrastrukturer	

Danmark

N/0012//94	17.2.94	Foranstaltninger til fordel for turismeaktiviteter	EFT C 111 af 21.1.94
N/0714//94	3.2.95	Foranstaltninger til fordel for turisme	

Spanien

N/0135//94	30.3.94	Støtte til turismesektoren (Andalusien)	
N/0137//94	30.3.94	Støtte til turismesektoren til fordel for SMV (Madrid)	
N/0102//94	11.4.94	Støtte til fordel for turismen (Baskerlandet)	
N/0103//94	11.4.94	Foranstaltninger til fordel for turismen (Baskerlandet)	
N/0256//94	20.5.94	Støtte i turismesektoren til ændring af turistlogifaciliteter	
N/0257//94	20.5.94	Støtte i turismesektoren til oprettelse af nye hotelkæder	
N/0311//94	27.7.94	Støtte til fordel for turismen (Navarra)	EFT C 307 af 1.11.94
N/0431//94	24.8.94	Foranstaltninger til fordel for private investeringer i turismesektoren (La Rioja)	EFT C 389 af 31.12.94
N/0439//94	9.11.94	Støtte til forbedring af landområderstrukturerne i turismesektoren (Castillen-La Mancha)	EFT C 389 af 31.12.94

Frankrig

N/0499//94	7.10.94	PO målsætning 1 på mødet: støtte til turisme-relaterede produkter	EFT C 390 af 31.12.94
------------	---------	---	-----------------------

Italien

N/0203//94	22.6.94	Støtte til turismesektoren (Umbria)	EFT C 259 af 16.9.94
------------	---------	-------------------------------------	----------------------

Portugal

N/0005/94	4.3.94	Foranstaltninger til fordel for investeringer i turismesektoren	EFT C 153 af 4.6.94
-----------	--------	---	---------------------

2.1.3. Forbedring af turismeproduktion og -distributionsprocedurer gennem sociale, uddannelsesmæssige og forskningsmæssige politikker

Eftersom turismen er en tjenesteaktivitet, er det strengt nødvendigt, at de menneskelige ressourcer kan mobiliseres omkring målsætningen konkurrenceevne, hvilket allerede har ansporet til talrige aktioner, hvad angår både arbejdsbetingelser og uddannelse af arbejdskraften. Samtidig muliggør - påtvinger endda i visse tilfælde - den hurtige tekniske udvikling en tilpasning af produktions- og distributionssystemerne.

2.1.3.1. *Beskæftigelse og socialpolitik*

- *Jobskabelse*

I beretningen "*Beskæftigelsen i Europa*"⁹³ om aktuelle og fremtidige beskæftigelsestendenser i Europa, konstateres det, at situationen er blevet mere gunstig. I Essen i december 1994 fremlagde Kommissionen en handlingsplan for beskæftigelsen baseret på de 7 punkter, som var blevet fremhævet på rådsmødet i Bruxelles den 10/11.12.1993, som skulle være en opfølgning af de konklusioner, man var nået frem til i hvidbogen om vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse. En aktiv jobskabelses- og beskæftigelsespolitik er blevet anerkendt som en absolut nødvendighed, hvis man skal nå frem til en ny model for varig udvikling.

Det Europæiske Råd i Essen fik også forelagt et arbejdsdokument, som tillagde dette område muligheder for jobskabelse og lokal udvikling⁹⁴. Turismen var et af 17 områder, der blev omtalt som havende mulighed for hurtig jobskabelse, baseret på initiativer på lokalt plan, som er et svar på de nye typer tjenesteydelser, som der i øjeblikket er efterspørgsel efter.

Som servicesektor kan den kædes sammen med de tjenesteydelser, der opfylder nye behov og er blevet anerkendt som en faktor med et potentiel for at skabe 5 gange så mange jobs i den offentlige administrationssektor og ti gange så mange jobs, som man ville få skabt med en fornyelse af den tunge industrisektor.

- *Arbejdsmarkedsudvikling*

Som en følge af grønbogen og hvidbogen om socialpolitikken indvilligede Kommissionen på rådsmødet om sociale anliggender den 6.12.1994 i at foreslå et nyt arbejdsprogram på det sociale område, som skulle identificere omkring 75 særforanstaltninger til punktvis iværksættelse på mellemlang sigt på området beskæftigelse, konsolidering og udarbejdelse af lovgivning, lige muligheder og skabelse af et samfund for alle. Inden for disse rammer vil flere foranstaltninger have indvirkning på turismen.

Yderligere findes der en række EU-beskæftigelsesprogrammer, som er igangsat til at udvikle nyskabende metoder til behandling af problemet med arbejdsløshed og jobskabelse. Turismesektoren bruges allerede som middel til at nå disse mål, eller den har mulighederne for det.

LEDA

Inden for rammerne af LEDA-programmet (Local Employment Development Action) er der på områder med stor arbejdsløshed oprettet 42 mininetværk, inklusive et netværk for udvikling af landliggerturisme, med henblik på udvikling af strategier for lokal beskæftigelse og økonomisk fremgang.

⁹³ KOM(94) 381

⁹⁴ SEK (94) 2199, 19.12.1994

EURES

Databasen "EURES"⁹⁵ - det europæiske arbejdsanvisningsprojekt - har til formål at lette beskæftigelsesmobiliteten inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, idet man udnytter de muligheder, der allerede findes efter den endelige ikrafttræden af det indre marked og den fortsatte integrationsproces. Øget information har givet arbejdsgivere og arbejdstagere øget adgang til at tilbyde eller tage imod jobtilbud på det europæiske arbejdsmarked. Der indsamles data om beskæftigelsesmuligheder fra det offentlige jobanvisningssystemer, og disse behandles centralt i EURES-databases i henhold til forskellige sektorer og kriterier. Turismesektoren er medtaget. Desuden findes der en anden database, "General Information", som giver oplysninger om leve- og arbejdsvilkår. Ved at lette tværnational rekruttering og erfaring kan EURES tjene til at nedbryde eksisterende strukturelle arbejdsmarkedsbarrierer. Jobsøgende inden for forskellige aspekter af turismesektoren har allerede fundet beskæftigelse ved hjælp af dette værktøj.

ERGO - Fase II (1993-1996)

Dette program, der har et årligt budget på 1 mio. ECU anvender en tregrenet metode i bekæmpelsen af langtidsarbejdsløshed: forskning og evaluering af projekter med henblik på at udvikle modeller for bedste praksis, etablering af en permanent "partnerskabs-pool", som muliggør en konstant dialog mellem hovedaktører og formidling af information til beslutningstagere samt støtte til pilotprojekter, som sigter mod at udvikle modeller for god praksis ved indslusning af langtidsledige i arbejdslivet. Kulturelle aktiviteter og turisme bliver i stigende grad anerkendt som havende vækstpotentiel for beskæftigelsen, hvilket er i tråd med dette programs formål, idet man ikke alene ser på jobskabesaspektet, men også på kvaliteten af jobbet og arbejdet. Et af de projekter, som modtager støtte under ERGO sørger for oplæring til naturguider/konservatorer i kombination med genetablering af lokale naturområder.

• Kvinder på arbejdsmarkedet

44% af kvinderne mellem 25 og 49 år er aktive på arbejdsmarkedet i Fællesskabet. Inden for turismesektoren udgør de sammen med unge mennesker mellem 45 og 65% af arbejdsstyrken.

Af de 16 millioner små og mellemstore virksomheder, der findes i Den Europæiske Union, ledes cirka 20-30% af kvinder. Desuden er 25-30% af alle nye virksomheder startet af kvinder. Disse virksomheder findes hovedsagelig i servicesektoren, hvilket blandt andet skyldes de lavere etableringsomkostninger. Det bør bemærkes, at virksomheder, der startes af unge kvinder giver en stigning i udviklingen af nye typer tjenesteydelser på områderne kultur, fritid og turisme, hvilket bidrager til skabelsen af nye jobs. Men det er problematisk for kvinder at få adgang til den bistand, der behøves til etablering af nye virksomheder.

På rådsmødet om sociale anliggender den 6.12.1994 vedtog man *Resolution om kvinder og beskæftigelse*, og i den forbindelse indvilligede medlemsstaterne i at udvikle politikker, der inkorporerer ligestilling på områderne tilrettelæggelse af arbejdstiden, bedre uddannelse af kvinder, navnlig inden for de nye teknologier, at holde kvinder på arbejdsmarkedet og at lette kvinders tilbagevenden til arbejdsstyrken.

LEI

Dette program (Local Employment Initiatives for Women) skal med et årligt budget på 1.5 mio. ECU støtte kvinders etablering af nyskabende firmaer, kooperativer og jobskabesinitiativer om kvinder og for kvinder i alle medlemsstater. Hovedmålsætningen for dette program er beskæftigelse for kvinder, navnlig i Fællesskabets perifere regioner. Blandt de aktioner, som er støtteberettigede inden for rammerne af jobskabelse er aktioner i forbindelse med kultur, fritidsaktiviteter i landdistrikter, navnlig hvis de udgør en del af en lokal udviklingsplan, samt udviklingen af tværnationale foranstaltninger.

⁹⁵ Rådets forordning EØF nr. 2434/92 EFT L 245/1 af 26.8.1992

IRIS II (1994-1998)

Dette program er med et budget på 1 mio. ECU i 1994 et netværk som sammenkobler et stort antal uddannelsesprogrammer for kvinder i hele Fællesskabet. Det forbinder disse programmer på nationalt og europæisk plan ved hjælp af udvekslingsbesøg, partnerskabsseminarer og netværkspublikationer. Endvidere driver det en database og elektronisk postbesørgelse. Et betydeligt antal uddannelsesprogrammer i IRIS-netværket gennemfører uddannelsesaktiviteter for kvinder i turismesektoren. Der findes en database over IRIS-medlemmer på diskette.

• *Beskæftigelse og bedre leve- og arbejdsvilkår*

Udstationering af arbejdstagere i udlandet⁹⁶

Turismeindustrien er således indrettet, at ansatte i forskellige kapaciteter nødvendigvis må udstationeres i et andet land end det, de normalt er hjemmehørende i, f.eks. som repræsentanter for rejsearrangører, rejseledere og guider. For at sikre at disse arbejdstagere af deres arbejdsgivere tilbydes tilstrækkelig socialsikring under sådanne betingelser, foreslog Kommissionen et direktiv om dette spørgsmål.

Dette direktivforslag vedrører den socialsikring, der skal anvendes i forbindelse med udstationerede arbejdstagere inden for rammerne af tjenesteydelser. Hovedformålet er at sørge for den juridiske sikring af arbejdstagere, som er udstationeret et sted i Den Europæiske Union. Det søger at lette ydelsen af tjenester i EU og forebygge etablering af et arbejdsmarked, som udnytter sine ansatte, samtidig med at det ikke forhindrer forflyttelser og ej heller indfører foranstaltninger, som modarbejder princippet om arbejdskraftens fri bevægelighed.

Forslaget er stadig til overvejelse i Rådet, men der er endnu nogle uløste problemer vedrørende definition af en grænseperiode for anvendelse af lokale regler, i særdeleshed med hensyn til minimumslønninger og årlig betalt ferie (det vil sige, det tidspunkt hvor en arbejdstager fra en medlemsstat, som af sin arbejdsgiver er udstationeret for at arbejde i en anden medlemsstat, er underkastet den sociale ordning i det land, hvor vedkommende er udstationeret.) Direktivets rækkevidde er også et emne til debat. Artikel 3 indeholder en liste over bestemmelser vedrørende forskellige anliggender som for eksempel arbejdstid, sundhed og sikkerhed, ligestilling mellem mænd og kvinder osv., som værtslandet skal overholde. Inden for turismeindustrien har der været udtrykt betænkelighed, navnlig med hensyn til den eventuelle anvendelse af direktivet på arbejdsvilkår, som ikke er medtaget på listen.

Atypisk arbejde

Kommissionen har med henblik på gennemførelse af flere målsætninger forelagt Rådet tre direktivforslag om atypisk arbejde:

- fjernelse af de konkurrencefordrejende elementer, der kan opstå i forbindelse med deltidsansattes eller vikarers ansættelsesforhold sammenlignet med ansættelsesforholdet ved et fuldtidsjob uden tidsbegrænsning⁹⁷;
- indførelse af regler til forbedring af vilkårene for deltidsansatte og vikarer vedrørende faglig uddannelse, information og sociale ydelser⁹⁸;

⁹⁶ KOM(93) 225 EFT C 187/93

⁹⁷ KOM(90) 533/1 endelig udg., EFT C 305 af 5.12.1990, s. 12.

- forbedring af sikkerheden og sundheden på arbejdsstedet for deltidsansatte og vikarer⁹⁹.

En stor del af beskæftigelsen i turismeindustrien er kategoriseret som atypisk, og industrien har således nøje fulgt fremskridtene med forslagene, der stadig er under overvejelse.

Det er hensigten, at disse forslag skal revideres. Kommissionen vil sammen med arbejdsmarkedets parter inden for rammerne af den sociale protokol fremsætte nye forslag til fællesskabsinstrumenter, som skal opfylde lignende målsætninger og gælde for alle medlemsstater med undtagelse af Det Forenede Kongerige, som vil have ret til at holde sig udenfor.

- *Forbedring af arbejdsmarkedsdialogen*

Beskæftigelsen inden for HORECA-sektoren (dvs. logi og catering) tegner sig for næsten halvdelen af alle jobs i turismesektoren (cirka 4 millioner jobs). Blandt 1,2 millioner virksomheder, der er aktive i denne sektor, er 95% mikrovirksomheder (med færre end 9 ansatte), som beskæftiger 60% af arbejdsstyrken. Et andet bemærkelsesværdigt træk i hele industrien er den villighed, hvormed man danner grupperinger og sammenslutninger på frivillig basis med henblik på at udnytte strategier vedrørende diversificering af udbuddet gennem segmentering og dannelse af nicher, som ofte supplerer hinanden indbyrdes. Skønt meget store firmaer er blevet udviklet til at drage fordel af stordriftsøkonomien har små (ofte lokale) virksomheder således indtil nu holdt stand som gruppe og spiller fortsat en ligeværdig rolle for afgørelsen af industriens fremtid.

Europæiske virksomhedsnævn

Direktivet om etablering af europæiske virksomhedsnævn eller en procedure i foretagender og grupper af foretagender på fællesskabsplan med det formål at informere og konsultere arbejdstagere blev vedtaget den 22.9.1994¹⁰⁰ til indførelse i medlemsstaterne senest den 22.9.1996. Med tilstedeværelsen af tværnationale virksomheder og grupperinger i både HORECA- og transportsektorerne under turismeindustrien, skulle denne foranstaltning skabe midler til oprettelse af en tovejsstruktur for konsultation om udviklinger som f.eks. sammenlægninger og overtagelser.

Arbejdsmarkedsdialogen

Kommissionens meddelelse til Rådet og Europa-Parlamentet om gennemførelse af protokollen om social- og arbejdsmarkedspolitikken¹⁰¹ afstikker de nye høringsprocedurer mellem arbejdsmarkedets parter og de typer kollektive aftaler, som kan indgås af disse. Med Kommissionens støtte er dialogen inden for HORECA-sektoren (dvs. hoteller, restauranter og cafeer) etableret mellem HOTREC på arbejdsgiversiden (uafhængigt af UNICE) og ECF-IUF (der hører ind under European Trade Unions Confederation), som repræsentant for arbejdstagerne.

⁹⁸ KOM(90) 228/I endelig udg., EFT C 224 af 8.9.1990, s. 4.

⁹⁹ Rådets direktiv 91/383/EØF, EFT L 206 af 29.7.1991, s. 7.

¹⁰⁰ Rådets direktiv 94/45/EF, EFT L 254 af 30.9.1994, s. 64.

¹⁰¹ KOM(93) 600 endelig udg. af 14.12.1993.

Arbejdsgruppen om arbejdstagernes mobilitet udtænkte og gennemførte i 1994 et ambitiøst projekt til analyse af den fremtidige udvikling af sektorens udøvere og disses kvalifikationer. Andre spørgsmål under overvejelse omfatter fleksibilitet på arbejdspladsen og udvikling af turismen i landdistrikter.

2.1.3.2. Uddannelse og oplæring

De foranstaltninger, som er gennemført inden for rammerne af almen uddannelse, erhvervsuddannelse og støtte til unge, har i betydelig grad medvirket til at forbedre og bevare højere kvalitetsniveauer i serviceydelserne inden for turismesektoren. Fællesskabsforanstaltninger på dette område gav konkrete resultater i løbet af 1994. I 1994 oplevede man også afslutningen på de fleste af den "gamle generation"¹⁰² af programmer og iværksættelser af forslag til de nye globale programmer for denne sektor.

- *Højere læreanstalter og universiteter*

I COMETT-programmet (1986-94)¹⁰³ er projekter om turismevirksomhed blevet finansieret for 590.500 ECU (1% af det samlede COMETT-budget). I alt udvirkede COMETT II 7.700 arbejdsanvisninger for studerende, 228 personaleudvekslingsprojekter og 500 fælles kurser svarende til 700 kursusessioner¹⁰⁴.

ERASMUS-programmet (1987-94)¹⁰⁵, har ydet tilskud til besøg for i alt 67.531 studerende og 8.060 lærere¹⁰⁶ i det akademiske år 1994/95. Siden 1987 har ERASMUS skabt mobilitet for 400.000 studerende og 50.000 lærere og sørget for deltagelse af 1.700 højere læreanstalter og 20.000 institutter.

Turisme-/fritidssektoren er i løbet af årene blevet godt integreret i ERASMUS-programmet. I den igangværende periode 1994/95 gennemfører cirka 2.350 studerende et meritgivende studieophold i en medlemsstat og 280 højere læreanstalter er involveret til et samlet budgettillskud på 390.000 ECU, eller med andre ord: 36 Interuniversitære Samarbejdsprogrammer (ICP) er på dette område blevet godkendt af Kommissionen.

ICP-koordinatorerne har taget bemærkelsesværdige initiativer til gavn for den europæiske dimension ved at oprette *europæiske diplomer*.

ERASMUS har bidraget til oprettelse og udvikling af ATLAS, et netværk af europæiske universiteter og lignende læreanstalter på området turisme og fritid, med 70 medlemmer fra 13 europæiske lande, koordineret af universitet i Tilburg, Nederlandene. Den 12/13.12.1994 organiserede ATLAS-netværket sammen med Kommissionen en konference i Tilburg (Nederlandene) med henblik på at evaluere det samarbejde mellem universiteterne, der var etableret på områderne turisme og fritid. Der blev udarbejdet henstillinger og forslag med indvirkning på fagområdet som helhed, som kunne gennemføres især kunne gennemføres inden for de tematiske netværk, som er foreslået i afgørelsen om SOCRATES.

¹⁰² COMETT, ERASMUS, PETRA, EUROTECHNET, FORCE, LINGUA, TEMPUS OG Ungdom for Europa II.

¹⁰³ COMETT (1986-1989): EFT L 222, 8.8.1986; COMETT II (1990-94): EFT L 13, 17.1.1989.

¹⁰⁴ KOM(94) 368, Kommissionens beretning om COMETT II.

¹⁰⁵ EFT L 166, 25.6.1987; EFT L 395, 30.12.1989

¹⁰⁶ KOM(94) 281, Kommissionens beretning om ERASMUS.

ERASMUS: STUDENTERUDVEKSLINGER INDEN FOR TURISME OG FRITID 1994

Vært	B	D	DK	E	F	GR	I	IRL	LUX	NL	P	UK	A	CH	N	S	SF	Total
Hjem-land																		
B		3		20	2					17	2	16	2	2	2		3	69
D	25			29	79	9	16	28		22	6	92	5	2	2	10	6	331
DK	8				2			2				2		1				15
E	15	20	1		61	6	10	3		23	2	78		2		4	4	229
F	14	57	1	60		21	9	27		19	7	151	1	2	2	14	6	391
GR	9	12		7	24		2	8		7	3	30						102
I	1	5		6	17	3		2		2		11	3		4			54
IRL		29	2	5	20	4				6	1	23						90
NL	21	15	1	27	21	6	4	3			2	92				19	4	215
P	10	5		4	16	1		1		2		28				2		69
UK	16	76	2	80	211	22	5	15		95	27		12		3	14	23	601
A	2	9		3	2		5	4				14						39
CH	8	2	1		2		2					1						16
FL																		
IS																		
N	8	4										4						16
S		13		4	14					21	1	14						67
SF	8	6		2	4	2		1		6		17						46
Total	145	256	8	247	475	74	53	94		220	51	573	23	9	13	63	46	2350

Kilde: Erasmus Bureau

• Erhvervsuddannelse

PETRA-programmet¹⁰⁷ (1988-94) har været særdeles velegnet til at afhjælpe den mangel på kvalificerede kandidater til jobs i turismesektoren. Udvekslingsprogrammer for unge under uddannelse i turisme- og fritidsforetagender er blevet støttet under forskellige PETRA-projekter. Nogle af dem er blevet koordineret af etablerede tværeuropæiske sammenslutninger som f.eks. HOTREC (som repræsentant for hotellerne) og ECTAA (som repræsentant for rejsebureauerne).

• Videre uddannelse

Under EUROTECNET¹⁰⁸ (1990-94) er tre turismeprojekter med i nettet af innovative demonstrationsprojekter, som har til formål at undersøge teknologiske forandrings indvirkning på beskæftigelse, arbejdsprocedurer og kvalifikationer. Disse projekter får nu en ny tværnational dimension som en del af styrkelsen af programmet under Fællesskabets EUROFORM-initiativ.

På grundlag af indkaldelser af forslag i 1991 og 1992¹⁰⁹ blev 30 forskellige turismelaterede projekter under FORCE (1991-1994) til i alt 1,554,400 ECU udvalgt. På grundlag af resultaterne af 33 FORCE- OG EUROTECNET-projekter på turismeområdet, er en gruppe eksperter fra medlemsstaterne i gang med at udarbejde en undersøgelsesrapport med titlen *Faglig videreuddannelse i turismevirksomheder*, et arbejde der støttes og koordineres af Kommissionen. anbefalinger til fremtidige aktioner er blevet foreslået i en sekspunkts aktionsplan, og en rapport til 30.000 ECU

¹⁰⁷ EFT L 346, 10.12.1987; EFT L 214, 2.8.1991.

¹⁰⁸ EFT L 393, 30.12.1989

¹⁰⁹ EFT C 111 af 26.4.1991, C 1 af 4.1.1992 og C 92 af 2.4.1993.

er under udarbejdelse. Desuden er en serie på tolv nationale rapporter om levnedsmiddelsektoren (der er meget nært forbundet med turismesektoren), via FORCE-programmet og i samarbejde med CEDEFOP, offentliggjort på engelsk.

- *Nye programmer 1995-1999*

En ny generation af programmer er i løbet af 1994 blevet udarbejdet til erstatning for eksisterende programmer på området almen uddannelse, erhvervsuddannelse og ungdom.

*LEONARDO DA VINCI*¹¹⁰, med et budget på 620 mio. ECU er et femårigt handlingsprogram for gennemførelse af en erhvervsuddannelsespolitik. Det erstatter PETRA, FORCE, EUROTECNET, COMETT og en del af LINGUA. LEONARDO DA VINCI vil blive iværksat gennem tværnationale projekter og programmer for anvisnings- og udvekslingsordninger. Programmet ventes at byde turismevirksomheder på mulighed for at udvikle programmer for faglig uddannelse, beregnet på den arbejdskraft, der findes i alle turismeindustriens sektorer.

*SOCRATES*¹¹¹ er det første fællesskabsprogram som anvender hele uddannelsesområdet, idet det endnu en gang inkorporerer og udvikler især ERASMUS OG LINGUA, foruden at det også tilføjer helt nye fællesskabsaktioner (navnlig for skoler og for åben uddannelse og fjernstudier). Over halvdelen af programmets bevilgede budget på 850 mio. ECU er øremærket til samarbejde mellem højere læreanstalter. *Erasmus*-delen (vedrørende universiteter og andre højere læreanstalter) henvender sig til 11.000.000 studerende, 18.000 undervisere og 5.000 højere læreanstalter. *Comenius*-delen (vedrørende skoler) er beregnet på at bistå 500 partnerskabsaktioner, som involverer 2.000 skoler, og 800 aktioner, som involverer lærerudvekslinger.

*UNGDOM FOR EUROPA III*¹¹², som har et budget på 126 mio. ECU, erstatter programmet UNGDOM FOR EUROPA II, en del af PETRA (vedr. emnet "ungdom") og de "ungdomsaktiviteter", der tidligere blev udviklet inden for TEMPUS. Programmet omfatter blandt andet foranstaltninger til fordel for underprivilegerede unge, ungdomsudvekslingsordninger, elevordninger på frivillig basis, ungdomsinitiativer af lokal, regional, national eller europæisk karakter, samarbejde med tredjelande og mellem de statslige og ikke-statslige organisationer, som er ansvarlige for ungdomsanliggender i medlemsstaterne. Det anslås, at omkring 70.000 unge vil få gavn af programmet UNGDOM FOR EUROPA III.

2.1.3.3. Forskning, informations- og kommunikationsteknologier

Forskning og teknologisk udvikling

Al Fællesskabets forskning og teknologiske udvikling gennemføres under rammeprogrammerne. 1994 markerede afslutningen på det tredje rammeprogram for Fællesskabets indsats inden for forskning og teknologisk udvikling (1990-1994)¹¹³. Det nye *Fjerde rammeprogram for Det Europæiske Fællesskabs indsats inden for forskning,*

¹¹⁰ Rådets afgørelse 94/819 EF af 6.12.1994, EFT L 340 af 29.12.1994.

¹¹¹ Rådets fælles holdning nr. 29/94 af 16.6.1994, EFT C 244 af 31.8.1994.

¹¹² Fælles holdning

¹¹³ Rådets afgørelse 90/221/Euratom, EØF, EFT L 117 af 8.5.1990.

teknologisk udvikling og demonstrationsprogrammer (1994-1998)¹¹⁴ giver med sine tyve særprogrammer mulighed for yderligere støtte til aktioner og projekter på forskellige FTU-områder. Det har et samlet budget på 12,3 mia. ECU, der forventes øget for at opretholde det generelle niveau for EU-forskning efter tiltrædelse af de tre nye medlemsstater¹¹⁵.

Inden for dette rammeprogram er der en række forskellige forskningsprogrammer, som rummer elementer med (direkte eller indirekte) indflydelse på forbedringen af turismen, f.eks. "Miljø og klima", "Industri- og materialeteknologi", "Transport", "Fremme af forskeres uddannelse og mobilitet", "Standardisering, måling og prøvning", "Landbrug og fiskeri", "Ikke-nuklear energi", "Målrettet socioøkonomisk forskning" og "Internationalt samarbejde". Aktioner under COST (navnlig transportelementerne, se punkt 2.2.2.3) bør også tages i betragtning i denne forbindelse. Den specielle bidrag, som er ydet med særprogrammerne om kommunikationsteknologier og telematikapplikationer behandles i afsnittet "Information og kommunikationsteknologier" nedenfor.

Miljø og klima

Turismen er ofte en belastning for byer og miljømæssigt følsomme områder som f.eks. kystområder, Alperne og andre højtliggende regioner. Mange af fællesskabsprogrammerne er baseret på videnskabelig forskning med henblik på at foreslå løsninger på dette område. Programmet *Miljø og klima* har fem prioriterede målsætninger, der tager sigte på beskyttelse eller genopretning af miljøet, som turismen kunne nyde godt af. Den indirekte forbindelse til turismen er endnu tydeligere, når det gælder FTU-aktiviteter med sigte på beskyttelse og rehabilitering af europæisk kulturarv (se Bilag 11), som også er udviklet inden for dette program.

Transport

Et antal forskningsaktiviteter med relevans for turismen er blevet udviklet inden for særprogrammet "*Industri- og materialeteknologi*" i forbindelse med transportmidler. Her kunne turismen indirekte nyde godt af resultaterne af FTU-aktiviteter gennem udviklingen af sikrere, renere, billigere, mere komfortable og hurtigere transportformer. Særprogrammet om *Transport* tilrettelægger aktioner, som har mulighed for indirekte at påvirke turismen.

Særprogrammet for forskning og teknologisk udvikling, der omfatter transportområdet (1994-1998) har fået bevilget et budget på 240 mio. ECU.

Programmet dækker syv sektorer: Strategisk forskning; jernbanebefordring; integrerede befordringskæder; luftbefordring; bymæssig befordring; Befordring ad vandveje og veje. Programmet tager sigte på:

- udvikling af et effektivt, sikkert og mere miljøvenligt transportsystem for både passagerer og gods;
- forbedring af indbyrdes forbindelser og samarbejde mellem de forskellige transportnetværk;

¹¹⁴ Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse af 26.4.1994, EFT L 126 af 18.5.1994.

¹¹⁵ Østrig, Sverige og Finland.

- øget effektivitet for hver enkelt transportform og forbedring af integrationen mellem disse former;
- fremme af planlægning og ledelse af infrastrukturer med henblik på begrænsning af skader på miljøet og forbedring af forholdet mellem kvalitet og pris;
- tilvejebringelse af hensigtsmæssige midler til beslutningstagning for industrien, operatørerne, transportbrugerne og offentlige myndigheder, som er baseret på en bedre viden og en større forståelse af mobilitet, trafikstrømme, hvordan de fungerer indbyrdes, og hvordan de er indbyrdes afhængige af hinanden.

Skønt forskningsprogrammets indvirkning på turismen måske ikke kan måles direkte, vil den udførte forskning have en betydelig indvirkning på transportsystemer, hvilket er et væsentligt element for turismeindustrien. For eksempel inden for de transportmådeorienterede sektorer forsker man i emner med tilknytning til aspekterne hastighed, sikkerhed, tilgængelighed og forholdet mellem transportens pris og kvalitet for bedre at kunne opfylde brugernes behov.

Menneskelig kapital og mobilitet og forskeres uddannelse og mobilitet

Under det tredje rammeprogram tog særprogrammet -"Menneskelig kapital og mobilitet" (1992-1994) med et budget på 556 mio. ECU sigte på at ophjælpe kvantitet og kvalitet i forskningen i EU, idet man gjorde det muligt for forskere at forbedre deres uddannelse gennem forskning ved at øge deres mobilitet mellem forskningscentre i de forskellige medlemsstater. Programmet dækkede et bredt udvalg af videnskabelige områder.

Under det fjerde rammeprogram er "Menneskelig kapital og mobilitet" blevet erstattet af et nyt særprogram "Fremme af forskeres uddannelse og mobilitet" (1995-1998), som dækker lignende målsætninger og videnskabelige områder. Budgettet for dette program er på 744 mio. ECU.

Informationssamfundsproblematikken

Kommissionen har forelagt en aktionsplan om gennemførelsen af informationssamfundet¹¹⁶, der hovedsagelig fokuserer på fire aspekter: 1) Etablering af lovfundamentet, 2) Fremme af initiativer baseret på partnerskaber mellem private og det offentlige, 3) Forståelse og styring af informationssamfundet i forhold til dets sociale og kulturelle aspekter, og 4) Styrkelse af offentlighedens kendskab til informationssamfundet gennem informationsvirksomhed.

Det Europæiske Råd i Essen godkendte i store træk rapporten og udtrykte ønske om, at arbejdet fortsættes. Det samme europæiske råd understregede betydningen af, at der inden 1.1.1998 indføres et liberaliseret europæisk telekommunikationsinfrastrukturmarked, og udtrykte sin glæde over den G7-ministerkonference, der skulle afholdes i Bruxelles i februar 1995 (En projektpresentation - herunder turisme projekter - finder sted på denne conference).

I denne henseende er turisme et interessant grundlag for evaluering af dette informationssamfunds indvirkning. Arbejdet kunne fokuseres på to typer overvejelser, som på den ene side drejer sig om de nye måder at leve og samarbejde på, som opstår, og på den anden side det faktum, at dette er en markedsstyret revolution.

For turismeindustrien betyder det, at ændringer, som foregår, nødvendigvis skal evalueres systematisk med henblik på at fastslå, hvorledes denne nye ressource bedst kan udnyttes uden at være til skade for turismeftersejers interesser. På udbudssiden indebærer det, at turismeerhvervets udøvere bør gøres bevidste om behovet for en ny lovgivningsstruktur, som tillader fuld konkurrence, for at sikre en hurtig etablering af effektive europæiske informationsstrukturer og -tjenester.

Denne metode rejser spørgsmål om turismeformidlernes fremtidige rolle i distributionsprocessen og, under forudsætning af samarbejde med den private sektor, konsekvenserne for offentlige myndigheder, nationale og/eller europæiske, med hensyn til hvordan man på en koordineret måde kunne følge denne udvikling på vej.

Standardisering er et område, hvor der i de senere år er gjort store fremskridt. Dette arbejde har også haft en indvirkning på de informations- og kommunikationsteknologier, der bruges til turisme- og fritidsformål. Fællesskabsprogrammet *TEDIS (Trade Electronic Data Interchange Systems)*¹¹⁷ støttede projekter vedrørende indførelse af FN/Edifact-standarder og udviklingen af EDI (Electronic Data Interchange). Under TEDIS har man overvejet de retlige aspekter af telekommunikation, datasikkerhed og levering af information til offentligheden. Der blev også ydet fællesskabsstøtte til Western European Edifact Board¹¹⁸ om standardisering. Inden for dette organ var særlige arbejdsgrupper ansvarlige for udviklingen af strukturerede standarder for den elektroniske dataoverførsel af data til turisme- og fritidsformål. Arbejdet på dette felt omfatter følgende områder:

- specifikation af det generelle layout og indhold af billetter, vouchers og lignende dokumenter;
- definition af et standardiseret menneske-maskinsprog og en procedure, baseret på termer, som er aftalt med industrien, kaldet "Inter professional Vocabulary for Tourism and Leisure";
- udarbejdelse af en dataflow-model for turisme- og fritidsindustrien og etablering af præcise funktioner for meddelelser, som skal udvikles inden for denne model,
- definition af disse funktioners datakrav;

¹¹⁶ Kommissionen meddelelse "Europa på vej mod informationssamfundet - en handlingsplan" KOM(94) 347, Bruxelles 19.7.1994.

¹¹⁷ EFT L 208 af 30.7.1991.

¹¹⁸ Direktiv 83/189/EØF, EFT L 109, af 26.4.1983.

- forslag til ændringer af eller tilføjelser til ISO 7372 "Trade Elements Directory";
- udvikling af turisme- og fritidsmeddelelser i overensstemmelse med FN/Edifact-anbefalingerne.

Endvidere forventer man i 1994, at applikationer til turistinformation i fremtiden nyder godt både af Rådets vedtagelse af en fælles holdning¹¹⁹ om de foreslåede retningslinier for udviklingen af ISDN (Integrated Services Digital Netværk) som et tværeuropæisk netværk, og af Rådets enighed¹²⁰ om det foreslåede tværeuropæiske telematiknetværk for udveksling af oplysninger mellem myndigheder (IDA).

- *Særprogrammer omfattende aktioner med relevans for turismesektoren*

Kommunikationsteknologier

Programmet "*Forskning og udvikling i avancerede kommunikationsteknologier i Europa*" (RACE) fokuserede på avancerede netværk og avanceret kommunikationsteknologi på forstadiet til markedsføring og konkurrence. Fra og med 1995 vil RACE blive efterfulgt af et nyt program, *Avancerede kommunikationsteknologier og -tjenester (ACTS)*¹²¹ med et budget på 630 mio. ECU. RACE's prioriterede område "*Avancerede kommunikationseksperimenter*"¹²² ydede finansiell bistand for 5,2 mio ECU (50% af det samlede budget) til projektet "*Turisme-Information-Marketing (TIM)*" over en periode på fire år, der var afsluttet i 1994. Dette projekt, der er udformet til at støtte multimedieinformationstjenester for direkte markedsføringsforbindelser mellem turisme- og fritidsforetagender og deres salgssteder, har udviklet forbindelser til det store edb-reservationssystem CRS med henblik på at fremme salget af turistpakker og reservationer. Et andet projekt, "*Multimedia Marketing via IBC Networks (MNET)*", et projekt for 1994/95 med finansiell støtte fra EF på 180.000 ECU (samlet budget: 239.000 ECU), som er beregnet på ved afprøvninger at undersøge de turismemarkedsprocedurer, som med fordel kunne tage avancerede kommunikationsnetværk i brug.

Telematik

Programmet "*Telematiksystemer af almen interesse*" blev afsluttet i 1994 og erstattet af programmet "*Telematiksystemer af almen interesse*"¹²³, der har et samlet budget på 843 mio. ECU over fem år. Dette program fokuserer på særlige anvendelsesområder, som er kommercielt gennemførlige. Turismen skulle kunne drage nytte af udviklingen af projekter inden for dette programs særlige emner: telematik til tjenester af almen interesse (myndigheder og forvaltning samt transport), telematik for bedre beskæftigelsesmuligheder og levevilkår (land- og byområder, miljøbeskyttelse, mindre begunstigede socialgrupper osv.). Foranstaltninger til fordel for små og mellemstore virksomheder støttes også under dette program.

Rammeprogrammets program vedrørende anvendelse af informations- og kommunikationsteknologi i landdistrikterne (ORA) ydede finansiell bistand til seksten projekter, hvoraf to var relateret til turisme. Projektet "*Distributed Inter-regional Agri-*

¹¹⁹ Rådets møde den 22.12.1994

¹²⁰ Rådets møde den 17.12.1994

¹²¹ Rådets beslutning 94/572/EØF af 27.7.1994, EFT L 222 af 26.8.1994, s. 35

¹²² herunder personkommunikation, telemarketing, distribution af underholdning og fritidstjenester, multimediepakker for personlige meddelelser og informationer.

¹²³ Rådets beslutning 94/801/EF, EFT L 334 af 22.12.1994.

tourism Multimedia Management System" (DIAMMS) var fokuseret på behovet for en koordineret metode til udvikling, markedsføring og promovering af turisme i Unionens landdistrikter. DIAMMS giver adgang til en multimedie-database, som indeholder kort, planer over lokaliteter, fotografier og et feriereservationssystem. Det fik tildelt 550.000 ECU over tre år. Med projektet "Telematics Applications for Tourism and Leisure in Rural Areas" (RUTOTEL) udpegede man telematiktjenester, som var egnet til implementering i landdistrikter til brug for turisme og fritidsaktiviteter. RUTOTEL udviklede et demonstrationssystem for anvendelsen af telematik i turisme- og fritidstjenester. Det fik tildelt 920.000 ECU over tre år.

Informationsmarkedet

Programmet *IMPACT (Information Market Policy Actions)*¹²⁴ er i øjeblikket i sin afsluttende fase efter at have støttet fire projekter, der havde turismen som anvendelsesområde (se tabel). IMPACT støttede kommercielt gennemførlige projekter som en del af den målsætning at etablere et indre marked for informationstjenester. I 1995 erstattes *IMPACT* af programmet *INFO 2000*.

IMPACT-II PROJEKTER (BUDGETMÆSSIGE FORPLIGTELSE 1994)

Projekt	Emne	I alt (ECU)	EF- bidrag
CAP 95	Selvbetjeningsterninaler, som giver turistoplysninger til besøgende i Luxembourg by. Iværksættes i 1995, da Luxembourg er Europæisk Kulturbym 1995	1,000,000	100,000
TITAN	Produktion og distribution af turistinformation til personlige computere	560,000	275,000
EXPLORER	Udarbejdelse af en applikationsgenerator til turistinformation	763,000	300,000
VITAL	Information til byturister om mulige ruter	718,000	300,000

2.2. EN RÆKKE SPECIFIKKE INTERVENTIONER, DER BIDRAGER TIL EN AFBALANCERET TURISMEUDVIKLING

Det indre markeds dynamik er ikke i sig selv nok til at sikre en afbalanceret udvikling af turismen. Det er grunden til, at ledsageforanstaltninger er lige så nødvendige. Disse, som er indlysende i den interne orden, er lige så synlige, når det drejer sig om den eksterne dimension, samhandelen.

2.2.1 Den interne dimension

2.2.1.1. Økonomisk og social samhørighed

Styrkelsen af medlemsstaternes økonomiske og sociale samhørighed i Den Europæiske Union er en vedvarende forpligtelse. Denne type samhørighed kan kun opnås, hvor der er større lighed i udviklingsniveauet i alle regioner af Europa og ydermere en udvikling, som er bæredygtig på lang sigt og som medfører forbedrede levevilkår, gunstige miljøforhold og økonomisk velstand. Turismen er anerkendt som en udviklingsfaktor i de regioner, der generelt halter bagefter udviklingen, oplever

¹²⁴ Rådets beslutning 88/524/EOF, EFT L 288, 21.10.1988, s. 39.

industriell tilbagegang eller er meget landbrugsprægede. Den byder også på muligheder med hensyn til jobskabelse og beskæftigelse.

De væsentligste finansielle instrumenter til iværksættelse af de strukturændringer, som er nødvendige for at opnå en bæredygtig udvikling tilbydes enten i form af subsidier (De Europæiske Fonde) eller som lån (Den Europæiske Investeringsbank).

- *De Europæiske Fonde*

Om end Samhørighedsfondens indsats ikke er uden indvirkning på turismen¹²⁵ koncentrerer analysen sig om de strukturfonde, som er kilde til de væsentligste finansieringer i forbindelse med turismeudvikling.

Rådets forordninger, vedtaget den 31.7.1993, som ændrer de forordninger, der styrer rammerne for, koordineringen¹²⁶ og gennemførelsen af strukturfondene¹²⁷ har haft den virkning at udvide støtteberettigelsen til Fællesskabets strukturelle midler til nye regioner og til nye former for strukturelle aktioner, initiativer og til den nye periode 1994-1999. Der er også flere nye ideer under udvikling til behandling af regionernes problemer, navnlig hvad angår fysisk planlægning og bymiljøet.

Der er iværksat foranstaltninger for at forenkle og fremskynde programmeringsprocedurerne, som er forhandlet og aftalt med de nationale og regionale myndigheder) med mere specificerede og kvantificerbare målsætninger. Tildeling af midler kræver nu, at Kommissionen, de nationale og regionale myndigheder i højere grad engagerer sig i udvælgelsen af projekter og overvågning af iværksættelse af strukturfondene samt anvendelsen af additionalitetsprincippet i medlemsstaterne.

Mere specificerede og kvantificerbare målsætninger

Strukturfondenes regionalpolitik og investeringer er beregnet på at nå flere mål, hvoraf nogle er regionalt bestemte (dvs. mål nr. 1, 2, 5b og 6), mens andre ikke er det (dvs. mål nr. 3, 4, 5a). Mål nr. 3 (bekæmpelse af langtidsledighed og forbedrede jobmuligheder for unge) og mål nr. 4 (tilpasning af arbejdstagerne til ændringerne i industrien) er blevet ændret for at stemme nøjere overens med behovet for at stimulere mere beskæftigelse og jobskabelse. Endvidere er der opnået enighed om en ny bestemmelse, som udvider aktionsområdet for mål nr. 1 til visse underbefolkede områder i Sverige og Finland, hovedsagelig i de arktiske egne, som er stærkt underbefolkede.

Bevillinger fra strukturfondene (Europæisk Fond for Regional Udvikling, Europæiske Socialfond, Europæiske Udviklings- og Garantifond for Landbruget, Det Finansielle Instrument til Udvikling af Fiskeriet) til turisme er blevet fastsat inden for FSR eller SPD (som er udfærdiget efter aftale med hver af medlemsstaterne og Europa-Kommissionen) for at nå bestemte resultater:

- forbedring af udbudet af turistindlogering og faciliteter;

¹²⁵ Se opstilling i Bilag 5.

¹²⁶ Rådets forordning EØF 2082/93 af 20.7.1993, EFT L 193 s. 20.

¹²⁷ Rådets forordning EØF 2080/93 (FIG) af 20.7.1993, EFT L 193 s. 1, Rådets forordning EØF 2083/93 (EFRU) af 20.7.1993, EFT L 193 s. 34, Rådets forordning EØF 2084/93 (ESF) af 20.7.1993, EFT L 193 s. 39, Rådets forordning EØF 2085/93 af 20.7.1993, EFT L 193 s. 44, af 31.7.1993.

- bedre organisation af turismerelaterede erhverv og øget professionalisme blandt turismeerhvervets udøvere;
- støtte til detaljerede turismestrategier baseret på det "iboende potentiel i de pågældende regioner"¹²⁸.

Strukturfondenes bidrag til mål nr. 1-regioner, som skal dække udgifter til udvikling i perioden 1994-1999, vil være på 93,810 mio. ECU. Den planlagte tildeling til turisme under overskriften "Produktivt miljø" alene (dvs. industrijælpeordninger og sektorinvesteringer, støtte til industrier og tjenesteydelser, navnlig SMV'er og turisme og støtteinfrastruktur) for de 12 medlemsstater beløber sig til i alt 3,313 mio. ECU eller 3,5% af det samlede bidrag. I mål nr. 2-regioner tegner de planlagte udgifter til turismeudvikling (under produktivt miljø) sig mellem 1994 og 1996 for 6,8% eller 473 mio. ECU af det samlede strukturfondsbidrag til udviklingsudgifter under mål nr. 2.

Turismen har i stigende grad vundet de nationale og regionale myndigheders anerkendelse som et middel til regionaludvikling. I mål nr. 1-regionerne - herunder de seneste tilføjelser under den nye periode, de nye tyske delstater, Østberlin, Cantabria i Spanien, Hainaut i Belgien og Flevoland i Nederlandene, Merseyside i Det Forenede Kongerige samt Det Forenede Kongeriges Highlands and Islands - er turismen blevet identificeret som et prioriteret område inden for FSR for Italien og SPD for Guadeloupe, Frankrig samt højlandet og øerne. Dette tager ikke højde for de underordnede programmeringsdokumenter eller driftsplaner for turismen, som er udarbejdet af andre medlemsstater og regioner inden for rammerne af andre prioriterede områder, f.eks. Grækenland, Irland, Nordirland og Merseyside.

Den 20.1.1994¹²⁹ vedtog Kommissionen en liste over industriområder i tilbagegang, der berøres af mål nr. 2 for perioden 1994-1996 og den 11.2.1994¹³⁰ fastsatte den vejledende fordeling på de enkelte medlemsstater af forpligtelsesbevillingerne fra strukturfondene til mål nr. 2.

Mål nr. 5b-regioner, med lav socioøkonomisk udvikling i landdistrikter og høj arbejdsløshed i landbruget, lave niveauer for landbrugsindkomster og/eller tegn på den demografiske faktor (lav befolkningstæthed eller betydelig affolkning). Listen over områder, som er godkendt som værende støtteberettigede under mål nr. 5b for 1994-1999¹³¹ har omkring 8,2% af Fællesskabets befolkninger. SPD for mål nr. 5b blev godkendt den 5. og 15.10.1994, den 16.11.1994 og den 7.12.1994.

De arktiske egne, som er defineret som støtteområder kan også betragte turismen som en vej til udvikling¹³².

Bedre overvågning af strukturfondene

Europæisk Fond for Regional Udvikling er den væsentligste kilde til strukturfinansiering af turismeudvikling. Der ydes finansiering under 3 hovedoverskrifter:

¹²⁸ Rådets forordning EØF 2083/93 (ERFD) af 20.7.1993, EFT L 193 s. 34.

¹²⁹ EFT L 81 af 24.3.1994.

¹³⁰ EFT L 82, 25.3.1994.

¹³¹ Godkendt af Kommissionen den 26.1.1994, Bull 1/2-1994, punkt 1.2.112.

¹³² Tabeller og budgetter viser ikke bevillinger til de nye medlemsstater, eftersom disse stadig var til forhandling i 1994, og de pågældende lande endnu ikke var tiltrådt Unionen.

- investering i produktion
- investering i infrastruktur
- udvikling af regionernes iboende potentiel.

<i>Strukturfondenes bidrag til turismen baseret på FSR og SPD for regioner under mål nr. 1. og 2.</i>
Millioner ECU i 1994-priser

	Mål nr. 1 (1994-1999)	Mål nr. 2 (1994-1996)
	EFRU	EFRU
Belgien	32	10
Danmark	ikke støtteberettiget	9
Tyskland	0	15
Grækenland	683	ikke støtteberettiget
Spanien	538	0
Frankrig	99	147
Irland	354	ikke støtteberettiget
Italien	775	66
Luxembourg	støtteberettiget	0
Holland	4	34
Portugal	571	ikke støtteberettiget
UK	118	242
I ALT	3174	523
Der er fastsat to perioder på 3 år med bevilling af støtte til mål nr. 2-regioner, hvilket giver mulighed for at gennemføre justeringer af støtteberettigede områder og FSR ved udgangen af den første treårige periode. Af den samlede EFRU-støtte til mål nr. 1-regioner (ca. 5.6 mia. ECU) kan 5.6% klart identificeres som et bidrag til turismeudvikling. I mål nr. 2-regioner (ca. 2.2 mia. ECU for EFRU) vil 9.7% bidrage til turismen.		

Artikel 10 i EFRU-forordningen giver mulighed for et EFRU-bidrag på op til 1% af det årlige budget til finansiering af undersøgelser, pilot- og demonstrationsprojekter med henblik på udveksling af erfaring og god praksis i sager vedrørende regionaludvikling, hvilket også kan dække regional turismeudvikling. Aktioner under artikel 10 kan iværksættes i hele Fællesskabet, hvorved der skabes en sammenhæng mellem støtteberettigede og ikke-støtteberettigede regioner i Fællesskabet, som er væsentlig for fremmet af den sociale og økonomiske samhørighed.

I perioden 1989-1993 blev 326,5 mio. ECU bevilget til projekter og undersøgelser under følgende hovedkategorier: fysisk planlægning på fællesskabsniveau; samarbejde på tværs af landegrænser (dette blev senere udviklet til initiativet INTERREG I); samarbejde mellem byzoner og regioner (RECITE) og bymæssige spørgsmål.

I perioden 1994-1999 har man udpeget fire prioriterede områder til støtte under artikel 10 ved hjælp af undersøgelser, pilotprojekter og samarbejdsnetværk, som alle er af potentiel relevans for udviklingen af turismeaktiviteter.

Interregionalt samarbejde

Der kan ydes støtte til interregionalt samarbejde mellem lokale og regionale myndigheder til deltagelse inden for Den Europæiske Union i programmet for udveksling af erfaringer, PACTE, (6,3 mio. ECU til rådighed i 1994) og gennem samarbejdsnetværkene (RECITE). Der kan også gives støtte til interregionalt samarbejde med partnere fra tredjelande under OUVERTURE/ECOS-programmet.

Fysisk planlægning

Der er flere målsætninger for dette prioriterede område: et forskningsprogram, som skal føre til bedre forståelse af fysisk planlægning, støtte til udviklingsplaner eller feasibility-undersøgelser, som bidrager til bedre tværnational fysisk planlægning samt pilotprojekter, der fokuserer på fysisk planlægning af specifikke områdetyper.

Innovative aktioner inden for regionaludvikling

Inden for dette prioriterede område er det hovedtema, som er af størst interesse for turismen, den opmærksomhed, man vil ofre på den økonomiske virkning af udnyttelse af den regionale og kulturelle arv, en hovedhjørnesten for al turisme i Europa.

Udvikling i politikken for byaneåder

Samtidig med at byer er de væsentligste kilder til økonomisk udvikling og turisme, lider de også mere akut af de negative aspekter af liv, overbefolkning, forurening, industrielt forfald og social udelukkelse. Som et supplement til byplaninitiativet vil dette prioriterede område finansiere pilotprojekter, der behandler bymæssige problemer i både støtteberettigede og ikke-støtteberettigede regioner.

Den Europæiske Udviklings- og Garantifond for Landbruget skaffer midler til regioner under mål nr. 1 og mål nr. 5b (landdistrikter i tilbagegang). Bistand til turismeudvikling gives hovedsagelig i form af incitament til investering i turismeudvikling og udvikling af håndværksfag, herunder forbedring af det naturlige og det kulturelle miljø og udvikling af landbrugsprodukter.

Der er bevilget fællesskabsstøtte til turisme i landdistrikter under de forskellige målsætninger, navnlig 1, 5(a) og 5(b). Imidlertid har EUGFL Udviklingssektionen fået et bredere mandat, og visse foranstaltninger med direkte eller indirekte indvirkning på turismen i landdistrikterne nævnes udtrykkeligt i Strukturfondenes nye regler¹³³.

Pilotprojekter¹³⁴ kan gennemføres på samme betingelser som under den tidligere lovgivning, men rammerne er defineret i mere generelle vendinger. Projekterne kan vedrøre tilpasning af landbrugs- og skovbrugsstrukturer og fremme af udviklingen i landdistrikterne. Denne formulering giver plads nok til at fremme en lang række innovativa projekter i landdistrikter, herunder turisme i landdistrikter.

¹³³ Rådets forordning (EØF) nr. 2085/93, EFT L 193 af 31.7.1993.

¹³⁴ Artikel 8 i Rådets forordning (EØF) nr. 2085/93.

TABEL 1

**BUDGETMÆSSIGE BEVILLINGER TIL TURISME¹³⁵ I MÅL NR.1-
REGIONER UNDER EUGFL FOR 1994-1999**

Medlems- stater	Struktur- fonde	EUGFL		Bidrag til turisme	
		mio. ECU	%	mio. ECU	% of EUGFL
Tyskland	13,640.0	2,644.5	19.4	800.0(1)	30.25
Belgien	730.0	47.0	6.4	1.7	3.61
Spanien	26,300.0	3,313.8	12.6	549.35	16.58
Grækenland	13,980.0	1,800.0	12.9	39.6 (1)	2.2
Frankrig	2,190.0	431.4	19.7	7.0(1)	1.62
Irland	5,620.0	1,058.0	18.8	9.6	0.91
Italien	14,860.0	2,228.0	15.0	862.1 (2)	38.69
Holland	150.0	21.5	14.3	1.2	5.58
Portugal	13,980.0	1,894.2	13.5	38.9	2.05
UK	2,359.8	245.9	10.4	1.0(1)	0.41
Europæiske Union	93,809.8	13,684.3	14.6	2310.45	18.65

(1) Anslået værdi

(2) Taget fra FSR

TABEL 2

**SAMLEDE PROGRAMMERINGSDOKUMENTER (SPD) FOR MÅL NR. 5B (1994-1999):
FINANSIERING AF FORANSTALTNINGER TIL STØTTE FOR TURISMESEKTOREN.**

Mio. ECU (løbende priser)

Medlems- stat	Udg. i alt		Fællesskabets bidrag				
	Alle SPD	turisme- foranstalt	Alle SPD	turisme- foranstalt	% turisme- foranstalt	turismeforan- staltninger	
	a	b	c	d=f+g	e=d/c	EUGFL f	EFRU g
Belgien	266.24	30.90	78.09	10.23	13.1%	0.76	9.47
Danmark	201.52	57.47	54.00	14.71	27.2%	6.48	8.23
Tyskland	5205.29	382.89	1229.09	86.68	7.1%	42.45	44.24
Spanien	1798.72	149.72	664.00	45.21	6.8%	7.67	37.54
Frankrig	7832.01	891.05	2229.30	258.43	11.6%	27.36	231.07
Italien	4728.42	914.42	903.70	168.61	18.7%	37.57	131.05
Luxembourg	25.51	4.45	6.00	0.98	16.4%	0.06	0.93
Holland	592.08	72.86	150.00	20.89	13.9%	1.38	19.50
UK	2012.33	418.96	820.47	174.89	21.3%	38.78	136.11
i alt	22662.12	2922.40	6134.59	780.64	12.7%	162.50	618.14

¹³⁵ Turisme omfatter i denne sammenhæng enhver handling, som kan bistå personer på rejse.

Mål nr. 5b, Eksempler på programmer, hvor turismen er identificeret som et prioriteret område

Land	Region	Identificeret prioriteret område	EFRU	EUGFL	ESF
Belgien	Meetjesland	Turismeudvikling	546.357	0	0
Belgien	Westhoek	Turismeudvikling	1.241.752	0	0
Danmark	Danmark	Turisme	102.050.000	6.480.000	31.750.000
Frankrig	Auvergne	Turisme, åbne arealer, miljø	416.400.000	282.240.000	18.650.000
Frankrig	Bourgogne	Turismepotentiel/ natur- & kulturarv	233.330.000	4.545.000	0
Italien	Friuli-Venezia Giulia	Turisme	7.601.577	1.842.105	0
Italien	Piemonte	Styrkelse af turismeaktiviteter	14.613.000	0	0
Italien	Valle d'Aosta	Turisme i landdistrikter & naturlige miljø	1.966.500	0	0
Italien	Veneto	Valorisering af turismeressourcer	7.738.492	4.369.353	0
Luxembourg	Luxembourg	Turisme & livskvalitet	1.780.000	1.193.750	0
Holland	Friesland	Naturlige ressourcer og landdistrikter ,Turisme & fritid	7.080.000	18.290.000	0
Holland	Groningen/Drenthe	Turisme	4.975.000	1.383.000	0
Holland	Limburg	Turisme	3.295.000	0	0
Holland	Overijssel	Landbrugsudvikling, Turisme & natur	3.238.000	4.734.000	0
UK	Central Scotland/Tayside	Turisme	7.510.000	0	2.020.000
UK	East Anglia	Turismeudvikling	12.200.000	0	405.000
UK	English Northern Uplands	Turisme	14.570.000	4.050.000	1.620.000
UK	Lincolnshire	Turisme	7.000.000	2.200.000	1.120.000
UK	Sydvest-England	Turisme	35.680.000	5.200.000	7.000.000
UK	The Marches	Turisme	5.200.000	0	1.400.000
UK	Wales	Turismeudvikling	36.280.000	7.500.000	9.900.000

Af de 69 programmer, som er vedtaget under mål nr. 5b i de 9 pågældende medlemsstater, har 21 af regionalprogrammerne en prioriteret målsætning, som eksplicit vedrører turismen. Visse aspekter af regionalprogrammerne, navnlig de der vedrører mål nr. 2 (Industriregioner i tilbagegang) og mål nr. 5b (landdistrikter i tilbagegang), er stadig til forhandling og således endnu ikke vedtaget. I øjeblikket arbejdes der på at klassificere alle bevillinger efter tema (inklusive turisme) som tildeles under mål nr. 5b, med uddragning af oplysninger om udgifter (f.eks. til turisme), selv i de programmer hvor det ikke er en prioriteret målsætning.

Turismeindustriens potentiel som kilde til ny beskæftigelse, navnlig for de mere sårbare grupper i samfundet (f.eks. kvinder og unge mennesker), erkendes i stigende grad og tages i højere grad i betragtning.

Den Europæiske Socialfond¹³⁶ spiller en dobbelt rolle i Den Europæiske Union: udvikling af menneskelige ressourcer og øget effektivitet på arbejdsmarkedet. Endvidere er tre prioriterede områder defineret til brug for ESF:

- forbedring af adgangen til og kvaliteten af uddannelse og grunduddannelse, og fremhjælpning af det menneskelige potentiel inden for forskning, videnskab og teknologi
- øget konkurrenceevne og forebyggelse af arbejdsløshed ved gennem systematisk videreuddannelse at gøre arbejdsstyrken i stand til at tage udfordringerne i forbindelse med forandringer op
- forbedring af beskæftigelsesmulighederne for personer, der er udsat for langvarig arbejdsløshed og udelukkelse, gennem udarbejdelse af en pakke af foranstaltninger, som udgør en vej til integrering.

De nye FSR eller SP for perioden 1994-1999, giver en vis indikation af den støtte, som vil blive ydet til turisme. Men det er meget vanskeligt at definere den nøjagtige bevilling, der vil blive tildelt turismesektoren.

I mål nr. 1-regioner vil der blive brugt ressourcer på at styrke turismeudviklingen inden for rammerne af operationelle programmer, som omfatter ressourcer til kapitalinvestering fra Den Europæiske Fond for Regional Udvikling (EFRU) og ESF-midler til opbygning af arbejdsstyrken i turismesektoren.

I mål nr. 2-regioner (i industriel tilbagegang) vil ESF-midler blive brugt som støtte til omskoling og kvalificering af arbejdsstyrken og hjælp til beskæftigelse.

I hele EU under mål nr. 3 og 4 er et af de prioriterede områder for ESF-støtte udviklingen af fritids- og kulturaktiviteter, navnlig hvor disse er forbundet med lokale jobskabelsesinitiativer.

Under de nye bestemmelser for ESF vil beløbet til beskæftigelsesbistand ikke længere blive fastsat af Fællesskabet, men vil for uddannelsens vedkommende afhænge af nationale støtteordninger.

¹³⁶ Rådets forordning (EØF) nr. 2084/93 af 20.6.1993. EFT L 193 af 31.7.1993, s. 39.

ESF Ressourcer til Støtte for Turisme i Mål nr. 1- & 2-Regioner

(1994 priser i mio. ECU)

Medlemsstat	Mål nr. 1	Mål nr. 2	I ALT
Belgien	3.00	-	3.00
Danmark	-	1.80	1.80
Spanien	11.80	-	11.80
Frankrig	-	2.80	2.80
Italien	87.50	4.60	92.10
Holland	1.00	7.50	8.50
UK	35.00	46.00	81.00
Grækenland	10.00	-	10.00
Irland	102.00	-	102.00
Portugal	47.00	-	47.00
I ALT	297.30	62.7	360.00

Bevillingerne fra Den Europæiske Socialfond (ESF) svarer kun til de aktioner, der specifikt er defineret for turismen. Det bør bemærkes, at mange andre uddannelsesaktioner indirekte kan være til gavn for turismen.

Efter godkendelsen af de foreslåede retningslinier for 13 fællesskabsinitiativer fra Europa-Parlamentet, Det Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget vedtog Kommissionen den 15.6.1994 den endelige version af retningslinierne, hvorefter den udsendte meddelelser til medlemsstaterne¹³⁷. Et samlet beløb på 11,9 mia. ECU er bevilget for perioden 1994-1999. For perioden 1994-1999 har man en reserve af 1.6 billion ECU.

Vejledende bevillinger blev den 13.7.1994 vedtaget for hvert af de tre initiativer (heri ikke medtaget RECHAR, RESIDER, KONVER OG RETEX (nye områder). Alle initiativerne har 3 særlige træk: støtte til udvikling af tværnationalt, grænseoverskridende og interregionalt samarbejde, en "bottom-up"-metode ved gennemførelsen, og den høje profil, som de umiddelbart tilføjer fællesskabsforanstaltningerne.

Kommissionen godkendte den 12.10.1994 de finansielle bevillinger til medlemsstaterne og listen over zoner, som var støtteberettigede til de initiativer, der beskæftigede sig med industriel forandring, og opfordrede officielt medlemsstaterne til at fremlægge operationelle programmer inden den 15.11.1995.

De 13 initiativer¹³⁸ dækker 7 emner:

Grænseoverskridende, tværnationalt og interregionalt samarbejde og netværk	INTERREG II
Udvikling af landdistrikter	LEADER II
De fjernestliggende regioner	REGIS

¹³⁷ Meddelelse til Medlemsstaterne om retningslinierne for fællesskabsinitiativerne for perioden 1994-1999, EFT C 180 af 1.7.1994, s. 1.

¹³⁸ En detaljeret oversigt findes i Bilag 6.

Beskæftigelse og udvikling af menneskelige ressourcer	EMPLOYMENT - NOW, HORIZON, YOUTHSTART
Forvaltning af industriel forandring	ADAPT, RECHAR, RESIDER, KONVER, RETEX, TEXTILES, SMV'er
Udvikling af kriseramte by-områder	URBAN
Omstrukturering af fiskeindustrien	PESCA

Inden for de fleste af disse initiativer (bortset fra RETEX) defineres turismerelaterede foranstaltninger som støtteberettigede. Efter offentliggørelsen af Kommissionens retningslinier (EFT C 180, 1.7.1994) fik medlemsstaterne frist til november 1994 med fremlæggelse af deres programmer.

Operationelle programmer for et antal initiativer i flere medlemsstater blev allerede godkendt ved udgangen af 1994.

Spanien:	INTERREG, REGEN/Portugal
Portugal:	INTERREG, og REGEN/Spanien, Regis, Resider og Rechar
Grækenland:	INTERREG/ydre grænser, en del af REGEN og URBAN
Nordirland:	URBAN, SMV'er
Holland	RESIDER

Et nyt initiativ for Nordirland: efter starten på "fredsprocessen" i Nordirland i juli 1994 godkendte Det Europæiske Råd i Essen i princippet et flerårigt program for perioden 1995-1999. Et fællesskabsbidrag på 300 mio Ecu for de første tre år vil gælde for Nordirland og de seks tilgrænsende administrative områder i Den Irske Republik. de prioriterede mål for dette program vil være koncentreret om genopbygning af by- og landzoner, jobskabelse, udvikling på tværs af grænserne, social udelukkelse og industriel udvikling.

Strukturfondenes investering i turismen som et middel til gennemførelse af regionalpolitik spiller en væsentlig rolle for opnåelsen af en bæredygtig turismeudvikling. De ændringer, der er foretaget i strukturfondsbestemmelserne vedrørende bedre overvågningsudvalg for de forskellige programmer i denne nye periode giver alle involverede parter på lokalt, nationalt og europæisk plan bedre muligheder for effektivt at undersøge, hvad der er planlagt, hvordan aktionerne gennemføres med de bevilgede midler og med hvilke faktiske resultater.

En grundig evaluering af den foregående periode 1988-93 er i gang. Eftersom over 2 mia. ECU blev bevilget til turismeudvikling, vil analysen af denne investerings resultater være en væsentlig betragtning ved fremtidige koordinationsprocedurer til bevilling af midler i overensstemmelse med en mere omfattende strategi.

- *Den Europæiske Investeringsbank*

Inden for rammerne af Den Europæiske Investeringsbank EIB's langfristede finansieringsvirksomhed, der bidrager til gennemførelse af fællesskabspolitikker, giver banken forskellig støtte til turismen.

EIB's virksomhed er i det væsentlige helliget udligning af regionale forskelligheder, hvilket er et prioriteret mål, der bekræftes i Maastricht-traktaten. Det er næsten

udelukkende i regioner, der får støtte fra Fællesskabets strukturfonde, at EIB bidrager med at udbygge turismeanlæg: drejer sig om tre fjerdedele af de finansielle midler, der blev bevilget mellem 1990 og 1994 til dette formål, dvs. 1014 mio. ECU, hvoraf 151 mio. ECU blev udbetalt i 1994.

EIB's finansiering i sektoren "turisme-fritid" fra 1990 til 1994 og i 1994 (i mio. ECU)						
Land	1990-1994			1994		
	I alt	Lån	Bevilling fra globallån	I alt	Lån	Bevilling fra globallån
Belgien	24,2		24,2	6,0		6,0
Danmark	0,4		0,4	0,0		
Spanien	77,8		77,8	3,1		3,1
Frankrig	322,8	181,5	141,3	31,6		31,6
Grækenland	29,4		29,4	4,4		4,4
Irland	29,5		29,5	15,7		15,7
Italien	342,2	32,8	309,4	79,2	6,2	73,0
Holland	14,0		14,0	4,5		4,5
Portugal	78,0	30,5	47,5	0,0		
Tyskland	62,3		62,3	0,6		0,6
UK	33,6	15,7	17,9	6,2		6,2
I alt	1014,2	260,5	753,7	151,3	6,2	145,1

Støtten til disse egne er i stor udstrækning gået til små eller mellemstore hotelanlæg (næsten 1.200 projekter til 632 mio. ECU fra 1990 til 1994, se skema nedenfor), finansieret gennem globale lån fra banker og kreditformidlende organer, som er tæt på den lokale virkelighed, og som EIB arbejder tæt sammen med. Hotelprojekterne drejer sig i udpræget grad om erhvervsturisme, som året rundt støtter den økonomiske udvikling, der ofte er mindre attraktive. Disse investeringer har siden 1990 været særlig talrige i de østlige egne af Tyskland, hvor der var stor mangel på hoteller. Desuden er der i løbet af omtalte periode ydet omkring 50 mio. ECU i individuelle lån til hoteller og moteller i stor mængde i Det Forenede Kongerige og Portugal.

Størsteparten af de øvrige EIB-finansierede investeringer er gået til forskellige installationer, der højner regionernes værdi som turistmål, som f.eks. campingpladser, ski- og personhejs, fritidsområder samt, ikke mindst i Italien, bygninger og ejendomme af kulturel eller arkitektonisk interesse, der kan tiltrække turister.

Ud over de egne, der har fået regional udviklingsstøtte, har EIB finansieret et ekstraordinært stort projekt, som forstærker Fællesskabets tiltrækningskraft på turister, nemlig Eurodisney, en forlystelsespark i Paris-regionen.

Bevillinger fra globallån i sektoren "turisme-fritid" fra 1990 til 1994 (i mio. ECU)			
Land	Antal	I alt	Heraf hoteller
Belgien	28	24,2	19,4
Danmark	7	0,4	0,3
Spanien	82	77,8	75,6
Frankrig	345	141,3	102,3
Grækenland	29	29,4	27,5
Irland	80	29,5	19,5
Italien	624	309,4	256,6
Holland	20	14	9,1
Portugal	41	47,5	47,3
Tyskland	236	62,3	58,4
UK	27	17,9	15,5
I alt	1519	753,7	631,5

Ud over disse finansieringsmuligheder findes der mere specifikke mekanismer som f.eks. de lån, der er hjemlet i henhold til EKSF-traktatens artikel 56 (Bilag 7).

2.2.1.2. Bedre kommunikation - "Tværeuropæiske Net"

Inden for rammerne af afsnit XII i Traktaten om Den Europæiske Union¹³⁹ og hvidbogen om vækst konkurrenceevne og beskæftigelse¹⁴⁰ nedsatte Kommissionen to ekspertgrupper, som skulle fremsætte forslag om de tværeuropæiske net: "Christophersen-gruppen", der bestod af repræsentanter for stats- og regeringscheferne om transport-, energi- og miljøinfrastrukturnet, og "Bangemann-gruppen", der bestod af ledende skikkelser fra telekommunikationsindustrien, skulle gøre sig overvejelser om informationsstrukturer og "informationssamfundet".

Udpegningen af og den finansielle støtte til prioriterede projekter og foranstaltninger vedrørende transport, telekommunikation og miljøinfrastruktur forventes at være til stor gavn for turismen. "Netværk er det indre markeds pulsårer"¹⁴¹, og turismen er en industri, der er stærkt afhængig af såvel vej-, jernbane- og lufttransport, telekommunikationsinfrastrukturer til overførsel af online turistinformationer og reservation og markedsføring, som som miljømæssige infrastrukturer, en forudsætning for en bæredygtig udvikling af turismen. Energienetværk forventes at gavne turismen indirekte, hovedsagelig ved at reducere de udgifter, som europæiske økonomier har til levering af de nødvendige energiforsyninger, og dermed sikre den gnidningsløse drift på lang sigt.

2.2.1.3. Transportfaciliteter

Transport udgør et væsentligt element i turismeindustrien og de foranstaltninger, der træffes i denne sektor har en betydelig indvirkning på udviklingen af turisme.

¹³⁹ EFT C 191 af 29.7.1992, s. 25.

¹⁴⁰ Hvidbogen "Vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse - Udfordringer og veje ind i 21. århundrede.

¹⁴¹ Idem

Hvidbogen om den fælles transportpolitik's fremtidige udvikling, som Kommissionen godkendte den 2.12.1992, er fortsat referenceramme for fællesskabets aktiviteter på dette område, idet den foreslår en global metode rettet mod udviklingen på den ene side af integrerede systemer til kombineret transport, som tager hensyn til miljøet, idet man tager højde for de europæiske borgeres krav om pålidelighed, sikkerhed og komfort, og på den anden side tværeuropæiske netværk som byder på gunstige mobilitetsrammer for alle.

- *Aktioner og foranstaltninger på transportområdet med indvirkning på turismen*

I overensstemmelse med principperne for den fælles transportpolitik, nemlig individets mobilitet og valgfrihed under visse betingelser og inden for rammerne af en bæredygtig udvikling, fortsatte Unionen i 1994 sin aktion på dette område.

Tværeuropæiske transportnet

Kommissionen forelagde den 7.4.1994 et forslag¹⁴² for Rådet, som sigter mod at opstille retningslinier for målsætningerne, de prioriterede områder samt de store linier i de planlagte aktioner til gennemførelse af tværeuropæiske netværk. Desuden identificerer dette forslag nogle projekter af fælles interesse, hvis gennemførelse skal bidrage til udvikling af nettet. Dette forslag tager sigte på at erstatte de transportmådeorienterede planer, som var indeholdt i de beslutninger, som Rådet vedtog den 29.10.1993, der udelukkende drejede sig om etablering af et transportnet ad veje, ad vandveje og for kombineret transport. Disse retningslinier omfatter jernbaner, havne, lufthavne såvel som informationssystemer og forvaltning af hele nettet. Forslaget har allerede været genstand for flere drøftelser inden for fællesskabets institutioner.

Lufttransport

Med hensyn til ground handling services (serviceydelser under mellemlandinger) vedtog Kommissionen den 14.12.1994 et direktivforslag, som skulle lette adgangen til markedet og fremme en rimelig konkurrence¹⁴³.

Anvendelsen af den tredje luftfartspakke åbner fortsat nye muligheder for turismen i Unionen. Markedssituationen er stadig meget svingende, og en undersøgelse af fordelingen af ankomster og afgang er i gang. Resultaterne af denne undersøgelse forventes offentliggjort engang i anden halvdel af 1995. Arbejdet for at forbedre situationen med hensyn til administration af lufttrafikken er ligeledes af en vis interesse for turismen.

Edb-reservationssystemer

Kommissionen har ved overvågning af anvendelsen af den adfærdskodeks, der gælder for edb-reservationssystemer¹⁴⁴, og som en følge af flere klager, hvori det hævdes, at de tariffer, der opkræves af S.I.R. ikke er i overensstemmelse med dispositionerne i kodeksens artikel 10, fundet anledning til en nøjere overvejelse af principperne for tariffer. En arbejdsgruppe som består af de interesserede parter (repræsentanter for luftfartselskaber, rejsebureauer og S.I.R.), er blevet nedsat og har holdt møde for at

¹⁴² KOM(94) 106 endelig udg., EFT C 220 af 8.8.1994 s. 1.

¹⁴³ KOM(94) 590 endelig udg.

¹⁴⁴ Rådets forordning nr. 3089/93 af 29.10.1993, som ændrer forordning nr. 2299/85.

undersøge den nuværende situation og eventuelle udviklinger. Ligeledes er der iværksat en undersøgelse med henblik på en forståelse af, hvorledes de forskellige tariffer invirker på de pågældende virksomheder, og udviklingen af denne følges direkte af medlemmerne i arbejdsgruppen. Resultaterne af undersøgelsen ventes i anden halvdel af 1995.

Sikkerhed om bord i transportmidler

- Direktiv 94/58 EØF af 22.11.1994¹⁴⁵ om minimumsuddannelsesniveaut for søfartserhverv, navnlig artikel 8, stk. 1 og 2, fastsatte forskrifter for kommunikation om bord på passagerskibe.
- Direktiv 94/56 af 21.11.1994¹⁴⁶ fastsatte de grundlæggende principper for undersøgelse af flyhavarier og flyvehændelser inden for civil luftfart. Undersøgelsesteknikken, som den forudses i direktivet, har ikke til formål at fastslå fejl eller at placere ansvaret men at hente oplysninger, som kan tænkes at forebygge flyvehavarier og flyvehændelser og således efterkomme sikkerhedsanbefalingerne.
- *Budgetmæssig redegørelse for de aktioner, der er iværksat på transportområdet med indvirkning på turismen*

Politik om transportinfrastrukturer

I perioden 1982-1994 blev et beløb på 1,088 mio. ECU hensat til iværksættelse af en politik om transportinfrastrukturer, hvorefter den samlede investering beløber sig til 15 mia. ECU. Selv om indvirkningerne på turismen ikke kan måles, er det klart, at denne politik har en ikke ringe indvirkning på fremmet af infrastrukturer af europæisk interesse.

I perioden 1993-94 var det juridiske grundlag for handlingsprogrammet på området transportinfrastruktur (budgetpost for tværeuropæiske net) Rådets forordning (EØF) nr. 1738/93 af 25.6.1993 vedrørende iværksættelse af et handlingsprogram på området transportinfrastrukturer med henblik på gennemførelsen af det indre marked for transport. Denne forordning var en udvidelse af den trårlige forordning fra 1990, og sikrede en opfølgning af retningslinierne for programmet om transportinfrastrukturer både på det politiske og på det budgetmæssige niveau. Forordningen udløb den 31.12.1994. Den spillede en rolle som overgangsordning og sikrede kontinuiteten mellem det handlingsprogram, der var iværksat ved forordning 3359/90 og ikrafttrædelsen af en ny forordning, som Kommissionen forelagde Rådet 2.3.1994¹⁴⁷ for sektorerne transport, energi og telekommunikation. Denne forordning har til formål, på baggrund af artikel 129 i traktaten om Den Europæiske Union, at skabe et retligt grundlag for Fællesskabets finansielle interventioner vedrørende iværksættelse af tværeuropæiske net. De planlagte interventioner for de transeuropæiske transportnet beløber sig til 1.868 mio. ECU for perioden 1994-1999.

¹⁴⁵ EFT L 319 af 12.12.1994 s. 28.

¹⁴⁶ EFT L 319 af 12.12.1994 s. 94.

¹⁴⁷ KOM(94) 62

COST-aktionerne

Fire aktioner, for hvilke Kommissionen stiller det administrative og tekniske sekretariat til rådighed, er i øjeblikket under gennemførelse. Det tilsvarende finansielle bidrag beløber sig til mellem 400.000 og 60.000 ECU/år/aktion.

Det drejer sig om:

- *COST 317: De samfundsøkonomiske virkninger af tunnellen under Kanalen.*
Udvikling af en metodologi til observation af de samfundsøkonomiske virkninger af en transportinfrastruktur af stort omfang.
- *COST 318: Vekselvirkning mellem lufttransport og jernbanetransport med højhastighedstog.*
Analyse af vekselvirkninger og komplementaritet samt påvisning af fordele, som udspringer heraf for brugerne og samfundet.
- *COST 322: Busser med nedsænket gulv.*
Udvikling af licitationsbetingelser for køretøjer og holdepladser, navnlig med henblik på personer med nedsat førerlighed.
- *COST 328: Strategi for integrering af infrastrukturnet i Europa.*
Forskning i samfundsøkonomiske evalueringsmetoder af europæiske infrastrukturer, hvorved der tages højde for indbyrdes drift og forbindelser af transportnet.

2.2.2. Den eksterne dimension

Inden for rammerne af den politik for økonomisk, finansielt og teknisk samarbejde, som Kommissionen fører i tredjelandene, har turismen kunne drage nytte af især de instrumenter, som er iværksat for at samle operatørerne i den private sektor om aktioner af fælles interesse såvel for Fællesskabet som for deltagerlandene.

Inden for rammerne af programmet for etablering af fælles virksomheder (European Community Investment Partner-ECIP), der blev startet i 1988 for at fremme direkte investeringer i europæiske virksomheder i udviklingslandene i Asien, Latinamerika og middelhavsområdet, indskyder Fællesskabet en finansiell støtte, som er tilpasset forskellige faser af oprettelsen af en "joint-venture"-virksomhed. For perioden 1989-1994 er der udvalgt 25 projekter vedrørende turisme til et beløb på cirka 2,9 mio. ECU (Bilag 8).

De projekter, der er finansieret i 1994, drejer sig om opsøgning af samarbejdspartnere til udvikling af forretnings- og konferenceturisme i Marokko og til fremme af en turisme, som respekterer miljøet, samt eventyrturisme i Sydafrika.

2.2.2.1 Etablering af netværk i middelhavsområdet

Inden for rammerne af det decentraliserede samarbejde i programmerne MED URBS (beskæftigelsesnetværk i lokalsamfund) og MED CAMPUS (universitetsnetværk) har nogle projekter kunnet startes op inden for turismesektoren med henblik på udvikling af aktioner for uddannelse, teknisk bistand eller overførsel af knowhow mellem operatører på de to sider af Middelhavet. Tre projekter med fællesskabsfinansiering på 538.000 ECU er iværksat inden for rammerne af MED URBS i 1994.

MED-URBS

Projekt	Målsætninger	Partnere	Beløb	
			I alt	Heraf EF
Coast Map Udvikling af økonomien og turisme	Overførsel af knowhow og erfaringer, udvikling af nye ideer, gennemførelse af projekter i praksis og etablering af varige forbindelser med henblik på: - udvikling af nye markeder - udarbejdelse af en strategi for økonomisk udvikling - fremme af kvalitetsprægede tjenester i turismesektoren.	Limassol CYPERN SivomCap Corse FRANKRIG Regione Campania ITALIEN Mate-Asher Conseil Régional	300.000	200.000
Pharos Turismeorienteret udvikling	- Fremme af nye former for kulturturisme. - Konsolidering af nettet af lokalsamfund, som har en aktiv interesse i udviklingen af kulturturisme. - Etablering af en procedure til udarbejdelse og opbygning af turisme-kulturelle produkter. - Formidling af resultater af netværksarbejdet og pilotprojekter.	Dun Laoghaire IRLAND Lakatamia CYPERN	200.000	160.000
Sealink Nepon Udvikling af økonomien og turisme	Opnåelse af et bedre forhold havnen og byen imellem samt lokale myndigheders engagement i havneadministrationen. Blandt målsætningerne om et netværk ligeledes overførsel af knowhow m.h.t. kontrol med den forurening, der forårsages af havneaktiviteterne og undersøgelse af en integrering af havnen i byens økonomiske og sociale udvikling.	Bremen TYSKLAND Patras GRÆKENLAND Ashdod ISRAEL Haifa ISRAEL Brindisi ITALIEN	280.000	178.000

EUROMED

Inden for rammerne af EUROMED kan turismen i 1994 få gavn af 431.000 ECU til finansiering af 5 samarbejdsprojekter mellem universiteter.

Projekt	Målsætninger	Partnere	Beløb	
			I alt	Heraf EF
"Tourisme durable" i Egypten	- Udarbejdelse af retningslinier til støtte for udviklingen af SanSina, med hensyntagen til forslaget om marinaen ved Al Homayera og lufthavnen ved Ras Naqab. - Anvendelse af retningslinierne for SanSina til udarbejdelse af andre understøttende retningslinier og anbefalinger for den fremtidige udvikling af turistcentre i regionen ved Det Røde Hav. - Udvikling af mekanismer til en opfølgning af udviklingen i SanSina, opbygning og opfølgning af operationer, og sikring af langsigtet levedygtighed. - Oplysning om de anvendte metoder ved udarbejdelse og anvendelse af retningslinier såvel som udviklingsmodellen for så vidt angår modellen for udvikling af turistcentre i andre udviklingslande.	University of Alexandria EGYPTEN Centre hautes Etudes Touristiques FRANKRIG	150.000	60.000
Teacher Training	Fornylelse af uddannelsesprogrammer; opbygning af uddannelsesrammer på grundlag af nye ideer om forvaltning, servicekvalitet og metodologi. Produktion af data til brug for undervisere og turismeerhvervets udøvere i deres aktiviteter.	Université des Iles Baléares SPANIEN Sheffield Hallam University DET FOREN.KONGE RIGE	105.520	79.140
Unimed	Hovedmålsætningerne er: - En forbedring af projekter, baseret på energiøkonomierne i de pågældende middelhavslande. - En forbedring af cost-benefit-analyser for nye og varige energikilder. - En forbedring af den rationelle og effektive energianvendelse med hensyntagen til miljøaspekterne. - En forbedring af tendenserne i anvendelsen af nye og varige energikilder i det eksisterende energisystem. - En forbedring af tværnationale projekter og programmer, baseret på middelhavslandenes engagement i forskning og innovation	Université de Provance FRANKRIG University of Ancona ITALIEN Ecole Mohamedia d'ingénieurs MAROKKO Faculté de Sciences Semailia MAROKKO University Al. Baath SYRIEN	187.190	112.310

Projekt	Målsætninger	Partnere	Beløb	
			I alt	Heraf EF
Unimed	Målet er at uddanne 20 eksperter i de anvendte metodologier ved planlægning, indvinding og beskyttelse af Middelhavets kystzoner. Disse eksperter skal være i stand til at bedømme mulighederne i sådanne interventioner.	Epau ALGERIET University of Tiziouzou ALGERIET Gent Universiteit BELGIEN Ecole Nation. Sup. du paysage FRANKRIG University of Rome ITALIEN University of Venice ITALIEN University of Malta MALTA Universidad Complutense de Madrid SPANIEN	200.000	120.000
Eromed Tourism	Projektets målsætning er at etablere et samarbejdsnet mellem højere læreanstalter i EF og middelhavslandene med henblik på uddannelse, bevidstgørelse og øget kendskab til erfaringer, problemer og løsninger på den kulturelle og økologiske turisme på lang sigt hos personale inden for handel, myndigheder og universiteter samt studerende.	University of Cyprus CYPERN University of Alexandria EGYPTEN Università di Bergamo ITALIEN University of Tunis TUNESIEN University of Surrey UK University of Wales UK	150.000	60.000

2.2.2.2. *Turismens bidrag til fredsprocessen i Mellemøsten*

Arbejdsgruppen om den regionale økonomiske udvikling (REDWG), ledet af Kommissionen, har i erkendelse af turismens rolle som en faktor i den økonomiske udvikling i Mellemøsten og som bidrag til fredsprocessen gennemført "Copenhagen Action Plan", der skitserer et antal forskellige projekter og medtager turisme blandt ni aktivitetssektorer.

Et tilsynsførende udvalg, som skulle overvåge alle aktiviteter i forbindelse med denne aktionsplan, blev i maj 1994 nedsat under formandskab af REDWG-dirigenterne og med samarbids partnere fra Egypten, Israel, Jordan og Palæstina samt alle andre regionale partnere og med deltagelse af medsponsorer og medorganisatorer. Et af de fire underudvalg er nedsat specielt med henblik på turisme. Efter Casablanca-konferencen gennemgik turismeudvalget forslag fra de regionale samarbids partnere til etablering af en turismeinstans for Mellemøsten, som f.eks. et regionalt turistråd eller en sammenslutning af både offentlige og private sektorer.

TURISMEAKTIONER DEFINERET UNDER "COPENHAGEN ACTION PLAN"

Sponsor	Emne	Status
Japan	Workshop om regionalt samarbejde inden for turisme (nummer 1)	6/7.2.1994 - Cairo
Japan	Workshop om regionalt samarbejde inden for turisme (nummer 2)	27/28.11.1994 - Cairo
Japan	Workshop om regionalt samarbejde inden for turisme (nummer 3)	28/30.3.1995
Japan	Seminar om strategier til fremme af små og mellemstore virksomheder, herunder virksomheder med tilknytning til turismen	16/29.1.1995 - Cairo
Japan	Regionalt fælles tiltag for markedsføring af Mellemøsten	Spring 1995 - Japan
EF	Workshop om europæiske turoperatører og regionale turismearrangører	23/25.1.1995 - Aqaba
USA	Workshop om amerikanske turoperatører og regionale turismearrangører i Egypten	28/29.1.1994 - Cairo
Schweiz	Gennemførlighedsundersøgelse om regional uddannelse af hotel- og turismepersonale	afsluttet

2.2.2.3. *Forbindelser med landene i Central- og Østeruropa*

PHARE¹⁴⁸ fortsatte i 1994 sine programmer for turismeudvikling i Albanien, de baltiske lande, Polen og Rumænien. Disse programmer, som for størstedelens vedkommende blev iværksat i 1992 og 1993 tager sigte på at behandle grundlæggende spørgsmål vedrørende institutionelle strukturer, udvikling af en serviceminded mentalitet og forbedring af servicekvaliteten. Dette følges op af reklamekampagner. Programmerne varierer fra land til land, afhængigt af lokale forhold og de prioriteringer, som opstilles af myndighederne i partnerskabslandene.

Det samlede PHARE-budget for 1994 var på 975 mio. ECU, hvilket bragte den samlede støttepakke siden starten i 1990 op på 4,275 mio. ECU. Heraf er det samlede

¹⁴⁸ Rådets forordning nr 3906/89, EFT L 375, s. 11, 1989.

beløb, der er afsat til turismeudvikling, på omkring 29 mio. ECU. Albanien har modtaget 1,2 mio. ECU, de baltiske lande 1,8 mio. ECU, Bulgarien 4 mio. ECU (PHARE-bevillingen for 1993 er ikke udbetalt endnu på grund af manglende lokal enighed), Polen 12,5 mio. ECU og Rumænien 9,5 mio. ECU.

I 1994 fortsatte programmerne i følgende lande:

- *Albanien*

Under Udviklingsprogrammet for den Private Sektor 1993 iværksatte PHARE et projekt, der beløb sig til 1,2 mio. ECU, til udvikling af turisme i lille målestok i den sydlige region af Albanien. Projekterne, som fortsat er i gang, omfatter oprettelse af et totalengagement på 800.000 ECU og mulighed for teknisk bistand til iværksættere ved udarbejdelse af låneansøgninger.

- *De baltiske lande*

I 1992 undersøgte man, hvilke krav turismeudvikling stille. I begyndelsen af 1993 fulgte et toårigt program (1,8 mio. ECU), der hovedsagelig er fokuseret på 4 aspekter:

- styrkelse af institutioner med henblik på at fastlægge de mest egnede institutionelle rammer og organisatoriske strukturer (det relevante ministerium har ansvaret for udarbejdelse af en politik og den nationale turismemyndighed står for den driftsmæssige gennemførelse)
- udvikling af arbejdskraft med henblik på bedre kvalitet i ledelse og færdigheder inden for industrien (uddannelseskurser)
- produktudvikling med henblik på at målrette industriens udvikling (kvalitetskontrol med licens til og klassifikation af hoteller, restauranter og logi med morgenmad; udvikling af regionale informationssystemer)
- markedsføring af turisme på de største kildemarkeder (produktion af reklamebrocurer, deltagelse i messer, undersøgelser af efterspørgselen på det europæiske marked, af de rejsendes motivation og udgiftsniveau med henblik på udarbejdelse af en markedsstrategi).

Endnu et program for de tre lande er planlagt til iværksættelse ved udgangen af 1995 (bevillingen på 1,5 mio. ECU skal tages fra PHARE's budget for 1995).

- *Polen*

1992-programmet Tourin I, udløber ved udgangen af juni 1995. Nøgleelementerne i den tekniske bistand var styrkelse af institutionerne, uddannelse af sektorens personale, udarbejdelse af en udviklingsstrategi for national turisme og iværksættelse af reklamekampagner.

Alle elementer var grundlæggende vellykkede, men på grund af forsinkelser med forberedelse af en strategi vil reklamekampagnerne først løbe af stablen senere i 1995. Navnlig er uddannelsen af sektorens personale (både den offentlige og den private sektor) og institutionel udvikling blevet højt værdsat af de polske myndigheder.

Tourin II, der opstod af PHARE-midler for 1993, begyndte sine aktiviteter med en meget grundig behovsanalyse og programudformningsfase. Tourin II består af fire

hovedelementer: edb-reservationssystemer, bistand til trafikanter, udvikling af turisme i landdistrikter og gennemførelse af den strategi, der blev udarbejdet under TOURIN I.

De første to er yderst tekniske emner, der kræver grundig viden om edb- og telekomsystemapplikationer til brug for turisme. Turisme i landdistrikter er en "kerne"-turistaktivitet, der består af flere delkomponenter, herunder indlogering i landdistrikter, aktivitetsturisme, miljøturisme og identificering af en lang række beslægtede små infrastrukturprojekter. Gennemførelse af strategien omfatter en større institutionel omorganisering både på centralt og lokalt niveau (herunder planlagt nedsættelse af et turistråd) og rant praktiske tiltag i flere regioner med henblik på udvikling af en række turismeprøduktur i overensstemmelse med lokale forhold.

- *Rumænien*

Det første turismestøtteprogram for Rumænien startede i 1993 og afsluttes medio 1995. Dets budget på 4,5 mio. ECU er øremærket til fire aktiviteter: Institutionel udvikling (bistand til turismeministeriet) udvikling af arbejdsstyrken (uddannelse og omskoling), produktudvikling (identificering og indplacering af produkter) samt markedsføring (reklamemateriale, turismemesser, reklamekampagner).

Endnu et program, med start medio 1995 og udløb i 1996, er blevet udarbejdet (til en værdi af omkring 5 mio. ECU af PHARE-midler for 1995). Det vil forsat støtte turismeministeriet, men også omfatte nogle decentraliserede, regionale aktiviteter som f.eks. udvikling af turismen i landdistrikter eller styrkelse af private sammenslutninger af iværksættere i turismeindustrien. Der vil blive etableret forbindelser til andre PHARE-programmer henvendt til SMV'er og regionaludvikling.

- *Beslægtet aktivitet*

Turismen behandles også gennem flere PHARE-programmer, som f.eks. SMV-udvikling, regionaludvikling og investeringsfremme. I Ungarn er interessen for investeringer f.eks. blevet rettet mod udviklingsplaner for hotel-/butikskomplekser.

Som et resultat af den kommunikationsproces, der er etableret mellem Kommissionen og Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling, var det muligt til den støttestrategi, der var udviklet for turismen i Ukraine, at trække på generelle målsætninger, som var udstukket i Rådets afgørelse 92/421/EØF, hvormed hensigten var at opnå en afbalanceret, bæredygtig og kvalitetspræget turismeudvikling. Lignende konsultationer blev afholdt med de baltiske lande og Polen.

2.2.2.4. Udvikling og samarbejde

De nuværende rammer for AVS/EU-udviklingssamarbejdet, som er afstukket i den internationale bistands- og handelsaftale, Lomé-konvention IV, og finansieres gennem midler fra Europæisk Udviklingsfond, og ikke gennem EU's almindelige årsbudget, anerkender turismen som en faktor i den økonomiske udvikling.

Turismen udgør på grund af den dårlige koordinering af industrien og dens fragmentariske og uens karakter en stor udfordring i forbindelse med udvikling. Det er og bliver imidlertid en industri i udvikling, men hvis den får lov at vokse uhindret i disse udviklingsregioner, vil den kunne anrette varig skade med en lang række økonomiske, miljømæssige, sociale og kulturelle indvirkninger. For at kunne være en

bæredygtig faktor i den økonomiske udvikling kræver turismeudvikling og -fremme i disse regioner særlig opmærksomhed.

Den fjerde Lomé-konvention anerkender sektorens betydning ved at afsætte et særskilt kapitel til turismen. Artikel 121 og 122 omfatter bestemmelser vedrørende de fire hovedområder for sektorstøtte: menneskelige ressourcer og udvikling af institutionelle rammer, produktudvikling, markedsudvikling og værktøjer til overvågning af og incitament til sektorudvikling i form af forskning og information.

Desuden er turismen dækket af artikel 138, som hjemler operationer af regional karakter inden for handel og servicefagene, og er blandt de sektorer, som kvalificerer sig til støtte fra EIB til produktive programmer og projekter. Endelig kræver en fælles erklæring, at der lægges mere vægt på udvikling af handel og servicefag, herunder turisme¹⁴⁹.

Skønt den ikke er højt prioriteret i alle AVS-lande, er den for et stigende antal blevet en af de vigtigste kilder til fremmed valuta og beskæftigelse. For lande, som har et begrænset eller slet intet industrigrundlag, tilbøjelighed til primær vareproduktion og begrænset potentiel for diversificering eller udvikling på andre områder, men som har visse fordele i form af beliggenhed, klima, landskab, naturlige eller kunstige aktiver samt en relativt billig arbejdsstyrke, er der som regel noget, der taler til fordel for en vis grad af turismeudvikling.

Under Lomé IV førte sektorstøtten til udarbejdelse af fuldt integrerede turismeprogrammer i det Karaibiske Hav, Stillehavet og Det Indiske Ocean, hvor de også spiller en rolle for fremme af regionalt samarbejde og integration. De prøver alle sammen at opnå en langsigtet bæredygtig vækst i turistankomster fra europæiske og andre markeder. Tilvejebringelse af midler til initiativfremmende statsstøtte til turoperatører og anden markedsbaseret aktivitet suppleres af bistand i form af politikker, turismeuddannelse og -opklæring, forskning og statistikker. Deltagelse i turismemesser, som tidligere blev finansieret separat, er nu en integreret del af denne seneste generation af programmer. Aktiviteter i Afrika er endnu ikke af sammenlignelig størrelseorden.

De foranstaltninger, der er iværksat i perioden 1990-1994, er opstillet i Bilag 9 og viser, at den samlede forpligtelsesbevilling for denne periode beløber sig til i alt 78.026 mio. ECU.

3. TURISMERESSOURCER

3.1. ARKITEKTONISK OG KULTUREL ARV

Den kulturelle turisme i Europa er et vigtigt aspekt af de udbudte turismeprodukter. Den kræver, at der tages hensyn til de forskellige dimensioner (sociale, økonomiske, kulturelle og økologiske) af dens udvikling. Øget opmærksomhed på de virkninger af besøgspresset på historiske bymidter, som igen har en indvirkning på

¹⁴⁹ Se Bilag XX om Lomé-konventionen.

byplanudviklingen, har givet anledning til, at der ofres mere opmærksomhed på behovet for at gennemføre foranstaltninger vedrørende styring af besøgene.

På trods af en øget udvikling af kulturturismepolitik og større erkendelse af den økonomiske og sociale betydning findes der i øjeblikket ikke nogen omfattende gennemgang af emnet. Tidligere arbejde har i en vis grad været tilbøjeligt til at understrege enten turismen eller det kulturelle aspekt af emnet, men kun sjældent behandles begge dele samtidig på en integreret måde. Men i øjeblikket fremkommer der forslag, som giver mulighed for, at de to spørgsmål (kultur og turisme) i det mindste i højere grad kan supplere hinanden i udviklingen.

3.1.1. Kulturelle aktioner

Som efterfølger til Antwerpen i 1993 blev Lissabon udpeget til Kulturbby 1994. Således blev den gjort til samlingssted for kulturelle begivenheder og kulturelle udvekslinger mellem befolkningerne i Europa.

1994-programmet "Kalejdoskop-planen" blev iværksat den 17.8.1994¹⁵⁰ for at skaffe midler til projekter for kulturelle aktioner og begivenheder på følgende områder: scenekunst, bildende kunst, kunstindustri, multimediekunst, bøger og læsning, arkitektur, kulturarv og historie. Af de 1000 projekter, der blev foreslået til dette program i 1993, blev march 1994 af en uafhængig jury udvalgt til gennemførelse i 1994 med samfinansiering på højst 25 %.

Kunsten indtager en ganske enestående plads i europæisk kultur, ikke blot i form af arv, men også i form af levende populær kultur. De udgør ofte en meget stor turistattraktion og inddrager også en kraftig infrastruktur til støtte. At holde denne kultur i live og intakt er vigtigt, ikke blot for den kulturelle velfærd blandt Europas befolkninger, men også som et vigtigt aspekt af Europas turismeinfrastruktur.

På kulturområdet blev der i 1994 udarbejdet to forslag til Europa-Parlamentets og Rådets beslutninger: Kalejdoskop 2000¹⁵¹, et program til støtte for kunstneriske og kulturelle arrangementer med en europæisk dimension (Bilag 10), og et forslag til et program til støtte for den kulturelle arv i Europa, "Raphael".

3.1.2. Bevarelse af den arkitektoniske arv

Fællesskabsaktioner til bevarelse af den kulturelle og arkitektoniske arv blev fortsat udviklet på grundlag af Rådets resolution af 13.11.1986 om bevarelse af Europas arkitektoniske arv¹⁵², der blev forstærket af bestemmelsen om kultur i artikel 128 i Traktaten om Den Europæiske Union¹⁵³.

¹⁵⁰ EFT C 227 af 17.8.1994, s. 12.

¹⁵¹ KOM(94) 356 endelig udg., Bruxelles 27.7.1994 (94/0188(COD))

¹⁵² EFT C 320 af 13.12.1986, s. 1.

¹⁵³ Forskningsteknologier, som supplerer disse aktioner er belvet udviklet inden for rammerne af programmerne for forskning og teknologisk udvikling (se Bilag 11) inden for miljøbeskyttelse og bevarelse af den europæiske kulturarv.

I 1994 støttede man følgende aktioner:

1	Pilotprojekter	ECU	4,095,000	
2	Symbolsk Aktion	ECU ECU ECU	400,000 300,000 250,000	Akropolis Athos Chiado
3	Tilskud til undersøgelser	ECU	400,000	
4	Bevidsthedsskabende aktioner	ECU	1,500,000	
5	Campus for europæisk arv	ECU	250,000	
I alt for 1994		ECU	7,195,000	

Pilotprojekter

Hvert år udvælger Udvalget om Kulturelle Anliggende et nyt arkitektonisk tema, som er udgangspunkt for den støtte, der ydes under ordningen til bevarelse af den europæiske arkitektoniske arv. I 1994 blev der givet finansiell støtte til 61 pilotprojekter (ud af i alt 537 ansøgninger) til bevarelse af historiske bygninger og anlæg for scenekunst¹⁵⁴. Indkaldelsen af forslag, der blev offentliggjort i EF-Tidende, indeholder udvælgelseskriterierne, og udvælgelsen foretages af en jury af uafhængige eksperter. De projekter, der modtager støtte, skal for Kommissionen forelægge en rapport om udviklingen og om færdiggørelse af restaurerings- og bevaringsarbejder.

Det forventes, at en rapport om 1993-projekterne, hvis tema var "Haver af historisk interesse" vil være klar i 1995. Rapporten skulle give en vurdering af den sociale og økonomiske indvirkning af projektresultaterne. I 1994 afslørede en beskæftigelsesundersøgelse, der blev gennemført af de 66 pilotprojekter, der modtog støtte i 1993, at der som resultat af disse projekter var skabt 1074 jobs.

Symbolske aktioner

Siden 1983 har Fællesskabet støttet restaurerings- og bevaringsarbejde på europæiske monumenter og lokaliteter af stor historisk betydning, nemlig Akropolis og klostrene på Athos-bjerget i Grækenland og Chiado-distriktet i Lissabon, som alle er betydningsfulde turistattraktioner. Lederne af disse projekter rapporterer hvert år til Kommissionen om deres aktiviteter.

Tilskud til videreuddannelse inden for bevarelse og restaurering

Bevarelse og restaurering af den arkitektoniske og kulturelle arv kræver specialistuddannelse på området. Således ydede EF støtte til syv konservatorinstitutter i form af tilskud til videreuddannelse af arkitekter, arkæologer, kunsthistorikere, byplanlæggere og håndværkere.

Bevidsthedsskabende aktion

Med henblik på at øge bevidstheden om de problemer, der er forbundet med kulturarven og Kommissionens reaktion på disse problemer, ydes der støtte til en række udstillinger, seminarer og konferencer. Yderligere uddeles hvert andet år et

¹⁵⁴ EFT C283 af 11.10.1994 s. 7.

bloktilskud til en europæisk arkitekturpris - Mies van der Rohe-prisen - for fremragende moderne arkitektur. Mies van der Rohe-stiftelsen administrerer prisen, og vinderen vælges af en uafhængig jury.

RAPHAEL

På grundlag af en anmodning fra Rådet udarbejdede Kommissionen et forslag til et direktiv om en tredje kulturel fællesskabsaktion, Raphael-programmet, med henblik på at fremme og støtte medlemsstaternes aktioner til gavn for kulturarven og formidling af viden om de europæiske folks kulturer. Med et foreslået budget på 67 mio. ECU er det hensigten, at det femårige handlingsprogram skal skabe incitamenter og stimulere interessen. Idet man overholder nærhedsprincippet vil RAPHEL yde finansiell støtte til cirke 300 innovative kulturprojekter med en europæisk dimension, som dækker alle kulturarvdiscipliner og er baseret på et ægte europæisk samarbejde. Programmets fem hovedområder er udbredelse af kulturarven i Europa, udvikling af netværk og partnerskaber, adgang til kulturarven, forsker- og specialistuddannelse for sektorens udøvere og samarbejde med tredjelande og internationale organisationer (Bilag 11). I betragtning af at europæisk turisme i det store og hele er afhængig af både den naturlige og den kulturelle arv, forventes det, at dette program, hvis det bliver vedtaget, vil have en meget væsentlig supplerende virkning på udviklingen af kulturturisme.

3.2. *DET NATURLIGE OG DET MENNESKESKABTE MILJØ*

Artikel 2 i Traktaten om Den Europæiske Union refererer til fremmet af "en harmonisk og afbalanceret udvikling af den økonomiske virksomhed i Fællesskabet som helhed, en bæredygtig og ikke-inflationær vækst, som respekterer miljøet..." -det er en forudsætning for al vellykket turismeudvikling, at man bevarer og styrker kvaliteten af det naturlige og det menneskeskabte miljø. Turismen påvirkes af miljøet, og miljøet påvirkes af turismen. En samordnet og koordineret fællesskabsaktion er derfor nødvendig for at opnå fordelene ved bæredygtig turismeudvikling i Europa. Idet Kommissionen opstiller bæredygtig turismeudvikling som et af sine mål har den udviklet aktioner med oprindelse i miljølovgivningen, baseret på det femte miljøhandlingsprogram og med støtte fra visse af Fællesskabets initiativer og finansielle instrumenter. Der er imidlertid behov for mere intensiv handling på mange områder, navnlig med henblik på at undersøge og analysere bedre konsekvenser af turismen for det naturlige og menneskeskabte miljø og finde den rigtige balance mellem bæredygtighed og turismeudvikling.

3.2.1. Fysisk planlægning og miljøet

Rådet for fysisk planlægning (Leipzig 21.9.1994) foreslog, at Kommissionen skulle udarbejde en *Europæisk perspektivplan for fysisk planlægning (ESDP)*. Denne perspektivplan skulle udgøre "refleksionsrammer" for medlemsstaterne, idet man skulle undersøge den indbyrdes afhængighed mellem miljø, jordbrug og fysisk planlægning og identificere de territoriale konsekvenser for af grundlæggende målsætninger i EU: økonomisk og social samhørighed og bæredygtig udvikling. ESDP-konceptet er vigtigt for turismeudviklingens fremtid og hænger sammen med den nye mellem- og langsigtede planlægning i Europa, idet den opstiller de generelle rammer for en afbalanceret udvikling af Fællesskabets område¹⁵⁵.

3.2.2. Mod en bæredygtig udvikling

Integrering af krav om miljøbeskyttelse i definitionen og gennemførelsen af fællesskabspolitikkerne er det væsentlige princip i *Fællesskabets femte handlingsplan om miljøet "Mod en bæredygtig udvikling"*¹⁵⁶. Navnlig er den et gennemgående element i Kommissionens aktiviteter, idet man har udarbejdet en række interne regler for at sikre, at der tages hensyn til miljøet på så tidligt et tidspunkt som muligt, når retlige eller andre foranstaltninger udarbejdes. Et vigtigt aspekt af programmet har været indførelsen af princippet "forureneren betaler", der sigter mod at etablere en bedre balance mellem forskellige aktiviteter og miljøbeskyttelse. Turismen er et af de prioriterede områder i dette handlingsprogram¹⁵⁷. I henhold til afsnit 16 i den femte handlingsplan skal der i løbet af 1995 foretages en gennemgang i lyset af nye videnskabelige data og væsentlige undersøgelser af EU-politikker vedrørende industri, energi, transport, landbrug og strukturfonde. Det fornyede program vil køre i perioden 1996-1000 med det formål til fulde at nå de mål, man har sat sig de foregående år. De planlagte udgivelser i løbet af gennemgangen af programmet er:

- 1) Rapporten *Updated State of the Environment*, der skal fremlægges for Europa-Parlamentet og Rådet, og som planlægges og udgives i løbet af andet halvår 1995 af Miljøagenturet, der nu er beliggende i København.
- 2) *Second Progress Report on the Implementation of the Fifth Action Programme*, der også vil blive offentliggjort i løbet af denne periode.
- 3) Mid-term review documenti, som belyser det politiske budskab og fremlægger de konklusioner, der kan drages af gennemgangen, ovennævnte dokumenter og andet relevant materiale.

3.2.3. Miljølovgivning

Den nugældende miljølovgivning er udførligt præsenteret i sidste års beretning om "Fælles aktioner med indvirkning på turismen"¹⁵⁸. De vigtigste udviklinger i 1994 præsenteres nedenfor:

¹⁵⁵ "Europa år 2000 - fremtidsudsigterne for udviklingen i Fællesskabets område" ISBN 92-826-9098-9, Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer.

¹⁵⁶ KOM(92) 23 endelig udg., 27.3.1992, bind 1-3.

¹⁵⁷ Se endvidere KOM(94) 74 af 6.4.1994, kapitel III-10.

¹⁵⁸ KOM(94) 74 endelig udg. af 6.4.1994

Badevand

I forbindelse med konklusionerne på Det Europæiske Råd i Edinburgh foreslog¹⁵⁹ Kommissionen en revision af badevandsdirektivet¹⁶⁰ fra 1976, så det bedre kunne tilpasses den nye tekniske viden og nærhedsprincippet. Det nye forslag vil sandsynligvis vedrøre små og mellemstore turismevirksomheder og sikre, at vandkvalitetsproblemer behandles korrekt, når der investeres i turismeinfrastruktur. Samtidig med at der pålægges disse virksomheder begrænsninger og regler, forventes det nye direktiv at gavne det miljø, hvor de fungerer, hvorved man sikrer dem en langsigtet og bæredygtig udvikling.

Forvaltning af kystområderne

Desuden gentog Rådet via en resolution sin opfordring til Kommissionen om at foreslå en fællesskabsstrategi for en integreret forvaltning af kystområderne i Fællesskabet, som - samtidig med at der tages højde for specifikke problemer og potentielt i de forskellige zoner - vil skabe rammer for bevarelse og en bæredygtig udvikling. Som et resultat heraf vil en ny meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet i løbet af anden halvdel af 1995 blive udarbejdet med henblik på en yderligere understregning af behovet for en integreret forvaltningsstrategi for kystområderne.

Vurdering af indvirkningerne på miljøet (E.I.A.)

E.I.A.-direktivet (Direktivet om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet)¹⁶¹ har en kraftig indflydelse på udviklingen af en infrastruktur på mange turismeområder, idet det indfører et sæt kriterier for vurdering af forskellige projekters indvirkning på miljøet. I april 1994 fremsatte Kommissionen et "forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 85/337/EØF om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet"¹⁶². I henhold til dette forslag har man betragtet turisme og fritid som anvendelsesområder for det nye direktiv, idet der fokuseres på:

- a) Anlæg af skiløjper, bobslædebaner, skilifter og anlæg til fremstilling af kunstig sne
- b) Golfbaner og hermed forbundet bygge- og anlægsarbejde
- c) Lystbådehavne
- d) Feriebyer, hotelkomplekser og hermed forbundet anlægsarbejde
- e) Campingpladser
- f) Fritidscentre og kulturelle centre"¹⁶³

Kommissionen har ydet finansiel bistand til udarbejdelse af dokumenter og rapporter om EIA-direktivet. Hensigten med et af disse dokumenter, "EIA-checklisten", er at give en praktisk liste, som vurderingsfolkene kan anvende som en del af deres EIA-oplæring.

Desuden er der påbegyndt arbejde med henblik på fremlæggelse af et forslag til Rådets direktiv om "Strategisk miljøvurdering", som forventes afsluttet ved udgangen af 1995.

¹⁵⁹ KOM(94) 36 endelig udg. af 16.2.1994

¹⁶⁰ EFT L 31 af 5.2.1976

¹⁶¹ EFT L 175 af 5.7.1985

¹⁶² EFT C 130 af 12.5.1994

¹⁶³ EFT C 130 af 12.5.1994

Miljømærker

Et miljømærke¹⁶⁴ er et mærke, der tildeles et produkt som dokumentation for dets kvalitet i miljømæssig henseende. Det miljømærkede produkt har karakteristika, der svarer til andre ikke-miljøvenlige produkter. Forskellen er, at det miljømærkede produkt opfylder visse ekstra kriterier, for at det kan betegnes som miljøvenligt. *Miljømærkeprojekter*¹⁶⁵ tillader mange forskellige producenter at anvende et særligt "Ø"-logo for at synliggøre miljøvenlige produkter. Miljømærke-forordningen omtaler produkter som f.eks. vaskepulver, men omtaler ikke tjenesteydelser som f.eks. turisme. En ekspertgruppe, koordineret af græske og franske institutioner, blev i 1994 med støtte fra Kommissionen nedsat under det græske formandskab med henblik på at undersøge mulighederne for at etablere et lignende miljømærkeprojekt for turisme. Slutproduktet bliver en undersøgelse, der forventes fremlagt i 1995 med anbefalinger til den fornyede gennemgang af miljømærkeforordningen, der er planlagt for 1997.

3.2.4. Bymiljø

Bymiljøet blev undersøgt i Kommissionens grønbog af 1990. Som en opfølgning af grønbogen om bymiljø¹⁶⁶ støtter Kommissionen et europæisk netværk af bæredygtige byer, koordineret af en ekspertgruppe, der udarbejder en rapport, som vil være afsluttet i løbet af 1995. En del af denne rapport vil undersøge kvaliteten af det menneskeskabte miljø, idet man undersøger forholdet mellem turisme- og fritidsrelaterede aktiviteter og kulturarv, historiske centre og videnskabelig forskning.

3.2.5. Finansiell støtte til miljøprojekter

Samhørighedsfonden¹⁶⁷

Dette er en ny fond, der er etableret ved Maastricht-traktaten om Den Europæiske Union som et supplement til strukturfondene for perioden 1994-1999 og med et samlet budget på 13,6 mia. ECU. Formålet med Samhørighedsfonden er at støtte store projekter i Unionens mål nr. 1-regioner på områderne miljø og transportinfrastruktur. Begge områder har nær tilknytning til turisme.

LIFE¹⁶⁸

Gennem LIFE vil der inden udgangen af 1995 blive bevilget i alt 400 mio. ECU til projekter, der er baseret på et partnerskab mellem Kommissionen og medlemsstaterne ifølge bestemte prioriteringer. Den udvalgte samfundsøkonomiske prioritering for 1994 var turisme fokuseret på demonstrationsprojekter vedrørende "fremme af en bæredygtig udvikling såvel som indførelse af nye begreber, der navnlig henleder opmærksomheden på respekt for det naturlige miljø"¹⁶⁹. Inden for disse rammer har LIFE '94 ydet finansiell støtte til atten projekter fra syv medlemsstater (Bilag 13).

¹⁶⁴ Rådets forordning (EØF) nr. 880/92 af 23.3.1992; Kommissionens beslutning af 13.5.1993 om fastsættelse vejledende retningslinier for fastsættelse af omkostninger og gebyrer i forbindelse med Fællesskabets miljømærke.

¹⁶⁵ Rådets forordning (EØF) nr. 880/92 af 23.3.1992

¹⁶⁶ Dokument EUR 12902 af 1990.

¹⁶⁷ Se endvidere kapitlet "Økonomisk og social samhørighed" i denne beretning.

¹⁶⁸ EFT L 206 af 22.7.1992

¹⁶⁹ EFT L 270 af 6.10.1993.

En første LIFE-rapport om arbejdets udvikling blev fremlagt for Rådet og Europa-Parlamentet i 1994, herunder en evaluering af virkningen af alle tidligere finansielle instrumenter som for eksempel ACE, MESPA, NORSPA og ACNAT. Et forslag til en forordning fra Rådet, til ændring af LIFE-forordningen, ventes vedtaget af Kommissionen i løbet af 1995.

Bevidstgørelse på miljøområdet

I forbindelse med kystområder og turisme fik syv pilot/demonstrationsprojekter med relation til information og bevidstgørelse i 1994 støtte fra Kommissionen. Der er afsat finansiell støtte på i alt 650.000 ECU til disse projekter, hvilket udgør et gennemsnit på 47% af det samlede foreslåede budget for projekterne (se tabel 1994 Projekter for Bevidstgørelse på Miljøområdet).

1994 PROJEKTER FOR BEVIDSTGØRELSE PÅ MILJØOMRÅDET

ORGANISATION	STØTTEMODTAGER	TITEL OG BESKRIVELSE AF PROJEKTET	SAMFINANSIERET BELØB (ECU)	% SAMFINANSIERET AF TOTAL
EURONATUR	Est	"The environment in Europe" - kampagne i Central- og Østeuropa for integration af miljøet i landbruget og turismen (kongres-seminarer-nyhedsbreve, brochurer).	101.548	47,5
EURONATUR	D, I, E, GR, Est	"Eco-Islands: sustainable & environmentally friendly development of islands regions, with an emphasis on soft tourism" (pilotprojekt om turisme)	102.235	51
EUROPEAN UNION FOR COASTAL CONSERVATION (EUCC)	NL, GR, P	"European regions for a safe and clean coast": netværk, workshops og konferencer for øget kendskab til forureningsproblemer ved kysten og i havet (lokale og regionale myndigheder, ikke-statslige organisationer, industrien).	92.421	47
EUROPEAN CENTER FOR ECO AGRO TOURISM	Est	"Sustainable tourism on ecological farms (STEF)" - oprettelse af et net af økologiske landbrug, som er åbne for turisme, i Central- og Østeuropa med F, P, GR. Aktiviteter for uddannelse og bevidstgørelse.	99.968	43
COASTWATCH EUROPE	IRL, I, GR, B, E, P, F, UK, DK.	"Environmental information and training pyramid" - udarbejdelse af et sæt informations- og uddannelsesmoduler på miljøområdet, navnlig i turismesektoren.	79.003	50,5
CRÊTES	F, P, E	"Les rencontres méditerranéennes du Karst" - pilotprojekt bestående af 3 seminarer til bevidstgørelse af navnlig operatører i turistbranchen.	84.765	50
FRIENDS OF THE EARTH	MED	"Mediterranean concerted action plan with the tourism industry and local authorities"	90.000	40

3.2.6. Energi politik som påvirker turistmiljøet

Inden for energipolitikens rammer ydes der via særprogrammer som f.eks. THERMIE¹⁷⁰, SAVE¹⁷¹ og ALTENER¹⁷² finansiell støtte til innovative projekter, der har til formål at udvikle alternativ og/eller varig blød energi, idet man reducerer forbruget af traditionel energi og producerer "grønne" energiformer som et bidrag til miljøbeskyttelsen.

¹⁷⁰ EFT L 185 af 17.7.1990

¹⁷¹ EFT L 307 af 8.11.1991

¹⁷² EFT L 235 af 18.9.1993

Nogle af de projekter, som i 1994 blev støttet af Kommissionen har en direkte gavnlig virkning på turismen og dens relevante sektorer. Men det er ikke altid nemt at bestemme udstrækningen af denne gavnlige virkning, eftersom forholdet mellem turisme og energi ofte er af indirekte karakter (Bilag 13). Områder hvor energipolitikken kan have effekt på turismen er:

- indirekte effekter fra energipriser såsom el (air conditioning), varme eller benzin (transport);
- negative effekter på miljøet p.g.a. brugen af energi hvilket indirekte promoverer turismen i visse områder;
- indirekte effekter på turismen p.g.a. konstruktioner (f.eks. el-master) i natur- eller historiske områder.
- investeringen i ny teknologi, som rationaliserer brugen af energi, har direkte gavnlige effekter på miljøet og deraf indirekte for turismen. Turismen kan være godt medel til at fremme denne type investeringer.

*

* * *

Måden, hvorpå turismen spiller ind, enten direkte eller som et værktøj for andre fællesskabspolitikker, er konstant genstand for vurdering. Som det allerede er hævdet og påvist i denne beretning, må man for at nå frem til en global indfaldsvinkel for turismeinterventioner i højere grad lægge vægt på samarbejde og koordinering.

Bortset fra de konkrete resultater, der er opnået¹⁷³, har Rådets afgørelse om en fælles handlingsplan for turismen, om så blot på kort og mellemlang sigt, tjent til at understrege behovet herfor.

En langsigtet strategi er af stor betydning. En sådan strategi, der bygger på de aktuelle resultater og bedre samarbejde og koordination:

- giver et middel til en mere rationel indfaldsvinkel på unionsplan;
- ville være med til at sikre, at de nødvendige betingelser for konkurrenceevnen i Fællesskabets turismeindustri opfyldes;
- kunne muliggøre en mere målrettet anvendelse af de forskellige fællesskabsforanstaltninger i medlemsstaterne med henblik på forbedring af turismeudviklingen i disse lande.

¹⁷³ Det forberedende arbejde med en evalueringsrapport om resultaterne af handlingsplanen (artikel 6 i Rådets afgørelse) blev påbegyndt i 1994.

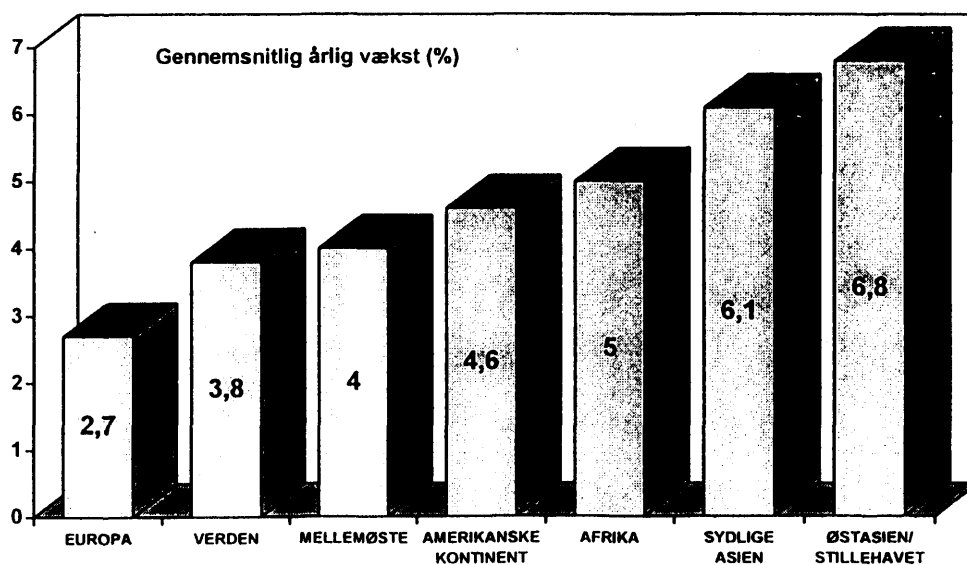
BILAG

**BILAG I HVER REGIONS ANDEL I INTERNATIONALE TURIST-ANKOMSTER OG -
INDTÆGTER PÅ VERDENSPLAN, 1960 - 1994 (i %).**

	1960	1970	1980	1990	1994
AFRIKA					
Ankomster	1.1	1.5	2.6	3.3	3.4
Indtægter	2.6	2.2	2.6	2.0	1.9
AMERIKA					
Ankomster	24.1	23.0	21.6	20.6	20.3
Indtægter	35.7	26.8	24.6	26.6	18.8
ØSTASIEN/STILLE- HAVET					
Ankomster	1.0	3.0	7.4	11.6	14.0
Indtægter	2.9	6.1	8.4	14.9	17.5
SYDLIGE ASIEN					
Ankomster	0.3	0.6	0.8	0.7	0.7
Indtægter	0.5	0.6	1.5	0.8	0.7
EUROPA					
Ankomster	72.5	70.5	65.6	62.1	60.1
Indtægter	56.8	62.0	59.5	53.8	50.0
MELLEMØSTEN					
Ankomster	1.0	1.4	2.1	1.7	1.5
Indtægter	1.5	2.3	3.4	2.0	1.1

Kilde: "Tourism Market Trends Europe", Verdensturistorganisationen (WTO), 1985-1994

TURISTANKOMSTER: REGIONALE VÆKSTRATER 1990-2000

Kilde: "Tourism in 1994-Highlights", WTO

**BILAG 2 IVÆRKSÆTTELSE AF RÅDETS AFGØRELSE 92/421/EOF AF 13.7.1992 OM
EN EF-HANDLINGSPLAN FOR TURISME-BUDGET 1994**

Møntenhed: ECU

31.12.1994

RESSOURCER 1994	
Bevillingsramme 1994	6.000.000
Bidrag EØF 1994	566.400
Overførsel fra 1994	0
I alt i 1994	6.566.400

UDGIFTER I 1994 (FORPLIGTELSESBEVILLINGER)	
Aktioner	Budget godkendt af Styrelsesudvalget for 1994
1. Forståelse/sammenhæng:	
a) Udarbejdelse af fællesskabsstatistikker over turismen	416.233
b) Undersøgelser/Håndbøger:	
-udarbejdelse	725.600
-formidling	145.054
2. Spredning af ferieperioder	122.257
3. Tværnationale aktioner:	
- Den Europæiske Union	129.000
- Central- og Østeuropa / Maghreb	61.100
4. Forbrugere	160.610
5. Turisme med kulturelt sigte	1.093.863
6. Turisme og miljø	390.540
7. Turisme i landdistrikter	43.200
8. Turisme med socialt sigte	0
9. Ungdomsturisme	167.615
10. Uddannelse og oplæring	1.258.813
11. Markedsføring i tredjelande	0
Andet	199.503
Saldo til ikke-indgåede forpligtelser	153.012
Udgifter i alt i 1994	5.066.400
Overførsel > 1995 = Iværksættelse af turismestatistikker	1.500.000
Udgifter i alt (Forpligtelsesbevillinger)	6.566.400

BILAG 3 GENNEMFØRELSE AF RÅDETS AFGØRELSE 92/421/EOF OM EN EF-HANDLINGSPLAN FOR TURISME - DETALJERET OPSTILLING PR. SEKTOR AF UNDERSØGELSER, HÅNDBØGER OG PROJEKTER 1994

UNDERSØGELSER/HÅNDBØGER

LAND	ORGANISATION	EMNE
Portugal	Arthur Andersen & Co., s.a.s.	"Yield Management" i Små og Mellemstore Turistvirksomheder
Frankrig	Horwath France S.A.	Forretnings- og konferenceturisme i EØS.
Italien	Movimento Consumatori (Associazione Autonoma Senza Fini di Lucro)	Praktisk vejledning for turister.
Italien	Centro Turistico Studentesco e Giovanile (C.T.S.)	Ungdomsturisme (Ospitiamo l'Europa).

TURISME MED KULTURELT SIGTE

Deltagende lande ¹⁷⁴	Navn på ledende partner	Projektets titel
A, D, CZ	Gemeinnütziger Verein zur Förderung der Region Sandl - Unteres Mühlviertel	<i>Glas als kulturtouristische Attraktion:</i>
D, B, F, L	Naturfreunde Saarland e.V.	<i>Industriekulturwege in Saar-Lor-Al-Lux / Netzwerk Europäische Kultur der Arbeit (NEKTAR)</i>
N, UK, FIN	SYGNA A/S	<i>Potential of Using New Technology in Cultural Tourism</i>
A, B, DK, F, D, UK, L, NL, P, E, CH	Fédération des Offices du Tourisme des Villes Européennes (FOTVE / FECTO)	<i>Art Cities in Europe</i>
UK, F, I, S	Royal National Institute for the Blind	<i>European Cities within Reach</i>
D, NL, A	BC Brandenburg-Consult GmbH	<i>Minderheiten, Volksgruppen und Kulturtourismus</i>
D, UK, IR, GR, N, NL, DK, FIN, S, IS	Forschungsstelle Niedersächsische Auswanderer in den USA, Universität Oldenburg	<i>Routes to the Roots</i>
S, I, D, F, UK	Agence Européenne pour la Culture	<i>Alliance des Réseaux d'Information et d'Experiences en Europe</i>
S, DK, D, N, FIN	Baltic Tourism Co-operation	<i>BTC Cultural Tourism Project</i>
I, A, CR	Il Quartettone	<i>Itinerari mozartiani in Europa</i>
DK, D, S, N, PL, EST	Fonden FYN.TOUR	<i>Culture-Historical Cruises in the Baltic</i>

¹⁷⁴ Initialer for europæiske lande: A: Østrig, B: Belgien, CH: Schweiz, CZ: Den Tjekkiske Republik, D: Tyskland, DK: Danmark, E: Spanien, F: Frankrig, FIN: Finland, GR: Grækenland, I: Italien, IR: Irland, IS: Island, L: Luxembourg, N: Norge, NL: Nederlandene, PL: Polen, S: Sverige, UK: Det Forenede Kongerige.

UDDANNELSE OG OPLÆRING INDEN FOR TURISME

Deltagende lande	Navn på ledende partner	Projektets titel
E, P, NL, I, D, GR, A	Fondo Iberico para la Conservacion de la Naturaleza (member of ECOTRANS)	<i>Sustainable Tourism in practice. Environmental protection in Tourism: Training programme for tourism employees</i>
F, GR, I	Association Réunionaise Interprofessionnelle pour l'Insertion et la Formation Continue (A.R.I.F.O.C.)	<i>L'agrotourisme de qualité dans les îles</i>
F, IRL, P	Greta du Golfe (membre: Arc Atlantique)	<i>Assistant Technique du Tourisme</i>
E, UK, NL	Universidad de Deusto-Bilbao (membre ATLAS)	<i>European Education & Training Initiative in Sustainable Tourism Management</i>
GR, UK, (USA)	Effective Management International (EMI)	<i>Familiarisation of young people in Greece with careers in tourism: An Anglo-Greek comparison</i>
GR, F, E, P	Centre méditerranéen de l'Environnement d'Athènes	<i>Création et développement d'un réseau de campus européens du tourisme</i>
A, I, F	Institute of tourism and service economics (ITD) University of Innsbruck	<i>Impact & challenges of Future Labour Markets for Systems of Education of Austria, Italy & France</i>
UK, GR, I, ES, D, F	Lancashire Enterprises (COAST network funded previously by RECITE)	<i>Development & Transfer of Training Methodologies for SMEs and Young People in the Tourism Sector</i>
I, ES, GR	Consorzio Civita	<i>Le nuove professionalità nel settore turistico</i>
DK, D, NL, UK	Hjørring Business College/Training Center	<i>Development of a training strategy for employees and trainers within the tourism sector in the cold water regions around the North Sea</i>

TVÆRNATIONALE AKTIONER

Deltagende lande	Navn på ledende partner	Projektets titel
NL, KEF	ATLAS-Department Of Leisure Studies	<i>Conference on transferring Skills and know-how to Central and Eastern Europe</i>
IRL, CR	Concorde Travel	<i>Youth Travel in Central Europe</i>

TURISME OG MILJØ

Deltagende lande	Navn på ledende partner	Projektets titel
D, EØS	AFI-Alpenforschungsinstitut GmbH	<i>ITB Berlin 1995 - European Day "Tourism & Environment"</i>
	Earthwatch	
	Prix Tourisme et Environnement	

ANDRE

Deltagende lande	Navn på ledende partner	Projektets titel
UK, EU	European Tour Operators Association	<i>Market Research Study (Promotion of Europe in Third Markets)</i>
EU	European Travel Commission	<i>European Youth Travel Market Survey (Youth Tourism)</i>
F	Ministère de l'Équipement, des Transports et du Tourisme	<i>Conférence Européenne: Tourisme - Emploi - Formation (afholdt i 1995 under det franske formandskab)</i>

STATISTIK

Deltagende lande	Teknisk bistand	Projektets titel
EØS	Gruppo Clas Srl	<i>Tourism Statistics</i>

BILAG 4 MOMSSATSER FOR HORECA-SEKTOREN

	Hotellovernatning		Restaurantbetjening					Betjening i barer og cafeer				Føde- og drikkevarer indkøbt i butikker		
	Normal	Luxus	Normal	Luxus	Salg ud af huset	Udbringning	Alkoholholdige drikke	Normal	Luxus	Disko-teker	Alkoholholdige drikke	Føde-varer	Alkoholholdige drikke	Alkoholholdige drikke
Belgien	6%		20,5%				20,5%	20,5%			20,5%		20,5%	20,5%
Danmark	25%		25%				25%	25%			25%	25%	25%	25%
Frankrig	5,5%		18,6%		5,5%		18,6%	18,6%			18,6%		5,5%	18,6%
Tyskland	15%		15%		7%	7%	15%	15%	15%	15%	15%	7%	7%	7%
Grækenland	8%		8%	18%			18%	8%		18%	18%		8%	18%
Irland	12,5%		12,5%				21%	12,5%			21%		21%	21%
Italien	10%		10%	19%			10%	10%	19%	19%	10%	4-19%	4-19%	12-19%
Luxembourg	3%		3%				15%	3%			15-12%		3%	15-12%
Nederlandene	6%		6%				17,5%	6%			17,5%		6%	17,5%
Portugal	5%		17%				17%	17%					17%	17-5%
Spanien	7%		7%				16%	7%		16%			6-16%	16%
Det Forenede Kongerige	17,5%		17,5%		*17,5%	17,5%	17,5%	17,5%	17,5%	17,5%	17,5%	0%	17,5%	17-5%
Østrig	10%		10%	20%			20%	10%			20%		20%	20%
Finland	6%		22%				22%	22%			22%		22%	22%
Sverige	25%		21%				25%	21%			25%		25%	25%

* Kolde fødevarer til fortæring uden for butikken er fritaget for moms, hvis de sælges individuelt.

Obs:

De tomme felter viser, at den almindelige sats er gældende for den pågældende kategori af varer eller tjenesteydelser.

MOMSSATSER (%) FOR PERSONBEFORDRING

National befordring						International befordring (takst for national strækning)				
	LUFT	SØ	INDRE FARV. (*)	JERN-BANE	LANDEVEJ	LUFT	SØ	INDRE FARV. (*)	JERN-BANE	LANDEVEJ
Belgien	6	6	6	6	6	0	0	6	6	6 faste beløb (1)
Danmark	fritag.	fritag.	fritag.	fritag.	fritag. (2)	0	0		fritag.	fritag. 25 faste beløb(1)
Tyskland	15	7	15/7 (3)	15/7 (3)	15/7 (3)	0	0	7 fritag. (4)	15/7 (3)	15/7 faste beløb(1)
Frankrig	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	0	0	5,5	0	5,5 / fritag.(5)
Irland	fritag.	fritag.	fritag.	fritag.	fritag.	0	0		0	0
Italien	10	10	19	10/fritag.(6)	10/fritag.(6)	0	0	0	0	0
Luxembourg	3	-	fritag.	3	3	0	-	fritag.	0	0
Holland	6	6/fritag. (7)	6/fritag. (7)	6	6	0	0	6	6	6 (8)
UK	0 (9)	0 (9)	0 (9)	0 (9)	0 (9)	0	0	-	0	0
Portugal	5	5	5	5	5	0	0	0	0	0
Spanien	7	7	7	7	7	0	0	7	7	7
Grækenland	8 (10)	8 (10)	8	8	8	0	0	-	0	8
Østrig	10	-	10	10	10	fritag.	-	fritag.	10	10
Finland	6	6	6	6	6	fritag.	fritag.	fritag.	fritag.	fritag.
Sverige	12	12	12	12	12	fritag.	fritag.	fritag.	fritag.	fritag.

(*) Indre farvande.

(1) Normalt opkræves faste beløb, når et udenlandsk køretøj kommer ind i de enkelte lande. For nationale køretøjer opkræves moms. Fritagelse i Danmark omfatter al rutetrafik, både den nationale og den udenlandske. I Tyskland opkræves 7% for korte strækninger.

(2) Andet end rutekørsel 25%.

(3) Lange afstande 15% - Korte afstande 7%.

(4) Fritagelse for færger over Rhinen, Donau, Oder og Neisse.

(5) Transit: fritaget. Andet: 5,5%.

(6) Bymæssig befordring: fritaget.

(7) Afgiftspligtige færger og rutebåde: 6%.

(8) I praksis ingen moms.

(9) Befordringsmiddel < 12 persones: 17,5%.

(10) 6% for befordring inden for og mellem visse øer.

MOMSSATSER FOR DE VIGTIGSTE TURISMETJENESTER

Art	B	DK	D	E	F	GR	IRL	I	L	NL	AT	P	UK	FI	SE
Hoteller m.v.	6 %	25 %	15 %	7 %	5,5 %	8 %	12,5 %	10 %	3 %	6 %	10 %	5 %	17,5 %	6 %	25 %
Restauranter	20,5 %	25 %	15 %	7 %	18,6 %	8 % 18 %	12,5 %	10 % 19 %	3 %	6 %	10 % 20 %	17 %	17,5 %	22 %	21 %
International personbefordring	Fritag. 6 %	Fritag.	Fritag. 15 % 7 %	Fritag. 7 %	Fritag.	Fritag.	Fritag.	Fritag.	Fritag.	6 % Fritag.	10 % Fritag.	Fritag.	Fritag.	Fritag.	Fritag.
Entré til sports-begivenheder	6 %	*) 25 %	7 %	7 % 15 %	18,6 %	8 %	Fritag.	10 %	3 %	17,5 %	20 %	5 %	17,5 %	6 %	Fritag.
Entré til teatre, biografer m.v.	*) 6 %	*) 25 %	*) 7 %	*) 7 %	bio. 5,5 % teatre 2,1 % 5,5 %	teatre 4 % andet 8 %	*) 12,5 %	10 %	3 %	17,5 %	*) 10 %	*) 5 %	17,5 %	6 %	Fritag.
Benyttelse af sportsanlæg	6 %	Fritag.	15 %	Fritag. 16 %	18,6 %	8 %	12,5 %	19 %	3 %	17,5 %	*) 20 %	17 %	17,5 %	12 %	Fritag.
Rejsebureauer	20,5 %	Fritag.	15 %	16 %	18,6 %	18 %	Fritag.	19 %	12 %	Fritag.	20 %	17 %	17,5 %	22 %	25 %

*) Heraf er enkelte fritaget.

BILAG 5 SAMHØRIGHEDSFONDEN

Som en efterfølger til det midlertidige finansieringsinstrument, etableret den 31.3.1993, oprettede man ved forordning (EØF) 1164/94 af 16.5.1994¹⁷⁵ og i medfør af EF-traktatens artikel 130D den endelige Samhørighedsfond. Ved en bevilling af ressourcer til forbedring af transportinfrastrukturen og miljøbeskyttelse i Irland, Grækenland, Portugal og Spanien (dvs. de medlemslande med et bruttonationalprodukt pr. indbygger på mindre end 90% af gennemsnittet for Fællesskabet), i overensstemmelse med et program som skal føre til opfyldelse af betingelserne om økonomisk og social konvergens, vil Samhørighedsfonden også gøre meget til at forbedre grundlaget for turismeinfrastrukturen, navnlig med hensyn til kommunikation og bevarelse af de elementer som tiltrækker turister, i de medlemsstater, hvor turismen allerede er en nøglefaktor i landets BNP og beskæftigelse.

Forpligtelsesbevillinger 1993-1994 Samhørighedsfond

	Miljø		Transport		Fordeling i alt	
	Mio. ECU	%	Mio. ECU	%	Mio. ECU	%
Grækenland	8.1	60	134	40	332.1	17.92
Spanien	519.3	51	498.9	49	1018.2	54.95
Irland	71.8	43	96	57	167.8	9.05
Portugal	134.1	40	200	60	334.3	18.05
I alt	923.4		929		1852.587	99.97
Teknisk bistand	—		—		13.337	

Af det samlede Samhørighedsfond-budget (15,15 mia. ECU) blev forpligtelsebevillingerne for finansårene 1993 og 1994 sat til henholdsvis 1.565 mia. ECU og 1,853 mia. ECU. I 1994 blev de ovenfor viste disponible ressourcer brugt til at finansiere 51 projekter, hvoraf 20 blev gennemført i Grækenland, 9 i Spanien, 9 i Irland og 13 i Portugal.

¹⁷⁵ Rådets forordning EØF 1164/94 af 16.5.1994, EFT L 130, 25.5.1994

INTERREG II, der kombinerer funktionerne i INTERREG I OG REGEN, sigter mod at fremme samarbejdet på tværs af grænserne mellem regioner med fælles interesser og hjælpe områder ved Unionens interne og eksterne grænser (NUTS III-områder ved interne og eksterne landegrænser og NUTS III-områder ved havgrænser) med at løse specifikke problemer, som opstår ved deres forholdsvis isolerede beliggenhed i sammenligning med andre nationaløkonomier i EU. For det andet sigter initiativet på at etablere energinetværk. Den planlagte bevilling for 1994-1999 til samarbejde på tværs af grænserne er på 2.4 mia. ECU, hvoraf 1,8 mia. ECU vil gå til mål nr. 1-regioner. EU's og medlemsstaternes samfinansiering af foranstaltningerne kan være i forholdet 75%:25% i mål nr. 1-regioner og 50%:50% i mål nr. 2- og 5b-regioner. Foranstaltninger på tværs af landegrænserne til fordel for turismen, inkl. bondegårdsturisme, er blandt de støtteberettigede foranstaltninger. Under INTERREG I resulterede dette i støtte til foranstaltninger som for eksempel udvikling og drift til turismeformål af naturparker, som gennemskæres af en grænse.

LEADER-Initiativet vedrører udvikling af landdistrikter og er baseret på udviklingsprojekter, der gennemføres af grupper på lokalt plan. Målet med dette initiativ er udvikling af innovative demonstrationsprojekter, som anvender en "bottom-up"-metode, og som nemt kan overføres til andre områder for at fremme andre aktiviteter end landbrug i disse egne, inden for rammerne af erhvervelse af færdigheder, innovationsprogrammer for landdistrikter, herunder udvikling af turisme i landdistrikter, tværnationalt samarbejde og netværksarbejde. Af de 217 grupper har 71 medtaget udviklingsforanstaltninger for turisme i landdistrikter i deres projekter. I 25 af disse projekter indtager turismen førstepladsen. Arbejdsprogrammer, som af de forskellige grupper blev præsenteret i 1991, er nær ved afslutningen i 1994.

Denne metode lader til at være baseret på det faktum, at masseturismen tilsyneladende står over for visse vanskeligheder, og at en del af turisterne vender sig bort fra de overbefolkede sportsgrene på jagt efter andre typer landskaber og kontakter. Dette åbner nye muligheder for turismen i landdistrikter, forudsat at denne kan opfylde disse behov.

Et eksternt organ står for koordineringen af Fællesskabets netværk, der tager sigte på formidling af know-how og god praksis. I løbet af perioden 1991-1994 har turisme i landdistrikter været et nøgleelement i netværksaktiviteterne.

Med grundlag i LEADER I (der havde et budget på 400 mio. ECU for perioden 1991-1993) dækker LEADER II mål nr. 1- og 5b-regioner og har en planlagt bevilling på 1,4 mia. ECU (finansieret af EFRU, EUGFL og ESF). Der er afsat 900 Mio. ECU til mål nr. 1-regioner og yderligere 35 mio. ECU til støtte af aktiviteter inden for Fællesskabets netværk og nationale netværk, som er oprettet til udveksling af erfaringer og know-how.

Finansiel bistand (op til 75% i mål nr. 1-regioner og op til 50% i mål nr. 5b-regioner) vil blive stillet til rådighed for "lokale aktionsgrupper" (som defineret i LEADER I, dvs. grupper af offentlige eller private samarbejdspartnere, som er involveret i at udtænke innovative foranstaltninger til udvikling af landdistrikterne) og også organer i landdistrikterne, i den offentlige og private sektor (f.eks. lokale myndigheder og handelskamre), forudsat at deres mere specialiserede arbejde bidrager til udvikling af lokale landdistrikter.

De fleste LEADER II-programmer er allerede blevet godkendt til mål nr. 1- og 5b-regioner. Antallet af nye lokalgrupper og deres planer kendes endnu ikke, men alle programmerne forudsiger gennemførelse af turismerelaterede foranstaltninger. Dette betyder et udvidet fokus på turisme i landdistrikter, baseret på udvikling af lokale ressourcer og potentielle kulturelle muligheder.

Initiativet REGIS II (Poseidon, Poseima og Posican) søger, med en planlagt bevilling på 600 MECU for perioden 1994-1999, at udvirke en tættere integrering i Fællesskabet af de fjerneste af Frankrigs oversøiske besiddelser, Azorerne, Madeira og De Kanariske Øer. De foranstaltninger, der er udpeget til at modtage støtte er økonomisk diversificering, konsolidering af forbindelserne til resten af Fællesskabet, samarbejde med fjerne regioner, forholdsregler mod naturkatastrofer samt erhvervsfaglig uddannelse. Turismen er blevet identificeret både som middel til økonomisk diversificering, "udvikling af "opdagelses rejser"/eventyrturisme" og som et område for erhvervsfaglig uddannelse.

RECHAR II har for perioden 1994-1997 en planlagt bevilling på 400 mio. ECU (EFRU- og ESF-ressourcer) med ekstra ressourcer stillet til rådighed i form af tilskud fra Fællesskabet og lån fra Den Europæiske Investeringsbank og under EKSF-traktaten til støtte for en omlægning af økonomien i de kulmineområder i EU, som er hårdest ramt af industriel tilbagegang og arbejdsløshed, og som er udpeget under RECHAR I (dvs. 28 kulminedistrikter i seks medlemsstater). Meningen med den kortere periode er at muliggøre en nyvurdering af de kulminedistrikter, som er i vanskeligheder. Andre kriterier for støtteberettigelse er: tab af mindst 1.000 arbejdspladser i kulminer siden 1.1.1990, tab af mindst 1.000 arbejdspladser mere på et senere tidspunkt, yderligere tab af arbejdspladser i kulminer i fremtiden. Bortset fra miljømæssige forbedringer og genopbygning er fremme af turistaktiviteter og navnlig sådanne med tilknytning til den industrielle arv blevet udpeget som støtteberettigede foranstaltninger.

RESIDER II (1994-1999). Dette initiativ har en planlagt bevilling på 500 mio. ECU og sigter mod at støtte den økonomiske og sociale udvikling af regioner, som er i tilbagegang på grund af stålindustriens sammenbrud. Prioriterede aktionsområder er miljøet, nye økonomiske aktiviteter og menneskelige ressourcer. Støtteberettigede er regioner under mål nr. 1, 2 og 5b, som har oplevet tab af mindst 1000 arbejdspladser i stålindustrien, og som er udsat for en høj arbejdsløshed, miljømæssig nedbrydning og isolation. Følgende direkte eller indirekte relaterede foranstaltninger erklæret støtteberettigede: rehabilitering af industribygninger, støtte til jobskabelse og virksomhedsetablering såvel som fremme af turistaktiviteter, navnlig sådanne som er baseret på industriel arv.

KONVER (1993-1997). 500 mio. ECU er blevet tildelt for perioden 1994-1997 (mindst 250 mio. ECU er beregnet på regioner under mål nr. 1, 2 og 5b) til støtte for den økonomiske diversificering af områder som er stærkt afhængige af forsvarssektoren, navnlig gennem omlægning af økonomiske aktiviteter og opmuntring til kommercielt levedygtige aktiviteter i alle industrisektorer med undtagelse af aktiviteter, som eventuelt har militære anvendelsesmuligheder. Også under dette initiativ er aktioner til fremme af turismen støtteberettigede. Den 21.12.1994 blev der taget beslutning om listen over støtteberettigede zoner og den finansielle bevilling, og hensigten var, at programmerne skulle være forelagt senest den 1.3.1995.

PESCA har et budget på 250 mio. ECU for perioden 1994-1999, og hensigten er at støtte fiskeindustrien til at overvinde de sociale og erhvervsmæssige følger af den

strukturelle krise (dvs. fiskeflåders overkapacitet, stor gældsætning i industrien såvel som de skrøbelige økonomier i mange kystegne), som den i øjeblikket står over for. De disponible ressourcer vil blive givet til regioner, som er afhængige af fiskeriet, i områder under mål nr. 1, 2 og 5b. To af de støtteberettigede foranstaltninger udpeger turismen som et middel til økonomisk diversificering, eksempelvis omlægning af fiskerihavne til nye aktiviteter som f.eks. turisme, dvs. baseret på sport eller maritim arv og investering i produktion inden for industrien med fremme af diversificering i turismeaktiviteter.

URBAN - målet med dette initiativ er at genoplive den samfundsøkonomiske struktur i kriseramte byområder ved hjælp af en koordineret global metode. Med en planlagt bevilling på 600 mio. ECU, hvoraf 400 mio. ECU er beregnet på regioner under mål nr. 1 og de 200 mio. ECU på andre områder. Cirka 70 større byer vil modtage finansiell støtte. Hovedmålsætningen er at støtte og skabe beskæftigelse. Således ydes der støtte til etablering af nye økonomiske aktiviteter, jobskabelse for lokale indbyggere og støtte til infrastrukturen og miljøet i forbindelse med disse målsætninger. Skønt det ikke nævnes specifikt, har turismen som økonomisk aktivitet del i dette initiativ.

SME er en kombination af de tidligere initiativer Telematique, Prisma og Stride og har et budget på 1000 mio. ECU (hvoraf 800 mio. er afsat til regioner under mål nr. 1). Det er specifikt orienteret til at yde bistand til små og mellemstore virksomheder med 250 ansatte eller derunder. De fleste turismevirksomheder falder ind under denne kategori, idet det ofte drejer sig om mikrovirksomheder med 1-9 ansatte. I betragtning af SMV'ers potentiel for at skabe beskæftigelse og konkurrere på internationale markeder, i overensstemmelse med hvidbogen om vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse, yder dette initiativ navnlig bistand til mål nr. 1-regioner med henblik på at hjælpe små firmaer til at tilpasse sig det indre markeds krav og blive konkurrencedygtige på internationale markeder. Initiativet identificerer syv prioriterede støtteområder: produktionssystemer, adgang til nye markeder, samarbejde med leverandører og kunder, adgang til finansiering og kredit, større miljømæssig bevidsthed og samarbejde med forskningscentre.

Beskæftigelse og bedre leve- og arbejdsvilkår: Dette initiativ, der omfatter BESKÆFTIGELSE-NU, BESKÆFTIGELSE-HORISONT OG BESKÆFTIGELSE-UNGDOMSSTART, trækker kraftigt på retningslinierne i hvidbogen om vækst, konkurrenceevne og beskæftigelse i sit forsøg på at udvikle menneskers vilkår, forbedrede arbejdsmønstre og gennemførelsen af tværnationale foranstaltninger til støtte for en genoplivning af beskæftigelsen, større solidaritet og lige muligheder for kvinder på arbejdsmarkedet. Gennem en indfaldsvinkel, der dækker hele Fællesskabet, er initiativet også via den tværnationale dimension og fremme af netværk for den offentlige og den private sektor beregnet som supplement til strukturfondenes mål nr. 3.

De enkelte elementer i dette initiativ er beregnet på at lette adgangen til arbejdsmarkedet for de grupper, som har særlige vanskeligheder: NU skal skabe lige muligheder for beskæftigelse for kvinder, HORIZONT drejer sig om de grupper, som er truet af social udelukkelse, handicappede, narkomaner, hjemløse, flygtninge og immigranter, omrejsende, straffede, og UNGDOMSSTART søger at integrere unge under 20 år på arbejdsmarkedet.

Man har allerede erkendt, at turismen byder på muligheder som kilde til jobskabelse, og at den selv på lokalt niveau giver adgang til ovennævnte grupper og meget let kunne inkorporeres i de foranstaltninger, som er gennemført under alle elementerne i dette initiativ. Hvert enkelt element vil generelt iværksætte foranstaltninger, som vil føre til bedre organisering af oplærings-, vejlednings- og ansættelsessystemer, støtte til vejlederuddannelser, støtte til oprettelse og etablering af firmaer og information og kommunikation for alle involverede parter.

Den planlagte bevilling på 1,400 mio. ECU (370 mio. ECU til Beskæftigelse-Nu, 700 mio. til Beskæftigelse-Horisont og 300 mio. ECU til Beskæftigelse-Ungdomsstart) vil dække hele Unionen, men navnlig mål nr. 1-regioner (800 mio. ECU) Sidste frist for indgivelse af ansøgninger var fastsat til udgangen af april 1995.

ADAPT er et betydningsfuldt initiativ med et budget på 1,400 mio. ECU (400 mio. til mål nr. 1) for 1994-1999, og meningen med det er at supplere strukturfondenes ny mål nr. 4. Det har fire indbyrdes relaterede målsætninger: fremskyndelse af tilpasningen af arbejdsstyrken til den industrielle forandring; forbedring af konkurrenceevnen for industri, seerservicefag og handel; bedre kvalifikationer, øget fleksibilitet og mobilitet til forebyggelse af arbejdsløshed; foregribelse og fremskyndelse af nye jobs og nye aktiviteter, navnlig blandt SMV'er ved hjælp af uddannelses-, oplærings- og beskæftigelsesprogrammer. ADAPT-projekter forventes at være innovative, at have en tværnational dimension og påviselig gennemsigthed og effektivitet. De udvalgte projekter vil være berettigede til delvis finansiering (75% i mål nr. 1-regioner og 50% i andre).

BILAG 7 EKSF-LÅN ART. 56¹⁷⁶ (TURISMESEKTOREN) (*)

Land	Beregnet antal jobs	Investering i mio. national valuta	Lånebeløb i mio. national valuta	Lånebeløb i mio. ECU	Rentegodt- gørelse i mio. ECU
Tyskland	431	DM 137.05	DM 13.41	7,21	0,97
Østrig					
Belgien	394	FB 4062.78	FB 209.10	5,46	0,52
Danmark					
Spanien	109	ESA 3057.33	ESA 450.00	2,77	0,28
Frankrig	158	FF 82.43	FF 15.83	2,43	0,31
Finland					
Grækenland					
Irland					
Italien	153	LIT 29603.23	LIT 8772.00	4,01	0,29
Luxembourg					
Holland					
Portugal					
UK	1893	LST 124.25	LST 28.05	33,27	3,77
Sverige					
-	3138			55,15	6,14

(*) Lån overført fra 1985 indtil 1994

¹⁷⁶ Der gøres opmærksom på, at tildelingen af EKSF-lån til omlægning i henhold til art. 56.2 er begrænset til projekter vedrørende EFSF's beskæftigelsesområde.

BILAG 8 "EC INVESTMENT PARTNERS" ELLER ECIP

Nedenstående tabeller giver et overblik over samtlige projekter vedrørende turisme, som er finansieret indtil 1994.

Facilitet 1: Finansiering til udpegning af projekter eller samarbejdspartnere

ECIP nr.	Land	Region	Projektets aktivitetsområde	Udvælgelse	Beløb godkendt (i ECU)
52	Mexico	Latinamerika	Turisme generelt	8/11/89	18,270
53	Cypern	Middelhavet	Turisme - sundhedsfremme	8/11/89	23,000
254	Vietnam	Asien	Turisme generelt	5/12/91	87,671
274	Tyrkiet	Middelhavet	Turisme generelt	23/05/91	61,100
720	Brasilien	Latinamerika	Turisme generelt	11/02/93	100,000
962	Marokko	Middelhavet	Turismeaktiviteter i forb. m. fiskeri	8/10/93	43,205
1533	Marokko	Middelhavet	Forretningsturisme	12/12/94	27,404
1583	Sydafrika	Afrika	Fremme af miljøturisme og "eventyr"-turisme	25/11/94	18,675
I alt	8				379,325

Facilitet 2: Finansiering af gennemførlighedsundersøgelser

ECIP Nr.	Land	Region	Beskrivelse af projektet	Udvælgelse	Beløb godkendt (i ECU)
987	Egypten	Middelhavet	Opførelse og drift af en turismelandsby	1/07/93	29,167
162	Jugoslavien	Middelhavet	Udvikling af turisme i Brioni Park	23/10/90	155,406
385	Tyrkiet	Middelhavet	Turisme: udvikling af beboelseskvarter, internationalt hotel og tilhørende faciliteter	23/01/92	250,000
420	Mexico	Latinamerika	Integreret turistcenter	12/03/92	91,829
521	Tyrkiet	Middelhavet	Turisme generelt	17/07/92	9,000
557	Chile	Latinamerika		11/08/92	24,171
572	Mexico	Latinamerika		11/08/92	250,000
627	Cypern	Middelhavet	Pilotprojekt for landbrugsturisme	13/11/92	131,750
645	Cypern	Middelhavet	Yachtsejlad ved Det Røde Hav	4/12/92	13,473
655	Filippinerne	Asien	Økoturisme og søsport i Nathem Palawan	4/12/92	97,000
685	Vietnam	Asien	Hotelprojekt i Ho-Chi-Minh City	30/07/93	21,739
796	Honduras	Latinamerika		16/07/93	206,750
849	Tunesien	Middelhavet	Nationalpark med forlystelser og fritidsforhold	11/2/11/93	168,100
646A	Cypern	Middelhavet	Pensionistlandsby med lægetilsyn	4/12/92	18,700
646B	Cypern	Middelhavet	Pensionistlandsby med lægetilsyn	3/12/93	11,146
I alt	15				1,478,231

Facilitet 3: Finansiering af Kommissionens deltagelse i investeringen

ECIP Nr.	Land	Region	Beskrivelse af projektet	Udvælgelse	Beløb godkendt (i ECU)
38	Thailand	Asien	Oprettelse af en ferielandsby	28/06/89	500,000
188	Egypten	Middelhavet	Udviklingsfond for turismesektoren	18/12/90	500,000
I alt	2				1,000,000

Finansierede projekter i alt 1989-1994.

Interventionstype	Antal deltagere i finansiering	Beløb
Facilitet 1	8	379,325
Facilitet 2	15	1,478,231
Facilitet 3	2	1,000,000
I ALT	25	2,857,556

BILAG 9 SUBVENTIONER TIL AVS- OG OLT-LANDE I FORBINDELSE MED UDVIKLINGSPROGRAMMER OG -AKTIONER (1990-1994)

Land/Region	Projekt (Tusind ECU)						
AFRIKA		1990	1991	1992	1993	1994	I alt (ECU)
Botswana	A	-	-	60	40	56	100
Botswana	B	-	-	-	-	56	56
Burkina Faso	A	-	-	32	-	-	32
Elfenbenskysten	A	-	60	-	-	-	60
Djibouti	A	-	11	-	-	-	11
Gabon	B	-	-	-	60	-	60
Gabon	A	-	-	-	20	-	20
Gambia	B	-	-	55	-	-	55
Gambia	G	-	-	-	960	-	960
Guinea	B	-	-	-	-	60	60
Kenya	B	-	-	-	-	49	49
Namibia	A	-	-	-	16	-	16
Namibia	E	-	-	-	375	-	375
Niger	C	-	35	-	-	-	35
Senegal	D	-	-	1.960	-	-	1.960
Sierra Leone	E	160	-	-	-	-	160
Tanzania	B	-	-	36	-	-	36
Tanzania	A/B	-	-	-	-	420	420
Tchad	B	-	-	-	46	-	46
Togo	A	-	-	16	-	-	16
Zambia	B	-	-	-	30	-	30
Zambia	E	-	-	-	-	193	193
Zimbabwe	E	-	-	-	-	322	322
<i>Regionalt</i>	F	-	-	180	-	-	180
<i>Regionalt</i>	B	-	-	-	-	115	115
<i>Afrika i alt</i>							5.367

Land/Region	Projekt (tusind ECU)						
INDISKE OCEAN		1990	1991	1992	1993	1994	Total (ECU)
Madagascar	E	-	-	-	443	710	1.153
Mayotte	A	-	-	36	-	-	36
Seychellerne	B	-	-	20	-	-	20
Seychellerne	E	-	-	-	-	150	150
<i>Regionalt</i>	B	-	-	60	-	-	60
<i>Regionalt</i>	G	-	-	-	6.239	-	6.239
<i>Indiske Ocean i alt</i>							7.658

Land/Region	Projekt (tusind ECU)						
STILLEHAVET		1990	1991	1992	1993	1994	Total (ECU)
Solomon	B	-	28	1	-	-	29
<i>Regionalt</i>	G	-	-	11.530			11.530
<i>Stillehavet i alt</i>							11.559

Land/Region	Projekt (tusind ECU)						
CARAIBIEN		1990	1991	1992	1993	1994	I alt (ECU)
Anguilla	A	14	16	20	-	-	50
Antigua & B	A	-	12	32	-	-	44
Hollandske Antiller		-	-	94	-	-	94
Hollandske Antiller	B	3	-	-	-	-	3
Hollandske Antiller	G*	19.150	-	-	-	-	*19.1
Hollandske Antiller	D	5	-	-	-	-	5
Aruba	A	-	-	165	-	-	165
Aruba	B	57	-	-	-	-	57
Aruba	D	2	-	-	-	-	2
Aruba	I	-	-	-	-	96	96
Barbados	A	-	26	-	-	-	26
Belize	B	-	-	-	-	60	60
Dominique	A	30	-	-	-	-	30
Grenada	E	15	-	-	-	-	15
Grenada	G	979	308	812	-	-	2.099
St. Kitts & N	A	-	-	36	-	-	36
Trinidad & Tobago	G	-	1.000	-	-	-	1.000
Regionalt	B	60	-	-	-	-	60
Regionalt	G	12.000	-	-	-	-	12.000
Regionalt	D	-	-	624	-	-	624
Regionalt	F	-	-	-	-	32	32
Regionalt	B	-	-	-	-	54	54
Regionalt	I	-	-	-	-	80	80
Caraibien i alt							35.782

Land/Region	Projekt (tusind ECU)						
Regionalt AVS/OLT i alt		1990	1991	1992	1993	1994	I alt (ECU)
AVS	I	2.381	2.911	3.011	3.106	3.204	14.613
OLT	I	198	432	720	800	897	3.047
I ALT		35.054	4.839	7.970	23.665	6.498	78.026

Bogstavforklaring

- A messe
- B projektering og planlægning
- C dokumentation
- D markedsføring
- E teknisk bistand og samarbejde
- F konference
- G udviklingsprogram
- H uddannelse
- I deltagelse i turistarrangementer inden for det integrerede regionale udviklingsprogram for erhverv og tjenesteydelser (messer, teknisk bistand, reklame, seminarer)
- J tværnationale rundture
- * heraf 8.800 lån

BILAG 10 EKSEMPLER PÅ STIMULERENDE FORANSTALTNINGER UNDER KALEJDOSKOP-PROGRAMMET

	Forbedring og formidling til et bredere publikum	Netværk og partnerskaber	Adgang til kultur	Forskning/uddannelse	Samarbejde med tredjelande og internationale organisationer
Kalejdoskop	- støtte til kunstneriske begivenheder med symbolsk betydning	- støtte til kunstneriske begivenheder organiseret i partnerskaber - møder og udveksling af erfaringer mellem udøvende og andre samarbejdspartnere på området (herunder projekter til fordel for mindre begunstigede unge)	- information - brug af multimedie-faciliteter - bekæmpelse af social udelukkelse	- højnelse af den kunstneriske uddannelses profil - videreuddannelse for udøvende kunstnere - rejselegater for kunstnere	- støtte til samarbejdsaktiviteter inden for kunsten - deltagelse i netværk og partnerskaber

BILAG II FORSKNINGSTEKNOLOGIER TIL BRUG FOR MILJØBESKYTTELSE OG BEVARELSE AF DEN EUROPÆISKE KULTURARV

Beskyttelse og bevarelse af den europæiske kulturarv er et vigtigt fælles problem for alle Den Europæiske Unions medlemsstater. Samtidig øges struslerne mod denne arv, og navnlig de materialer den er lavet af (hvad enten det er sten, papir, træ, metal, maleri eller mursten).

Atmosfærisk forurening, urbanisering, tursime eller utilstrækkelige konserveringsmetoder spiller alle en rolle. På grund af miljøets indvirkning, der ikke kender nogen grænser, har Europa alt at vinde ved at samle deres bestræbelser og ressourcer i kampen for beskyttelse af deres kulturgendstande.

For at opnå dette er det nødvendigt at forstå de årsager og mekanismer, som gør, at de beskadiges, og at etablere en praksis, hvor vi har et solidt videnskabeligt og teknisk grundlag, ved at samle den internationale forskning på dette område.

Inden for de sidste tre miljøforskningsprogrammer (1986-90, 1989-92, 1991-94) har omkring 130 førende laboratorier i EF-medlemsstaterne (såvel som i Sverige, Norge, Østrig og Schweiz) foretaget denne form for internationale forskningssamarbejde. (i Bilag 13 findes en liste over projekter, som modtog støtte i 1994).

Målsætningerne på det forskningsområde, der modtager støtte under MILJØ-programmet vedrørende beskyttelse og bevarelse af den europæiske kulturarv er følgende:

GENERELLE MÅLSÆTNINGER

- * at forstå og beregne årsager og mekanismer i forbindelse med miljømæssig ødelæggelse
- * at udvikle nye metoder til tilstandsvurdering, herunder virkningen af masseturisme, ved hjælp af analyse og evalueringsteknologier
- * at styrke det videnskabelige grundlag for behandling og indgriben med henblik på bevarelse og/eller restaurering.

**FORSKNINGSPROJEKTER OM MILJØBESKYTTELSE OG BEVARELSE AF DEN
EUROPÆISKE KULTURARV SOM ER FINANSIERET I 1994**

Koordinator	Partnere	Projektets indhold	EF- bidrag (ECU)	Varighed (Mdr.)
Syremont SpA, IT	GR, ESP, IT, FR	Mikrostrukturel nedbrydning af stenmonumenter, forårsaget af miljømæssige faktorer, undersøgt v.h.a. en nyudviklet, radarstøttet metodologi.	600,000	30
Institut für Instandhaltung GmbH, DE	UK, GR, NL	Klassifikation af jordbunden i Europæiske udgravninger m.h.t. miljømæssig virkning og mulighederne for bevarelse af kulturarven.	518,000	24
English Heritage, UK	UK, IE, UK	Træbehandling: forståelse af forholdet mellem dødningsur-billen, svampeangreb og træets ælde i europæiske historiske bygninger med henblik på at udvikle alternativer til gængse skadelige og ineffektive behandlingsmetoder.	500,000	36
Gifford and Partners Ltd, UK	DE, PT, UK	Efterbehandling af faste stenflader	164,000	24
Birkbeck College, UK	NL, IT	Miljøforskning med henblik på bevarelse af kunst	580,000	36
Akademiet for De Skønne Kunster, DK	FR, BE, UK	Nedbrydning og bevarelse af plantegarvet læder	480,000	24
TNO, Bouw, NL	BE, IT	Virkeevne af overfladebehandling til bevarelse af murstensbyggeri	410,000	24
Middlesex University, UK	PT, AT, UK	Partikelforurening og beskadigelse af sten	471,000	24
University of Patras, GR	IT, ESP	Aflejring af gasser og partikler samt disses nedbrydende virkning på indendørs flader af kulturel og kunstnerisk værdi i museer.	280,000	24
University of Manchester, UK	DK	Udvikling af forbedrede bevaringsteknikker for arkæologisk jern.	300,000	24
Carl von Ossietzky Universität Oldenburg, DE	IT, ESP	Biologiske og mineralogiske reaktioner på monumenter omkring Middelhavet.	116,000	24

**BILAG 12 EF-HANDLINGSPROGRAM TIL BEVARELSE AF KULTURARVEN -
RAPHAEL PROGRAMMET**

I. Udvikling og fremme af Europas kulturarv	II. Netværk og partnerskaber	III. Adgang til kulturarven	IV. Innovation, videreuddannelse og erhvervsfaglig mobilitet.	V. Samarbejde med tredjelande og internationale organisationer
Fremme af udviklingen og indsamling af eksempler på bedste praksis samt skabelse af et gunstigt miljø for bevarelsen af den kulturelle arv.	Bidrage til forbedret tværnationalt samarbejde, udveksling og indsamling af erfaringer samt præsentation af den europæiske dimension af kulturarv.	Fremme af projekter for øget bevidsthed med europæisk dimension samt fremme af brugen af avancerede informations- og kommunikationsteknologier og -tjenester.	Fremme af udvekslingen af erfaringer og af mobilitet og videreuddannelse for professionelle, som arbejder med kulturarv.	Udvikling af projekter sammen med tredjelande og etablering af synergier med aktiviteter, som iværksættes af internationale organisationer, navnlig Europarådet.

BILAG 13 LIFE 1994: FREMME AF BÆREDYGTIG TURISME, IVÆRKSÆTTELSE

PROJEKTPREFERENCE	EMNE	STØTTEMODTAGER
LIFE94/E/A152/E/01465/ASJ	Integreret og bæredygtigt system til udlægnig af græsgange i Someidos naturparker	CONSEJERÍA DE MEDIO AMBIENTE Y URBANISMO Coronel Aranda s/n E - 33071 OVIEDO
LIFE94/E/A152/E/1524/AND	Den Tredje Ring. REMEN-forslag: Lokalt netværk af naturområder.	Mancomunidad de Municipios del Bajo Guadalquivir Camino de San Benito, Finca S. José s/n E - 41740 LEBRIJA
LIFE94/E/A152/E/01462/BAL	Gennemførlighedsundersøgelse og bæredygtig udviklingsplan for øen Minorca (biosfære-reservat)	CONSELL INSULAR DE MENORCA Camí d'es Castell 28 E - 07702 MAHON (MENORCA)
LIFE94/F/A152/EU/00878	Natur- og nationalparker i Europa : et carta for en bæredygtig turisme	Fédération des Parcs Naturels Régionaux de France 4, rue de Stockholm F - 75008 Paris
LIFE94/F/A152/F/00780/BRE	Miljøforvaltning med henblik på en bæredygtig turisme på Isles of Glénans	Commune de Fouesnant F - 29170 FOUESNANT
LIFE94/F/A152/F/00798/BRE	Drift og forbedring af jættestuer og menhirs i Carnac.	Ministère de la Culture Hôtel de Blossac 6, rue du Chapitre F - 35044 RENNES Cedex
LIFE94/GR/A152/GR/01396/KEN	Promotion af turistaktiviteter med henblik på naturfredning i bjergområdet Paiko	Municipality of Giannitsa & Municipality of Goumenissa Gonou Giota 2 GR - 581 00 GIANNITSA
LIFE94/GR/A152/GR/01348/KEN	Integreret miljøforvaltning af Agios Nicolas Park - Araptisa River	Municipality of Naooussa 30, Dimarchias Square GR - 592 00 NAOUSSA
LIFE94/GR/A152/GR/01263/PEL	Udvikling af miljøturisme i økosystemet vedr. vandløbsbredden i Evrotas nær Sparta	D.E.Y.A. SPARTA Kleomvrotou, 39 GR - 171 00 SPARTA
LIFE94/GR/A152/GR/0139/MLTRG	Gennemførlighedsmodel til integrering af speleologiske økosystemer i udviklingen af bæredygtige turistaktiviteter.	Greek Society of Caves Sina 32 GR - ATHENS
LIFE94/IRL/A152/0037/NWT	Forvaltningsstrategi for en bæredygtig brug af Lough Gill og tilhørende miljø	Sligo County Council Council Offices, Riverside Sligo, IRELAND
LIFE94/IRL/A152IRL/00399/WST	Miljømærkning inden for turismen	Udaras na Gaeltacht, Furbo Galway, IRELAND

PROJEKTRREFERENCE	EMNE	STØTTEMODTAGER
LIFE94/IT/A152/IT/0029	Aktioner til fremme af bæredygtig turisme i marginaliserede landdistrikter	VILLA DELLA CUPA-FONTEMAGGIO s.r.l. Via Colle, 141 I - 06020 Gaifana (PG)
LIFE94/IT/A152/IT/00310	Rammer for tilgængelighed af dalene Veny og Ferret, med henblik på en økologisk rigtig brug af jorden	REG. AUTONOMA DELLA VALLE D'AOSTA ASS.TO AMB.TE, TERRITORIO E TRANSPORTI Via Cerise, 1 I - 11100 Aosta
LIFE94/P/A152/P/0122/ALT	Integreret metode til bæredygtig turisme	Câmara Municipal de Evora Praça do Sertorio P - 7000 EVORA
LIFE94/P/A152/P/01234/CEN	Økologiske turismeinitiativer fra litoral kyst og ind i landet	QUERCUS - Associação Nacional de Conservação da Natureza Av. Emidio Navarro, 81 - 4 _ G P - 3000 COIMBRA
LIFE94/P/A152/P/01156/LIS	Promotion af miljøvenlig turisme i Alto Nabão	QUERCUS - Associação Nacional de Conservação da Natureza Apartado 112 P - 2490 OUREM
LIFE94/UK/A152/UK/00736	Parrett Trail En kombination af kultur, kunst og bæredygtighed i det sydlige Somerset	South Somerset District Council Brympton Way YEOVIL Somerset BA20 2HT, England

BILAG 14 THERMIE & ALTENER 1994: UDVALGTE PROJEKTER PÅ ENERGIMRÅDET MED RELEVANS FOR TURISME

Program	Sektor	Område	Projekt Titel & Beskrivelse	Projektets Beliggenhed	Forslagsstillere	EF-støtte (ECU)
THERMIE	Varige energikilder	Solenergi/ Termisk energi	<i>Optimised solar system for hotels in Algarve:</i> Installation af 304 m ² lufttømme indsamlingsrør til solenergi og et absorberingssystem, der fungerer som varmepumpe og producerer varme og varmt/koldt vand til konditionering af den omgivende luft. Modulopbyggede solvarmeystemer integreres i taget på 3 hoteller i overensstemmelse med Algarves traditionelle arkitektur. Forventet energiproduktion: 237,000 kWh/år.	Lisboa/Sagres - Lisboa e Vale do Tejo Portugal	- João Nascimento - Ambiente E Energia Estudos E Projectos LDA	386,610
THERMIE	Varige energikilder	Hydroelektronik	<i>RINO mini-hydroelectric scheme in Adamello National Park:</i> Formålet er at udnytte naturlige ressourcer ved opførelse af et hydroelektrisk kraftværk i en nationalpark. Innovationen består i de foranstaltninger, der træffes til beskyttelse af miljøet i et yderst følsomt område. Forventet energiproduktion: 12,800,000 kWh/år.	Adamello - Lombardia Italien	- Franzoni Filati	451,590
THERMIE	Varige energikilder	Geotermik	<i>Les's geothermic resources integral exploitation for use in a health resort hotel:</i> Kombineret brug af geotermisk vand til opvarmning og balneologiske formål. Brønden, der skal bores i 300 m dybde, vil producere 50 m ³ /t ved 40C. Den fulde udnyttelse af geotermisk energi opnås ved et vandfald med forskellige svømmebassiner. Forventet energiproduktion: 103 toe/år.	Les - Cataluña Spanien	- Balneario de Tredos SA - TRT SA - Universidad de Barcelons	153,841
THERMIE	Varige energikilder	Geotermik	<i>Public buildings and thermal resorts heating using the hot mineral waters located on the side of the North Pyrenean diapiric zone:</i> Anvendelse af geotermisk energi til dækning af varmebehov i offentlige bygninger og kurbadesteder. Formålet med dette projekt er at installere produktionsanlægget og konstruere et distriktsopvarmningsnet. Forventet energiproduktion: 502 toe/år.	St Paul lès Dax - Aquitaine Frankrig	- Mairie de Saint Paul Dax - Geotherma SA	275,263

Program	Sektor	Område	Projekt Titel & Beskrivelse	Projektets Beliggenhed	Forslagsstillere	EF-støtte (ECU)
THERMIE	Rationel brug af energi	Bygninger	<i>Bioclimatic design of a light take-down cover, with perfect characteristics for an existing large-sized swimming pool placed at a seaside:</i> Installation af en gennemsigtig overdækning, som justeres i forhold til behovet for indvinding af solvarme og belysning. Denne overdækning (termisk tæppe) er fremstillet af en udtrækkelig flade med reflekterende og diffunderende belægninger. Forventet energibesparelse: 3,619,000 kWh/år.	Barcelona, Cataluña Perpignan, Languedoc- Roussillon Spanien, Frankrig	- Centre Natacio Mataro - Tecsol SA	200,000
ALTENER			Aktioner til uddannelse og bevidstgørelse vedrørende varige energiformer inden for nettet af naturområder	- Frankrig	- Fédération des parcs naturels régionaux	76,000

ISSN 0254-1459

KOM(96) 29 endelig udg.

DOKUMENTER

DA

16

Katalognummer : CB-CO-96-031-DA-C

ISBN 92-77-99866-0

Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer

L-2985 Luxembourg